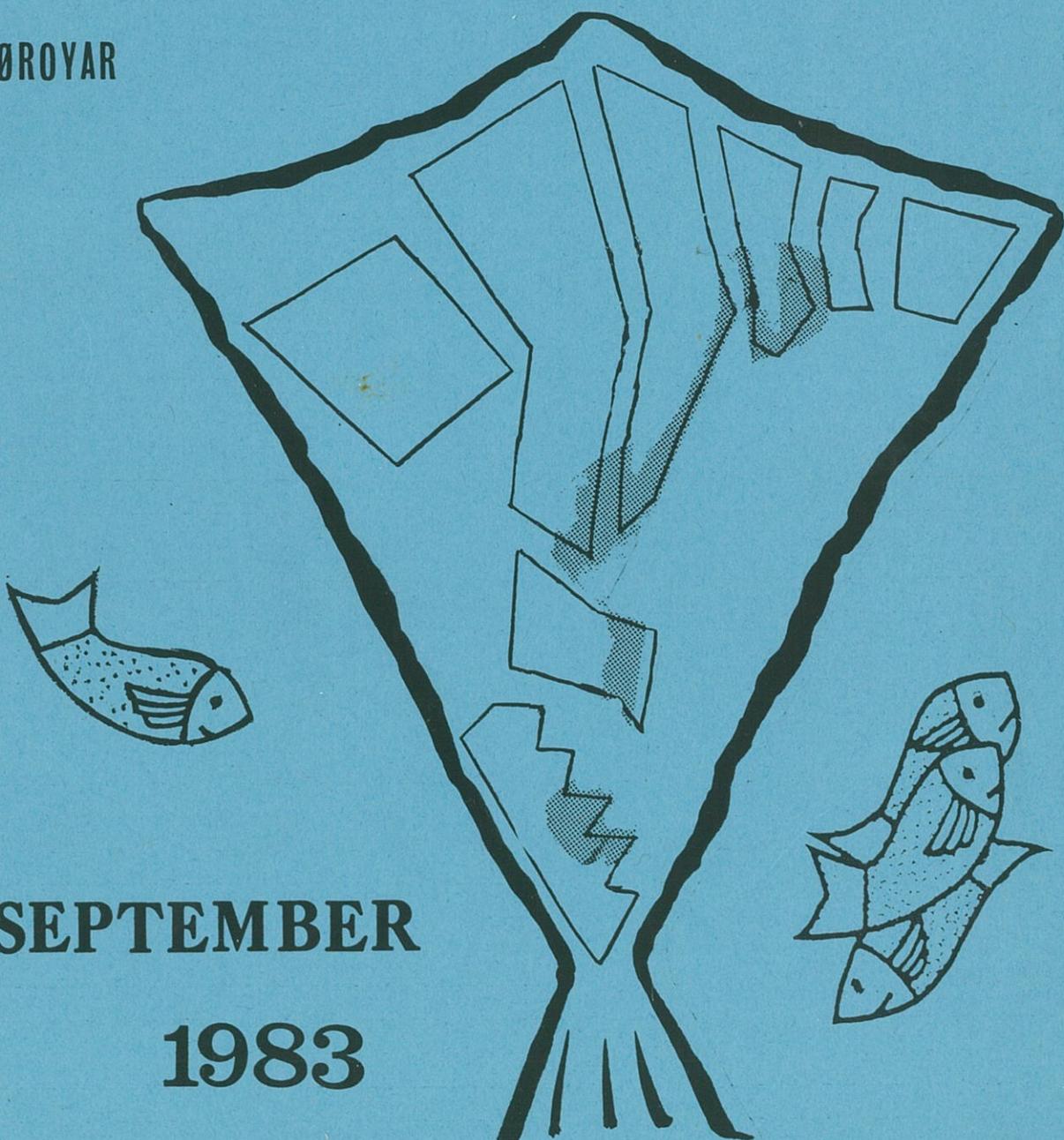

P. J. Sigvardsen

álit viðvíkjandi

FISKIVINNU- ÚTBÚGVING

FØROYAR

SEPTEMBER

1983

- "- HANN, SUM LIVIR FYRI 1 AR, PLANTAR RÍS,
- HANN, SUM LIVIR FYRI 10 AR, PLANTAR TRØ, MEN
- HANN, SUM LIVIR FYRI 100 AR, UPPLÝSIR FÓLKED."

Gamalt orðatak úr
KINA.

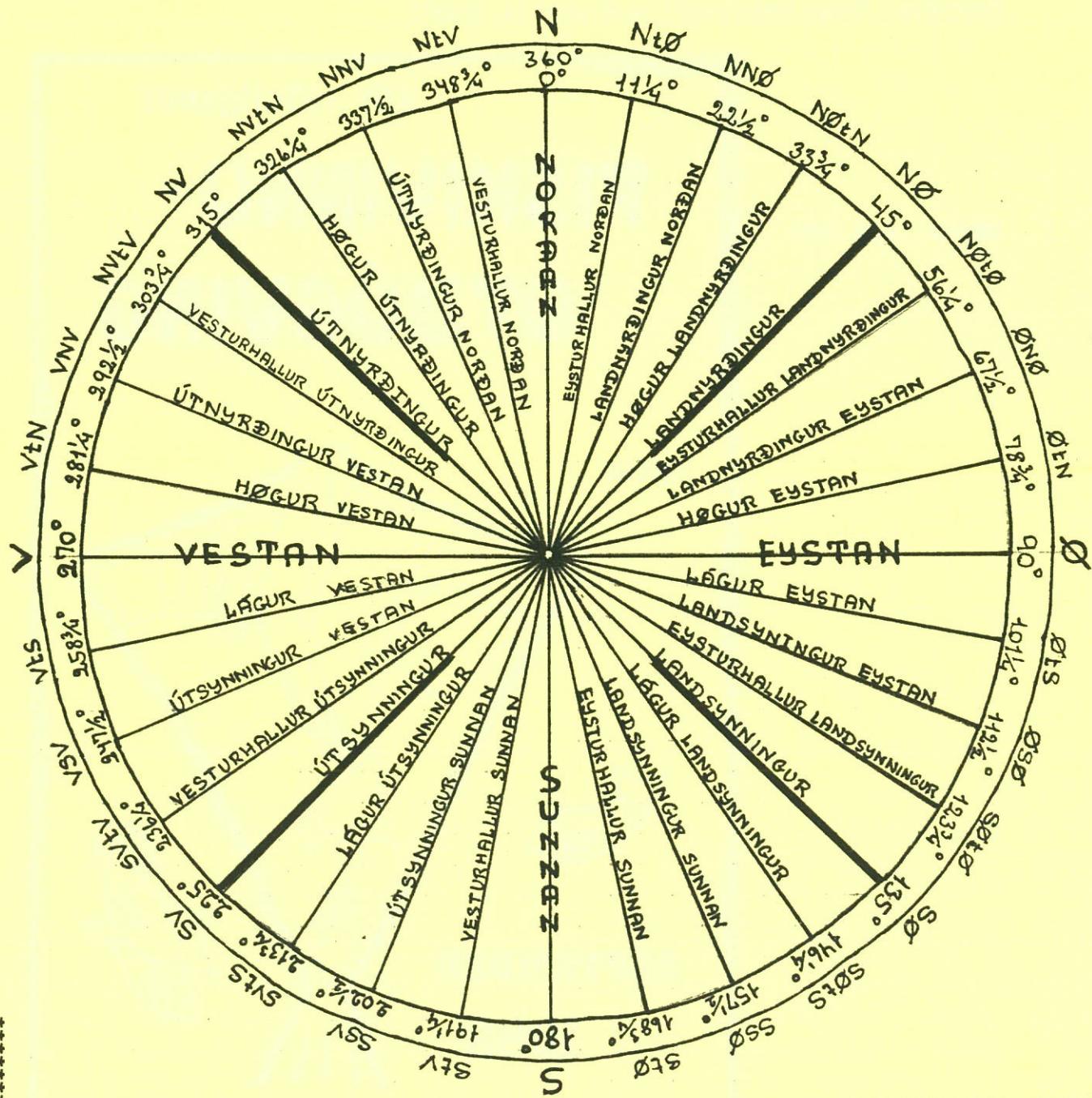
ÁLIT

VIDVIKJANDI

FISKIVINNUÚTBÚGVING

faroyar

sept. 1983

Álit viðvíkjandi: "FISKIVINNUÚTBÚGVING I FØROYUM"

Nevnd sett 24. juni 1982 av Ludvig Petersen, landsskúlastjóra
(Landsskúlafyrisingin)

I nevndini:

- Gunvør Hoydal (formaður)
- Marjun Hanusardóttir (skrivari)
- Svend Thulesen
- Óli Jacobsen
- Poul Kjartan Bærentsen
- Heðin Samuelsen
- Finnur Johansen
- Niels á Velbastað
- Jógván Hammer

Fundir: Tilsamans 14 fundir í tíðarskeiðinum 16. sept. 1982 - 15. sept. 1983.

Skrivað og lagt til rættis: Gunvør Hoydal

Leiðbeining: Jógván Hammer

Ljósprentað í Føroyum: Rank Xerox-maskina 1045-1 hjá
"Guttesen og Petersen" (G. Hoydal)

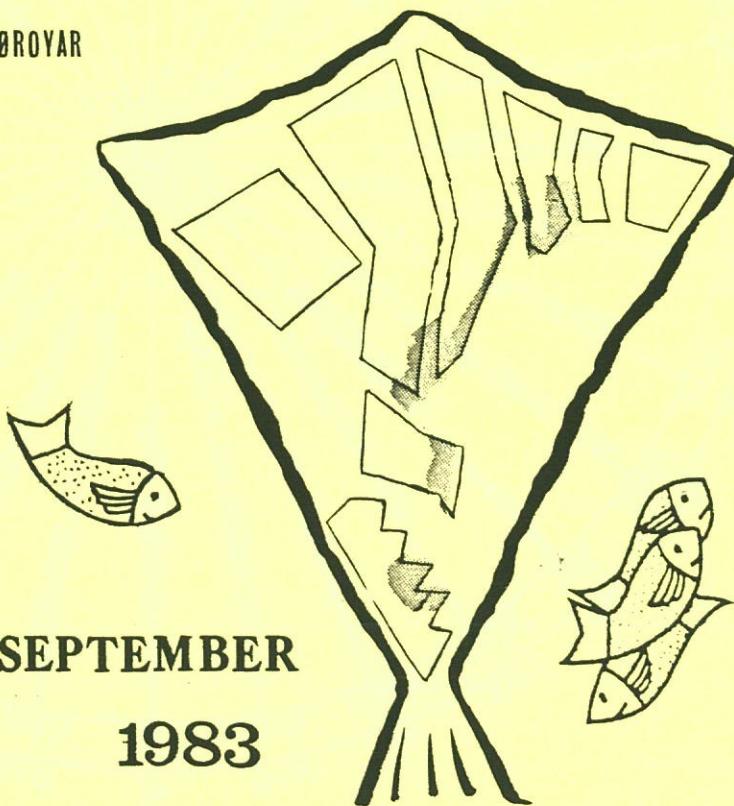
Innbinding: Føroya Studentaskúli og HF-skeið (G. Hoydal)

FØROYAR sept. 1983

álit viðvíkjandi

FISKIVINNU- ÚTBÚGVING

FØROYAR

SEPTEMBER
1983

INNGANGUR

uppbrygging av álitinum

FORSØGA:

A jóansøku 1982 setti landsskúlastjórin Ludvig Petersen eina nevnd, hvørs endamál var at gera uppskot til útbúgvunar í fiskivinnuni.

Tilnevningin í nevnd (kommisorium) byrjar soleiðis:

"Sum kunnugt hefur ta seinastu tíðina mangan verið talað og skrivað um fiskivinnuútbúgving og fiskivinnuskúlar. Tað hefur tó mest verið funnist at tí, at ov lítið hefur verið gjort við at geva ungdómi okkara eina útbúgving, sum beinleíðis er miðað í móti høvuðsvinnu okkara, fiskivinnuni. Eisini var so, at vårtingsetan 1982 endaði við fleiri uppskotum um fiskivinnuskúlar, og tað sum m.a. spurdist burtur úr hesum uppskotum var, at álagt var Landsskúlafyrisingini at skunda undir fyrireikingarnar til eina fiskivinnuútbúgving.
Við ávísing til hetta og samsvarandi §6 í lögtingslög um skúlafyrising verður nevnd sett til tess at koma við tilmæli til Landsskúlafyrisingina um hesi viðurskifti....."

(Tilnevningin í nevnd er hjáløgd sum skjal 4 á síðu 79-82.

Nakrar almennar hugleiðingar um, hvussu tann núverandi útbúgvingarstøðan hjá hesari vinnu hefur myndað seg - ikki bert í Føroyum, men í øllum Norðurlondunum - eru framsettar á skjali 1 á síðu 71-74. Ein onnur orsøk til føroysku viðurskiftuni er óivað, at føroyingar so seint sum í 1978 yvirtøku stýringina av undirvísing og útbúgving. Frágreiðing um hetta er at finna á skjali 2 á síðu 75-76.

Tó skal nevnast, at fleiri royndir hava verið at gjort uppskot til fiskivinnuútbúgvunar frá ymiskum stovnum og bólkum. Eitt stutt yvirlit yvir nøkur av hesum uppskotum sæst á skjali 3 á síðu 77-78.

NEVNDIN:

1: Gunvør Hoydal	sum umboð fyri	studentaskúla og HF (formaður)	#
2: Óli Jacobsen	sum umboð fyri	Fiskimannafelagið	#
3: Svend Thulesen	sum umboð fyri	reiðarar og flakavirkni	#
4: Heðin Samuelsen	sum umboð fyri	Handilsskúlan	#
5: P. Kjartan Bærentsen	sum umboð fyri	Tekniska skúlan	#
6: Marjun Hanusardóttir	sum umboð fyri	heilsufrøðina	#
7: Jógvan Hammer	sum umboð fyri	Landsskúlafyrisingina	#
8: Niels á Velbastað	sum umboð fyri	Landsskúlafyrisingina	#
9: Finnur Johansen	sum umboð fyri	Landsskúlafyrisingina	#

NEVNDARARBEID:

Ludvig Petersen kallaði inn til fyrsta fundin 16. september 1982, har hann bjóðaði vælkominn og greiddi frá bakstöðinum til, at nevndin varð sett, og gjøgnumgekk ætlanina við nevndararbeiðinum.

Nevndin hevur íalt havt 13 fundir. Síðsti fundur var 17. maí 1983, og aftan á henda fund varð álítið skrivað. Tá álítið var liðugt, varð tað handað landsskúlastjóranum á einum endaligum fundi, sum var hildin 15. sept. 1983. Umleid eitt ár er sostatt liðið frá tí, at nevndin varð sett, til álítið var liðugt.

I sambandi við arbeiðið voru formaðurin, Gunvør Hoydal og umboð fyri Lands-skúlafyrisingina, Jógvan Hammer á kunnungarferð í Norðurnoreg, har tey vitjaðu fiskivinnuskúlar, -háskúlar og -stovnar í Vardø, Honningsvåg og Tromsø. Frágreiðing frá ferðini varð gjørd og er hjáløgd í einum hefti fyri seg.

ALITID:

Í tilnefningini í nevnd stendur, at....."endamálið er at lata næmingarnir fáa möguleikar fyrir at ogna sær almennan, yrkisligan og praktiskan kunnleika til á bestan hátt at virka í fiskivinnuíðnaðinum og öllum, sum annars hefur við fiskivinnu at gera á ymiskum umráðum og á ymiskum stigi....."¹¹

EFTIR HESUM ER NEVNDARARBEID OG ÁLITIÐ UPPBYGT Á HENDA HATT:

- 1) Nágreiniligt uppskot til eina fiskiíðnaðarútbúgving. (Sí innihaldsyvirlit).
 - 2) Uppskot til eina fiskiveiðuútbúgving, sum samsvarar fiskiíðnaðarútbúgbingini í bygnaði og útbúgvingarstigi. (Sí innihaldsyvirlit).
 - 3) Stutt upprit við strikumynd til eitt uppskot til eina heildarætlan fyri fiskivinnuútbúgvingar. (Sí innihaldsyvirlit).
 - 4) Stutt yvirlit yvir ískoytis, framhaldandi- og hægri útbúgvingar í Norðurlondunum innan fiskivinnu. (Sí innihaldsyvirlit).
 - 5) Ymisk skjøl eru hjáløgd fyri at lýsa ein part av grundarlagnum, sum nevndin hevur arbeitt út frá.
 - 6) Orðalisti við frágreiðing um ymisk orð og heiti, sum eru nýtt i álitinum.

UTBUGVINGARSTIG:

000

Útbúgvingarnar, sum eru nevndar undir 1) og 3) eru ætlaðar fyrir tey 16-19 ára gomlu og liggja sostatt á einum stigi, sum byggir á fólkaskúlan, og sum á ymiskan hátt kann geva atgongd til hægri útbúgving. Nevnast skal tó, at útbúgvingarnar á hesum ökinum - antin beinleidis ella sum stytri skeið - eisini eru fyrir tey, sum hava verið fleiri ár í vinnuni.

A horizontal row of 20 black '#' symbols on a white background.

INNHALDSYVRLIT

- Síða 2: **TITTULBLAÐ**
 Síða 3 – 4: **INNGANGUR – uppbygging av álitinum**
 Síða 5 – 6: **INNHALDSYVRLIT**

Síða 7 – 58: **FISKIÐNAÐARÚTBÚGVING**

- Síða 7 – 10: **STUTT FRÁGREIDING**
 Síða 11: **ENDAMÁL**
 Síða 12: **UPPTØKUTREYTIR**
 Síða 13: **Strikumynd nr. 1: BYGNADUR**
 Síða 14: **Einfald upsetting av strikumynd nr. 1**
 Síða 15 – 16: **BYGNADUR**
 Síða 16: **SKEIÐVIRKSEMI**
 Síða 17: **VIÐMERKING TIL BYGNADIN**
 Síða 18: **TÍMA- OG LÆRUGREINABÝTI: 1. ÁRIÐ**
 Síða 19: **TÍMA- OG LÆRUGREINABÝTI: 2. ÁRIÐ**
 Síða 20: **INNHALDIÐ Í LÆRUGREINUNUM 1. ÁRIÐ
(yvrlit)**
 21–22: Yrkisástøði og starvslæra
 23–28: Gjølla gjøgnumgongd
 29–30: Fiskifrøði
 31: Samfelagslæra
 32: Virkisbúskapur
 33: Rokning/støddførði/EDV
 34: Alisfrøði
 35: Evnafrøði
 36: Enskt
 37: Føroyskt
 38: Arbeiðsumhvørvi/ergonomi
 Síða 39: **Stutt yvrlit yvir LÆRUGREINIRNAR 2. ÁRIÐ**
 40: Smáverulívfrøði, Evnafrøði, Lívfrøði,
 Roknskaparlæra
 41: Virkisbúskapur, Enskt, Hagfrøði/EDV
 42: Føroyskt, Alisfrøði, Matvørulæra/-fram-
 leiðsla, Tilfarslæra, Maskinlæra
 43: Arbeiðsleiðsla, Marknaðarlæra
 Síða 44: **EFTIRMETING (alment)**
 Síða 45: **Eftirmeting 1. árið**
 Síða 46–47: **Eftirmeting av lærugreinini: Yrkisástøði og
-starvslæra**

Síða 48: Eftirmeting 2. árið

Síða 49 - 56: YRKISROYND - YRKISPRÓGV - YRKISBRÆV

49-51: Grundgevingar í Noreg og Danmark

52: Føroyskt yrkisprógv/-bræv

53: Yrkisprógv/-bræv og rættindi tess

54: Samstarvsavtala millum skúla og virki

55-56: Arbeiðsinnihald aftan á yrkisroynd

Síða 57: HØLI OG ÚTGERD

Síða 58: STÝRING OG LÆRARAR

Síða 59 - 62: FISKIVEÐUÚTBÚGVING

Síða 59: STUTT FRÁGREIÐING

Síða 60: NAVIGATØRÚTBÚGVINGIN

Síða 61 - 62: BYGNAÐUR OG INNIGHALD

Síða 63: HEILDAR BYGNADAR UPPSKOT

Síða 63: Strikumynd nr. 2.

Síða 64 - 69: ÍSKOYTIS-, FRAMHALDANDI og HÆGRI ÚTBÚGVINGAR Í NORDURLONDUNUM Á FISKIVINNUØKINUM

Síða 70: SKJØL (yvirlit yvir hjáløgd skjøl)

Síða 71 - 74: SKJAL nr. 1: ALMENNAR HUGLEIÐINGAR UM ÚTBÚGVINGARVIÐURSKIFTI

Síða 75 - 76: SKJAL nr. 2: SKIPANIN AV UNDIRVÍSINGARVERKINUM Í FØROYUM

Síða 77 - 78: SKJAL nr. 3: ROYNDIR ÁDUR (um fiskivinнуútbúgviningar)

Síða 79 - 82: SKJAL nr. 4: TILNEVNING Í NEVND (kommissorium)

Síða 83 - 98: SKJAL nr. 5: FISKIÐNADARÚTBÚGVINGAR Í NORDURLONDUM

Síða 99 -100: SKJAL nr. 6: TILFAR UM FISKIVINNU, SUM NEVNDIN HEVUR NÝTT

Síða 101-103: ORDALISTI

PERMA: Myndin: Magni Dalsgaard (til eitt ársrit 1975 á Føroya Studentaskúla og HF)
 Gamalt orðatakk úr Kina
 Yrking av: Moses Olsen: GREININGIN (enduryrkt 1981)
 Tekningar úr bóklinginum: SLUPPLIVID" (Jóan Pauli Joensen 1972)

FISKIÍDNAÐARÚTBÚGVING

STUTT FRÁGREIDING

ENDAMÁL:

Endamálið við útbúgvingini er at geva næmingunum almennar og yrkisligar kunnleikar og fjølbroytta starvsliga venjing, soleiðis at teir gerast færir fyri at virka í og luttaka í menningini av tí føroyska fiskiídnaðinum. Teir skulu skilja støðið hjá fiskiínaðinum, sæð í mun til tað føroyska samfelagið og tey náttúruríkidømi, sum hesin idnaður er treytadur av. Teir skulu gjøgnum hesa útbúgving fáa möguleika fyri framhaldandi útbúgving.

UPPTØKUKRØV:

Undirvísingin byggir á 9. flokks kunnleika, og aldursmarkið er 16 ár. Fólk, ið ikki hava 9. flokk úr fólka-skúlanum, kunnu tó takast upp, um tey í staðin hava arbeitt nøkur ár t.d. innan fiskivinnuni ella á annan hátt verða mett at vera før fyri at kunna gjøgnumföra útbúgvingina við rímiligum úrsliti.

BYGNADUR:

Útbúgvingin er vanliga 2 ár, har hvort ár endar við einari próvtøku. Harafrat skulu næmingarnir antin:

- taka 10 mánaðar skipaða, skúlastýrda starvvenjing innan fiskiínaðin aftan á 1. árið, ella
- hava arbeitt í minsta lagi 2 ár innan fiskivinnu. (Hetta arbeiðið skal góðkennast av skúlanum).
- ella b) saman við 1. árs prógvi gevur samstundis rætt til at taka eina yrkisroynd, sum gevur yrkisprógv.

INNIHALD:

1. ÁRIÐ: Undirvísingartíðin er 38 vikur á 40 tímar. Til samans verður hetta 1520 tímar. 50% av tíðini verða nýtt til yrkisrættaðar, almennar lærugreinar, og 50% verða nýtt til yrkisstarvslæru og -ástøði. Tann starvsliga upplæringin fer fram í royndarhølum skúlans og á verandi virkjum.

Aftan á 1.árið fáa næmingarnir fráfaringarprógv fyri bæði tann starvsliga og tann ástøðiliga partin.

LÆRUGREINIR: 1. ÁRIÐ: Almennar lærugreinir (yrkisrættaðar):

ALISFRØDI/EVNAFRØDI
ROKNING/STØDDFRØDI/EDV
VIRKISBÚSKAPUR
SAMFELAGSLÆRA
FISKIFRØDI
ENSKT
FØROYSKT
ARBEIDSUMHVØRVI/ERGONOMI

Yrkisstarvslæra og -ástøði:

Hesin partur er býttir upp í 6 høvuðspartar:

- I: Fyrstahondshagreiðing um borð og í landi.
- II: Frysting og framleiðsla av frystum fiskavørum.
- III: Saltfiskur.
- IV: Fiskamjøl.
- V: Góðsking og vørumenning.
- VI: Viðlíkahald av útgerð.

I samband við starvslæruna fáa næmingarnir tað ástøðiliga grundarlagi, umfatandi m.a.: SMAÁVERULÍVFRØDI, PRÍSÁSETAN, DYGDARKRØV, LÓGIR, REGLUR og FYRISKIPANIR fyri fiskavøruframleiðslu o.ø.

STARVSVENJING: Fyri at tryggja, at næmingarnir fáa ta neydugu venjingina og eisini fáa kunnleika til viðurskiftini á einum arbeiðsplássi, verður skipað fyri eini SKÜLASTÝRÐARI STARVSVENJING í 10 mánaðar aftan á 1. árið. Hetta verður gjort í samstarvi við fiskiíðnaðin. Hjá næmingum, sum hava arbeitt í minsta lagi 2 ár innan fiskivinnuna, og sum fáa hetta góðkent frá skúlanum, er hetta tó ikki neydugt.

YRKISROYND:

Næmingar, ið hava staðið 1. árs royndina og haraftat hava omanfyri nevndu starvsvenjingina kunnu fara upp til eina YRKISROYND, sum vinnan er við til at skipa fyri. Hetta kann geva teimum eitt YRKISBRÆV, sum prógv fyri, at teir eru royndir innan fiskiíðnaðararbeiði.

INNIGHALD:

2. ÁRIÐ: Er 1. árið endað við nóg góðum úrsliti, gevur hetta rætt til at halda fram á 2. ári, um tann starvsliga venjingin er í lagi. T.e., at næmingurin antin hevur tikið 10 mánaðar skipaða starvsvenjing ella hevur arbeitt í minsta lagi 2 ár innan fiskivinnuna.

Undirvísingartíðin er 38 vikur á 35 tímar. Til samans verður hetta 1330 tímar. 65% av tíðini verða nýtt til ástøðiliga undirvísing í yrkisligum og almennum lærugreinum, og 35% verða nýtt til starvstovuroyndir og venjing í royndarhóli, og á verandi virkjum.

Aftan á 2. árið fara næmingarnir til prótóku, og prógv verður givið fyrir lokna fiskidnaðarútbúgving.

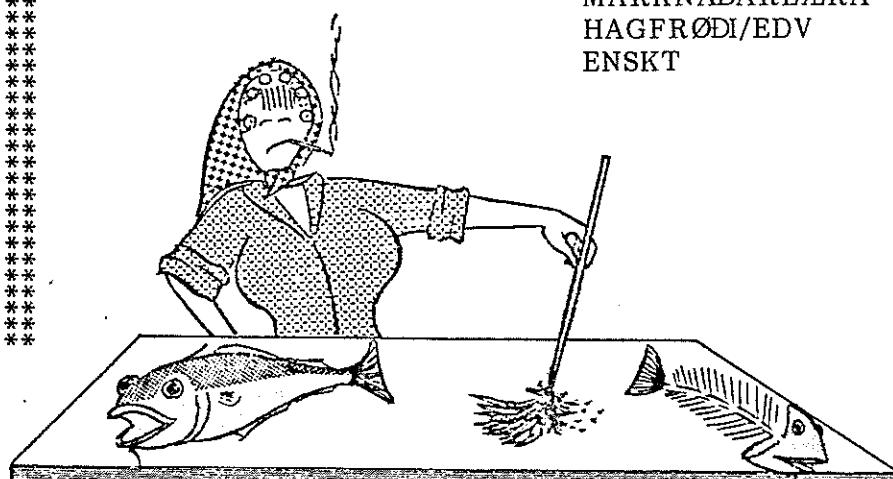
LÆRUGREINIR: 2. ÁRIÐ: Árið er býtt upp í 2 lestrarhálvur. Nakrar lærugreinir vara bert eina hálvu, og aðrar báðar hálvurnar.

1. lestrarhálva:

SMÁVERULÍVFRØDI
LÍVFRØDI
EVNAFRØDI
ALISFRØDI
HAGFRØDI/EDV
ROKNSKAPARLÆRA
VIRKISBÚSKAPUR
FØROYSKT
ENSKT

2. lestrarhálva:

MATVØRULÆRA/FRAMLEIÐSLA
TILFARSLÆRA
MASKINLÆRA
ROKNSKAPARLÆRA
ARBEIÐSLEIÐSLA
VIRKISBÚSKAPUR
MARKNAÐARLÆRA
HAGFRØDI/EDV
ENSKT

MØGULEIKAR AFTAN Á LOKNA ÚTBÚGVING:

- 1) Beinleiðis arbeiði á fiskavirkjum á einum stigi millum leiðsluna og arbeiðsfólkid, sum t.d. álitistfólk, formaður/kvinna, dygdarmetari, vrakari, starvsstovuhjálparfólk ella annað starv.
- 2) Framhaldandi og/ella hægri útbúgvning innan fiskivinnuna. Í summu fóri verður óivað neyðugt við eykaskeiðum í ávísum lærugreinum.
- 3) Sum grundarlag fyri útbúgvning á øðrum økjum, sum t.d. HF, studentaskúla, handilsskúla, tekniskum skúla og øðrum.

Møguleikarnir eru sjávandi treytaðir av, á hvørjum stigi næmingurin hefur endað útbúgvningina: Aftan á 1. árið, 2. árið, við ella uttan yrkisroynd, og hvussu úrslitini av próvtökunum eru.

ÚTBÚGVINGARSKIPAN:

Ein sjálvstøðug útbúgvning verður sett á stovn - antin sum ein sjálvstøðugur skúli ella møguliga sum ein sjálvstøðug deild undir verandi skúla á sama útbúgvningarstigi - við einum leðara ella møguliga einum deildarleðara.

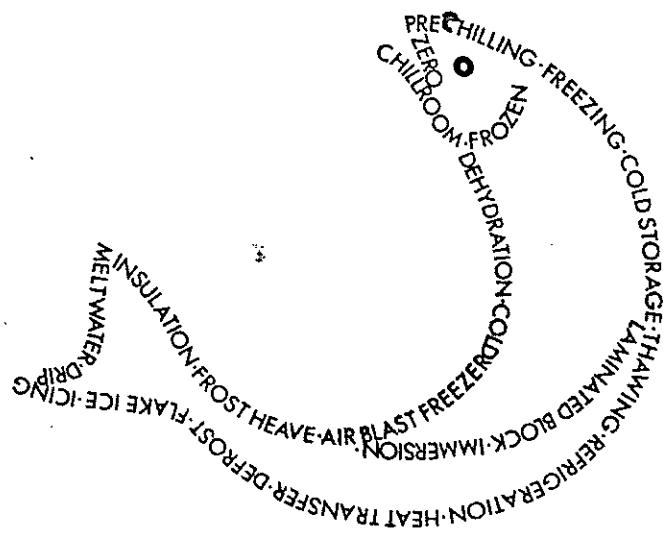
Til útbúgvningina hoyrir royndarhøli og starvsstova, har næmingarnir fáa starvsliga upplæring og gera starvsstovuroyndir. Samstarv við verandi virki fæst í lag, har næmingarnir fáa ta neyðugu venjingina og kunnleika til viðurskiftini á arbeiðsplásunum.

NÆMINGATAL:

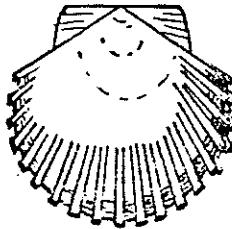
I roydartíðini verða í mesta lagi 20 næmingar upptiknir um árið. Tá útbúgvningin er komin í eina fasta legu, kann støða takast til, um deildir skulu setast á stovn aðra staðni í landinum.

MØTISKYLDA:

Næmingarnir hava mótskyldu bæði til ta ástøðiligu og starvsligu undirvísingina og venjingina. Um mótskyldan ikki verður yvirhildin, kunnu næmingarnir burturvísast eftir nærrí ásettum reglum.

ENDAMÁL

ENDAMÁLIÐ VIÐ ÚTBÚGVINGINI ER AT GEVA NÆMINGUNUM ALMENNAR OG YRKISLIGAR KUNNLEIKAR OG FJØLBROYTTA STARVSLIGA VENJING, SOLEIÐIS AT TEIR GERAST FØRIR FYRI AT VIRKA Í OG LUTTAKA I MENNINGINI AV TÍ FØROYSKA FISKIÐNAÐINUM. TEIR SKULU SKILJA STØÐID HJÁ FISKIÐNAÐINUM, SÆD Í MUN TIL TAD FØROYSKA SAMFELAGIÐ OG TEY NÁTTÚRURÍKIDÓMI, SUM HESIN ÍDNADUR ER TREYTAÐUR AV. TEIR SKULU GJØGNUM HESA ÚTBÚGVING FÅA MØGULEIKA FYRI FRAMHALDANDI OG HÆGRI ÚTBÚGVING.

Á hvønn hátt verður hetta rokkið?

GJØGNUM:

1) ALMENNAR KUNNLEIKAR:

Næmingarnir skulu fáa neyðugan kunnleika til náttúru- og samfelagsgrundarlagið undir féroyska fiskiðnaðinum, soleiðis at teir skilja, hvussu størst möguligt samfelagsligt gagn verður fingið burtur úr nýtsluni av tí livandi náttúruríkidóminum.

2) YRKISLIGAR KUNNLEIKAR:

Næmingarnir skulu fáa neyðugan yrkisligan kunnleika til beinleiðis virki í féroyska fiskiðnaðinum.

3) STARVSLIGA UPPLÆRING OG VENJING:

Næmingarnir skulu fáa ta grundleggjandi starvsligu venjingina, sum er neyðug fyrir beinleiðis virki og fyrir at skilja arbeidsgongdina í tí féroyska fiskiðnaðinum.

4) FRAMHALDANDI ÚTBÚGVING:

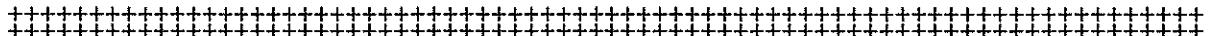
A hesum grundarlagi skulu næmingarnir kunna fara til framhaldandi- og/ella hægri útbúgvung í Føroyum ella í øðrum londum. I ávísum fórum verður tó neyðugt við eykaskeiðum í teimum almennu lærugreinunum. Möguleikar skulu gevast næmingunum at taka eykaskeið, har ið hetta verður kravt.

5) LESTRARVEGLEIÐING:

Neyðugt er, at áhaldandi lestrarvegleiðing fer fram, soleiðis at næmingarnir fáa kunning og stuðul at velja útbúgvingsleið eftir áhuga, fórimuni og evnum hjá tí einstaka.

UPPTØKUTREYTIÐ

Henda fiskiðnaðarútbúgving er fyrst og fremst ætlað teimum 16-19 ára gomlu, men onnur hava eisini möguleika fyri upptøku.

FORKUNNLEIKI:

Undirvísingin byggir á 9. flokks kunnleika, utan mun til val av lærugreinum. Upptøka er sostatt vanliga treytað av einum 9. flokks prógvi við nóg góðum úrslitið.

Fólk, sum ikki hava 9. flokk úr fólkaskúlanum kunnu tó upptakast, um tey í staðin hava arbeitt nøkur nøkur ár innan fiskivinnuna ella á annan hátt verða mett at vera før fyri at gjøgnumföra útbúgvingina við rímiligum úrsliti.

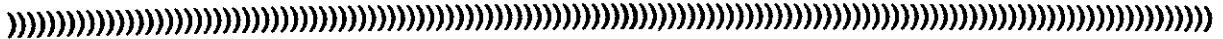
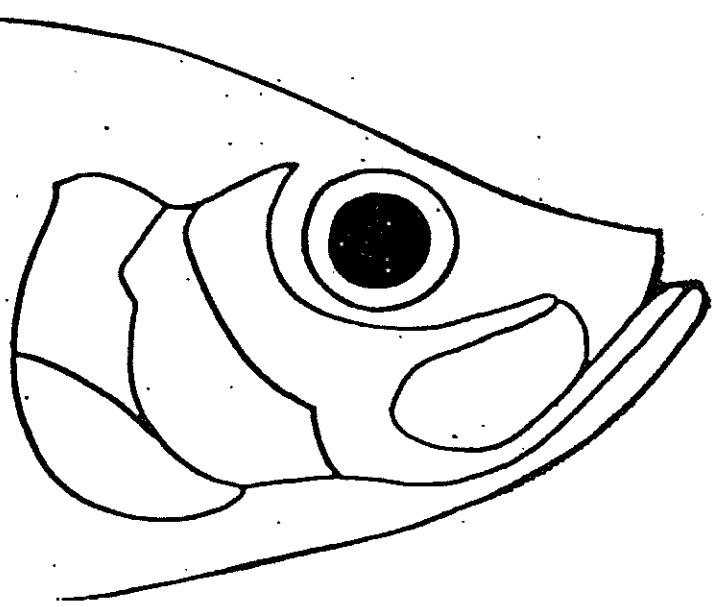
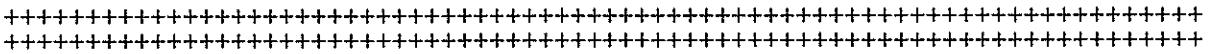
ALDUR:

Aldursmark fyri upptøku er 16 ár.

UPPTØKA:

Landsskúlafyrisitingin kunngerð í góðari tíð treyrir fyri og framferðarhátt við umsókn um upptøku. Hetta verður lýst í føroystu bløðunum.

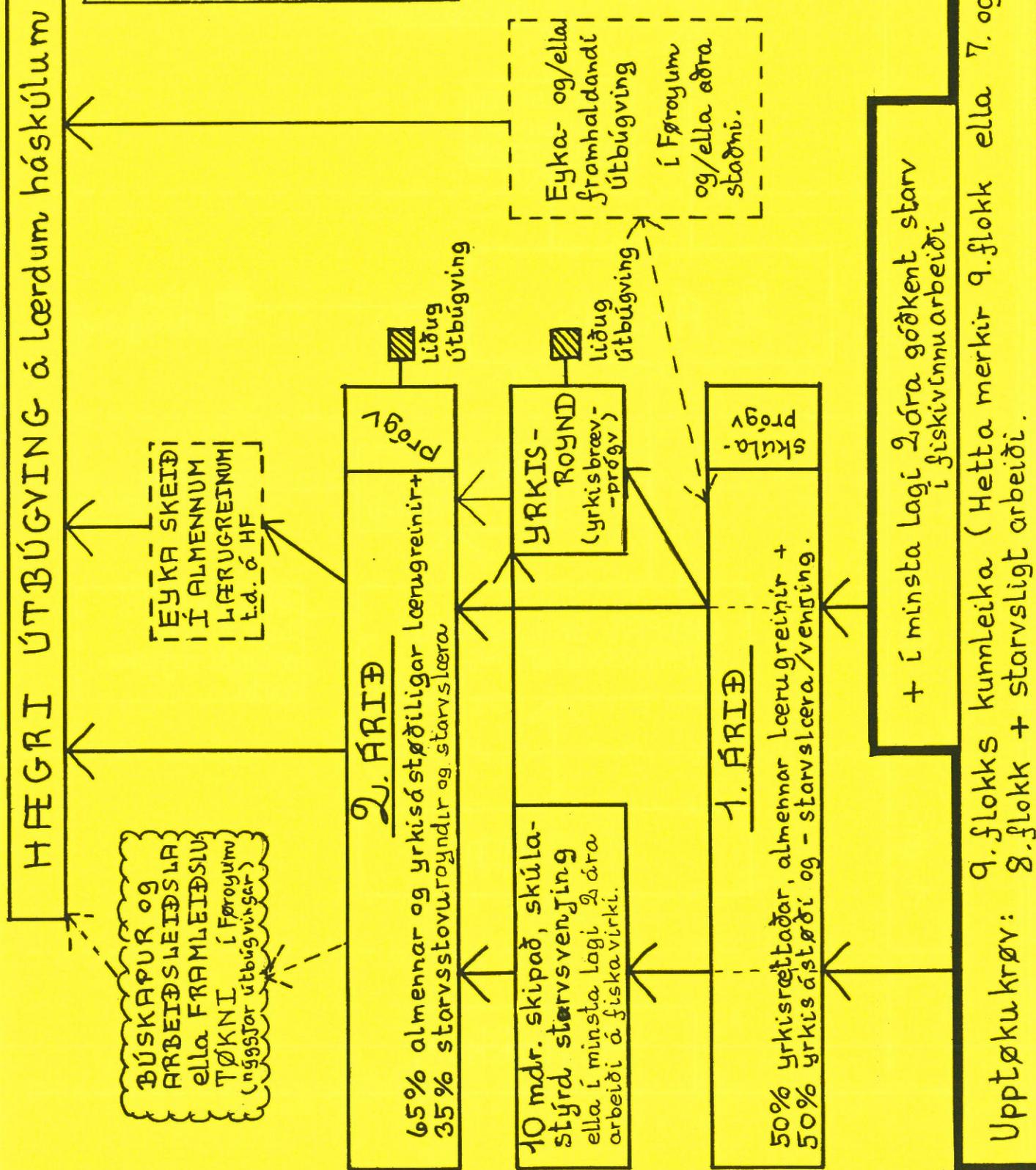
Um ein umsøkjari ikki verður upptikin, skal grundgeving gevast fyri hesum saman við uppskoti um, hvat ið umsøkjarin eigur at gera, um hann ynskir upptøku seinri.

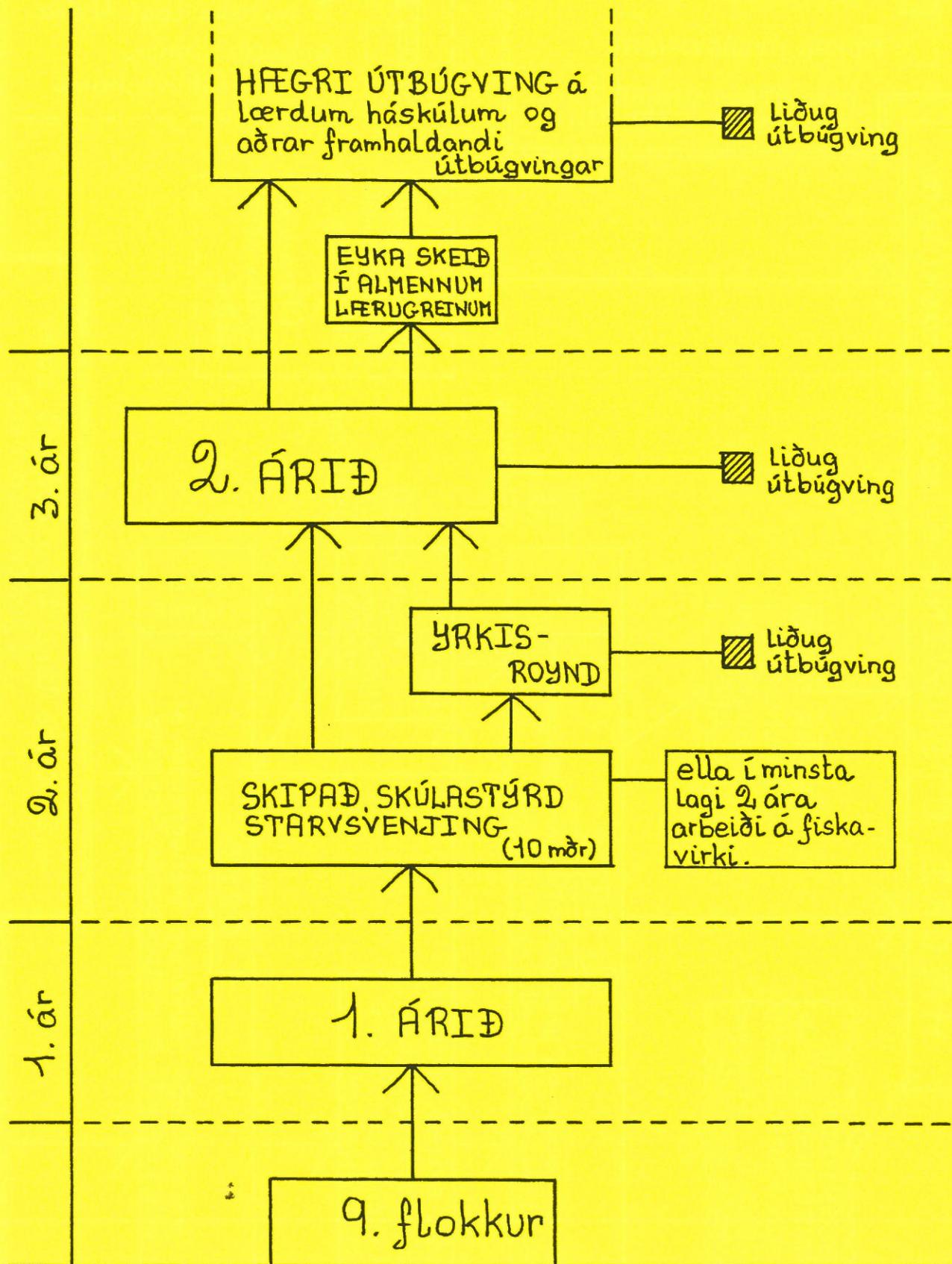
striku mynd nr.1: BYGNADUR:

Nærri frágreiðing fæst á næstu síðunum!!

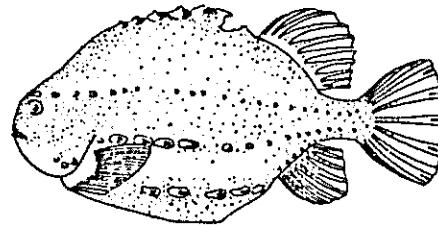
- : FISKIÍÐNARÚTBÚGVING
- : FORKUNNLEIKAR
- : AÐRAR ÚTBÚGVINGAR
- : ÚTBÚGVINGAR, ÍÐ ENN IKKI ERU TIL

14 einfald uppsetning av strikumynd nr. 1

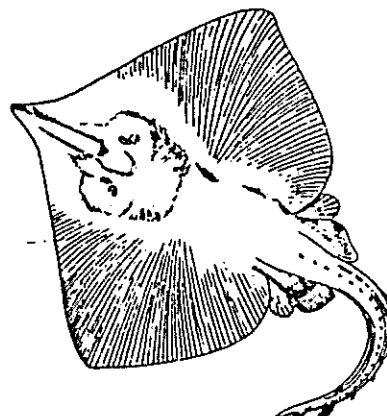
BYGNADUR

!!!!!!!!!!!!!!

STRIKUMYNDIRNAR:

Strikumyndirnar á síðunum framm-anundan vísa bygnaðin av FISKI-IDNAÐARÚTBÚGVINGINI og eisini sambandið við ávíasar aðrar útbúgv-ingarleiðir.

ÚTBÚGVING KANN FÁAST A TRÍMUM STIGUM:

Við tað, at útbúgving kann fáast á ymiskum stigum, gevur hon næmingunum möguleika fyri at fara fleiri ymiskar leiðir.

Her skal verða lýst við nøkrum dømum, hvørjar leiðir næmingarnir kunnu fara, alt eftir forkunnleika, áhuga og úrslitum:

DØMI 1:

Næmingur byrjar beint aftan á 9. flokk útbúgvininga á 1. ári. Aftan á lokið 1. árs skúlaprógv tekur hann 10 mðr. skúlastýrda, skipaða starvsvenjing, og endar hana við

yrkisroyndini. Síðani fer hann til 2. árið, sum eisini verður lokið við prógvi. (ÚTBÚGVING Á 3. STIGI). Aftan á kann hann fara at starvast á virki í Føroyum á ávísum stigi.

DØMI 2:

Næmingur fer somu leið sum í dømi 1: 1. árið + skúlastýrda, skipaða starvsvenjing + 2. árið, men hesin næmingur fer ikki til yrkisroyndina. (ÚTBÚGVING Á 3. STIGI). Aftan á lokna útbúgving fer hann víðari til hægri útbúgving innan fiskivinnu aðra staðni og vendir síðani aftur til starv innan fiskivinnuna í Føroyum.

DØMI 3:

Aftaná 10. flokk tekur næmingur 1. árið + starvsvenjingina og endar við at taka yrkisroyndina. (ÚTBÚGVING Á 2. STIGI). Síðani fær hann starv á einum fiska-virki á ávísum stigi.

DØMI 4:

Næmingur fer somu leið sum í dømi 3 (ÚTBÚGVING Á 2. STIGI), men aftan á at hava starvast nøkur ár, fer hann aftur á skúlan og tekur 2. árið. (ÚTBÚGVING Á 3. STIGI). Hann heldur síðani fram við útbúgv-ing innan framleiðslutøkni, arbeiðsleiðslu ella annað.

DØMI 5:

Ur 8. flokki fer genta/drongur at arbeiða á flakavirki. Aftan á at hava arbeitt 2-4 ár, fer hon/hann á skúlan og tekur 1. árið + yrkisroyndina. (Starvs-venjingin verður góðkend framm-anundan). (ÚTBÚGVING Á 2.

STIGI). Vendir síðani aftur til starv á flakavirki á ávísum stigi ella fer viðari til 2. árið. (ÚTBÜGVING Á 3. STIGI).

DØMI 6:

Genta/drongur fer úr 9. flokki at arbeiða nökur ár á flakavirki. Fer á skúlan og tekur 1. árið. (ÚTBÜGVING Á 1. STIGI). Fer frá tí á HF-skeið og aftaná undir onkra viðari ella hægri útbúgving.

DØMI 7:

Genta/drongur fer somu leið sum í dömi 6 (ÚTBÜGVING Á 1. STIGI), men vendir seinri aftur til skúlan og tekur 2. árið (Starvsvenjingin er góðkend frammanundan). (ÚTBÜGVING Á 3. STIGI).

DØMI 8:

Næmingur fer úr 9./10. flokki á 1. árið. (ÚTBÜGVING Á 1. STIGI). Fer aftan á at arbeiða á flakavirki í 2 ár ella meira. Vendir síðani aftur til skúlan og tekur yrkisroyndina. (Starvsvenjingin er góðkend frammanundan). (ÚTBÜGVING Á 2. STIGI).

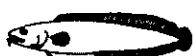
oooooooooooooooooooooooooooooooo

Út frá hesum kunnu fleiri onnur dömi gerast.

oooooooooooooooooooooooooooo

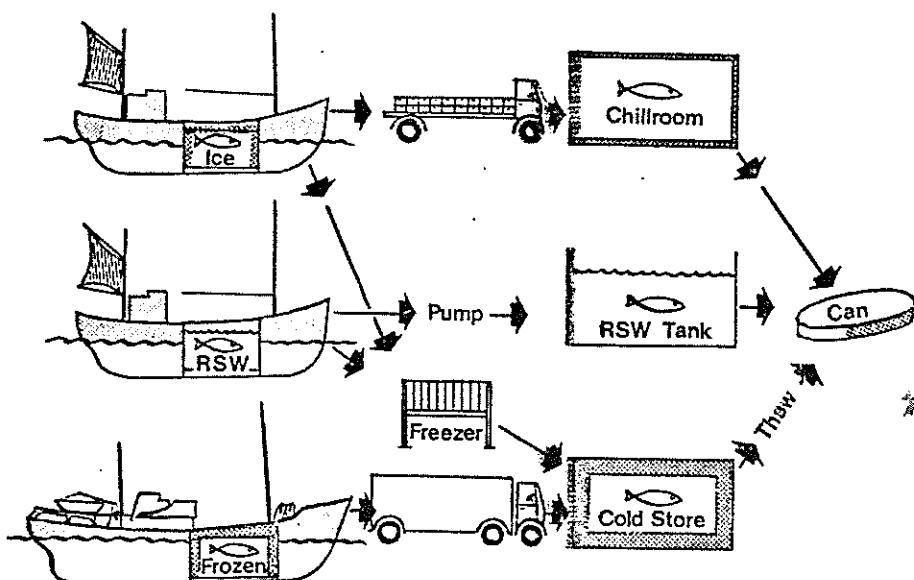

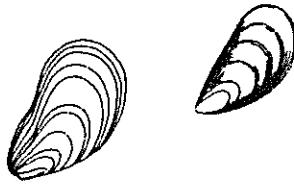
SKEIÐVIRKSEMI

Tá ið útbúgvingin er komin í eina rættiliga fasta legu, ber til at byrja SKEIÐVIRKSEMI. A strikumyndini er vístur möguleiki fyrir, at fólk, sum arbeiða á flakavirkjum, kunnu fáa útbúgving við skeiðvirksemi á tann hátt, at útbúgvingarleiðslan skipar fyrir ástöðiligung skeiðum á teimum plássum, har tørvur er á tí, soleiðis at fólk, sum hava áhuga fyrir tí, kunnu fáa útbúgving og prógv (yrkisprógv). (2. árið kann bert fáast sum skúlagond).

Eisini eigur útbúgvingarleiðslan at skipa fyrir styttri skeiðum á fiskavirkjunum, tá tørvur er á tí.

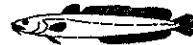
viðmerking til
BYGNADIN

Nevndin mælir til, at útbúgvingin í fyrstu syftu byrjar á einum plássi við í mesta lagi 20 næmingum á hvørjum ári til 1. árs undirvísing. (Sí tó uppskotið á síðu 59 - 63 um eina fiskiveiðuútbúgving í samband við fiskiidnaðarútbúgvingina).

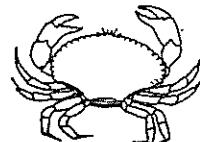

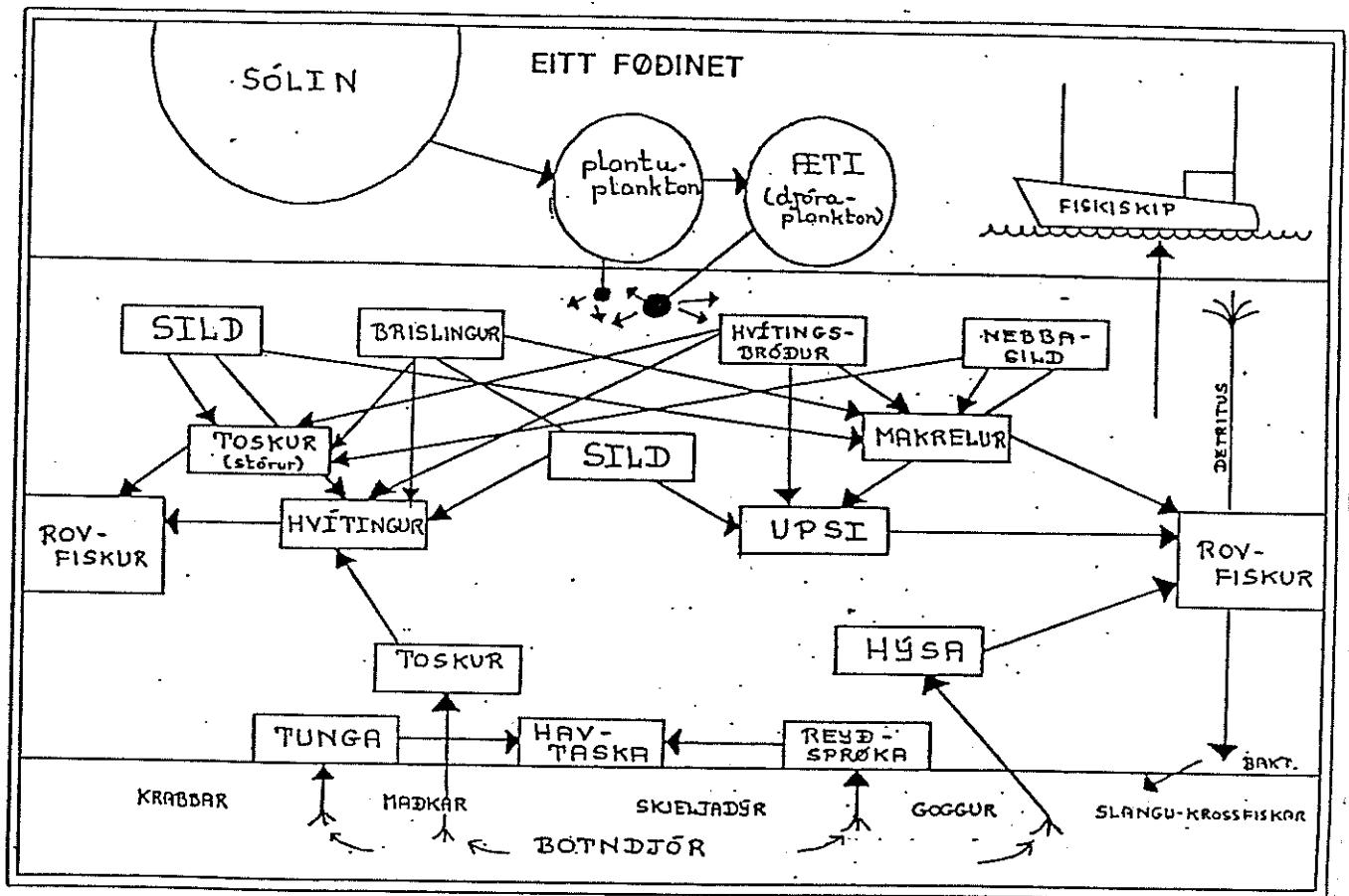
Hetta er grundað á, at nevndin metir tað vera neyðugt, at henda útbúgving fær nokur royndarár, har hon sleppur at uppbyggja eina DYGD og eitt EYÐKENNI, so at tað fer at eydnast útbúgving á hesum øki at fáa somu virðing sum tey "gomlu" útbúgvingarøkini, ið hava virkað gjøgnum fleiri ættarlið.

Um tað eydnast hesi útbúgving at festa rót í samfelag okkara og verða eitt viðurkent tilboð til ungdóm okkara, ber væl til at víðka um hana á tann hátt, at t.d. 1. árið kann takast á fleiri plássum í Føroyum.

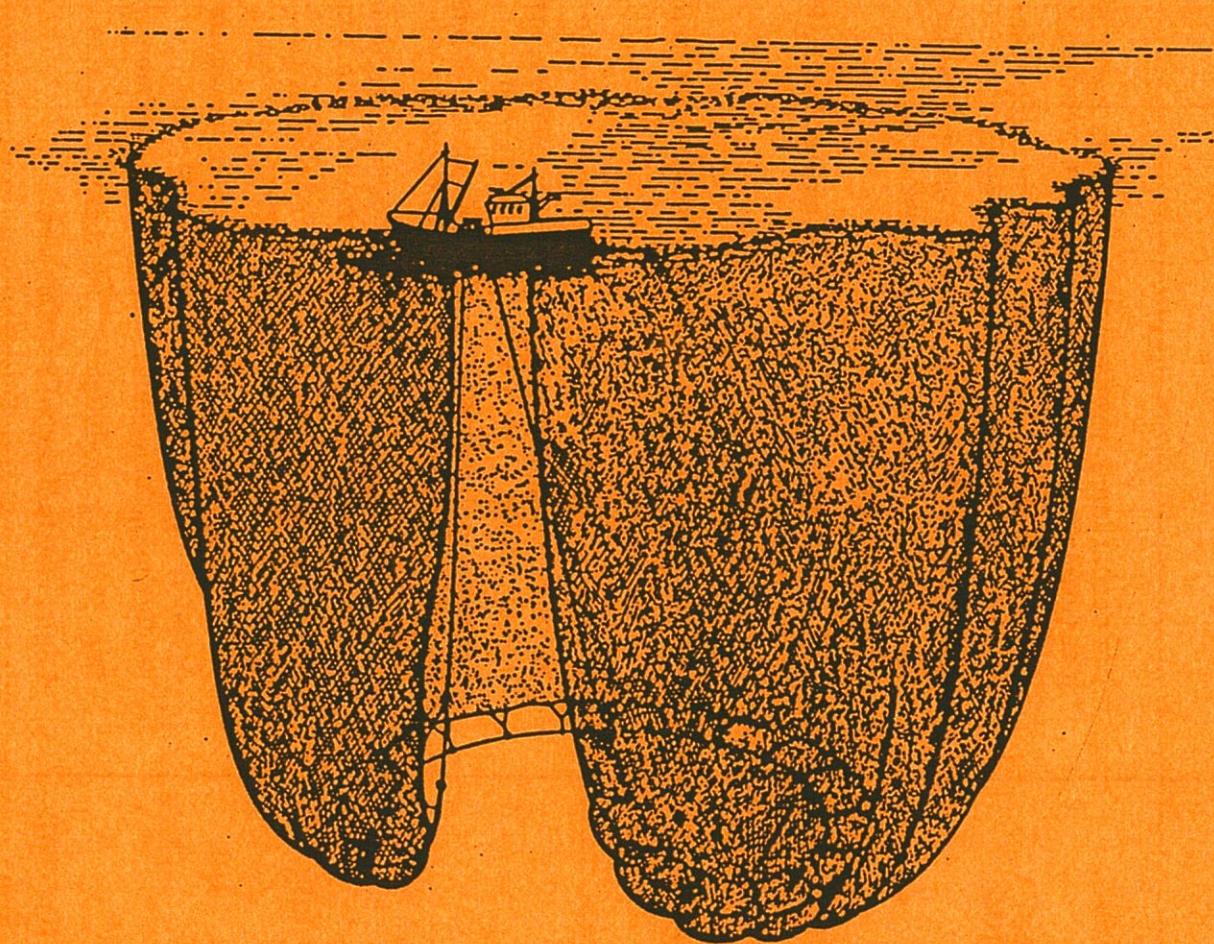
Men tað er týdningarmikið at tryggja, at útbúgvingin hevur ein "miðdepil", sum borgar fyrir dygd og eyökenni. Hetta skuldi eisini tryggjað, at næmingar frá hesi útbúgvingini kunnu fáa lærugreinir teirra viðurkendar - ikki bert í Føroyum, men eisini á útbúgvingum aðra staðni.

TÍMA- OG LÆRUGREINABÝTI: 1. ÁRID

LÆRUGREINIR	STIKKORD UM INNIGHALÐIÐ	TÍM/	TÍMAR TILSAMANS
YRKISÁSTÖÐI OG -STARVSLÆRA (av hesum er yrkisástöðið: og yrkisstarvslærar:		20 t. 4 t. 16 t.	912 t. 152 t. 608 t.
I: FYRSTA HONDSHAGREIDING.	-Um borð, í landi, dygdarmetting, skiljing, ís, goyming, flutningur, prisir, smáverulífröði, reinföri v.m. -Fiskurin, útgerð, framleiðsla, frysting, slógy, úrdráttur, eftirlit, úrtøka, rækjur, reingerð v.m. -Fleking, salt, framleiðsla, útgerð, eftirlit, vrakning, goymsla, smáveruálop, klippfiskur v.m. -Fiskamjøl, lýsi og olja v.m. -Turrur fiskur, royktar vørur, dósamatur, sóður, lidnarðar dögurðavørur v.m. -Kemur inn undir hini punktini.	150 t. 250 t. 50 t. 50 t. 100 t..	
II: FRYSTING OG FRAMLEIÐSLA AV FRYSTUM FISKAVØRUM.		20 t.	912 t.
III: SALTFISKUR.			
IV: FISKAMJØL.			
V: GØDSKING OG VØRUMENNING.			
VI: VIDLIKAHALD.			
ASTÐÖLIG UNDIRVISING			
FISKIFRØÐI	-Fiskalæra, vistfröði, dálking, stovnsmetingar, stýring, ovfiskingu, veiðuhættir, reiðskapur, v.m.	3 t.	114 t..
SAMFELAGSLÆRA.	-Búskapur, politíkkur og samfélagsfröði, fiskivinna í Føroyum, handil við fiski, felagsviðurskifti v.m.	2 t.	76 t..
VIRKISBÚSKAPUR.	-Virkisroknskapur, síggjarætlan, fígging, útreiðslur, søla, avskriving, stuðoulsskipanir, framleiðsla v.m.	2 t.	76 t..
ROKNING/STØDDFRØÐI/EDV.	-Grundleggjandi læra og yrkisrættað nýtsla, t.d. prisútrokningar, lán, løn, avgjald, trygging v.m.	4 t.	152 t..
ALISFRØÐI/EVNAFRØÐI.	-Yrkisrættað. Mekanikk, hitalaera og ravnagnslæra. Almenn, ólivrunnin og lívrumin evnafröði.	3 t.	114 t..
ENSKT.	-Vanligt mál, fundarmál, brævskriving, bókmentir v.m.	2 t.	76 t..
FØROYSKT.	-Brævskriving, málviðgerð, yrkisbókmentir, v.m.	3 t.	114 t..
ARBEIDSUMHVØRVI/ERGONOMI.	-Lógrir, rættindi, arbeiðsstöður v.m.	1 t.	38 t..
	38 vikur á 40 tímar pr. ár: Tilsamans:	40 t.	1520 t..

TÍMA-OG LÆRUGREINABÝTI: 2. ÁRID

1. LESTRARHÁLVA

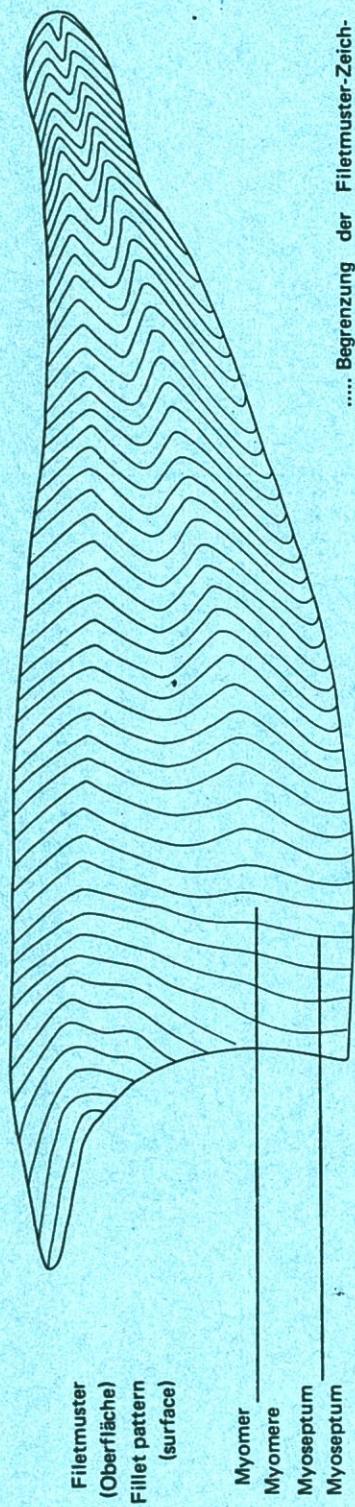
lærugreinir	ástøði	royndir	
SMÁVERULÍVFRØDI	3	4	tímar/v.
EVNAFRØDI	3	4	-
LÍVFRØDI	4		-
ROKNSKAPARLÆRA	2		-
VIRKISBÚSKAPUR	5		-
ALISFRØDI	2		-
ENSKT	1		-
HAGFRØDI/EDV	2	3	-
FØROYSKT	2		
	24	11	tímar/v.

2. LESTRARHÁLVA

MATVØRULÆRA/-FRAMLEIÐSLA	3	4	tímar/v.
TILFARSLÆRA	2	4	-
MASKINLÆRA	2	4	-
ARBEIÐSLEIÐSLA	3		-
VIRKISBÚSKAPUR	6		-
MARKNAÐARLÆRA	2		-
HAGFRØDI/EDV	2		-
ENSKT	1		-
ROKNSKAPARLÆRA	2		
	23	12	tímar/v.

Tilsamans: 2 x 19 vikur á 35 tímar pr. viku.

..... Begrenzung der Filetmuster-Zeichnung

Extent of drawing of fillet pattern

— Lage der Querschnitte

Position of the transverse sections

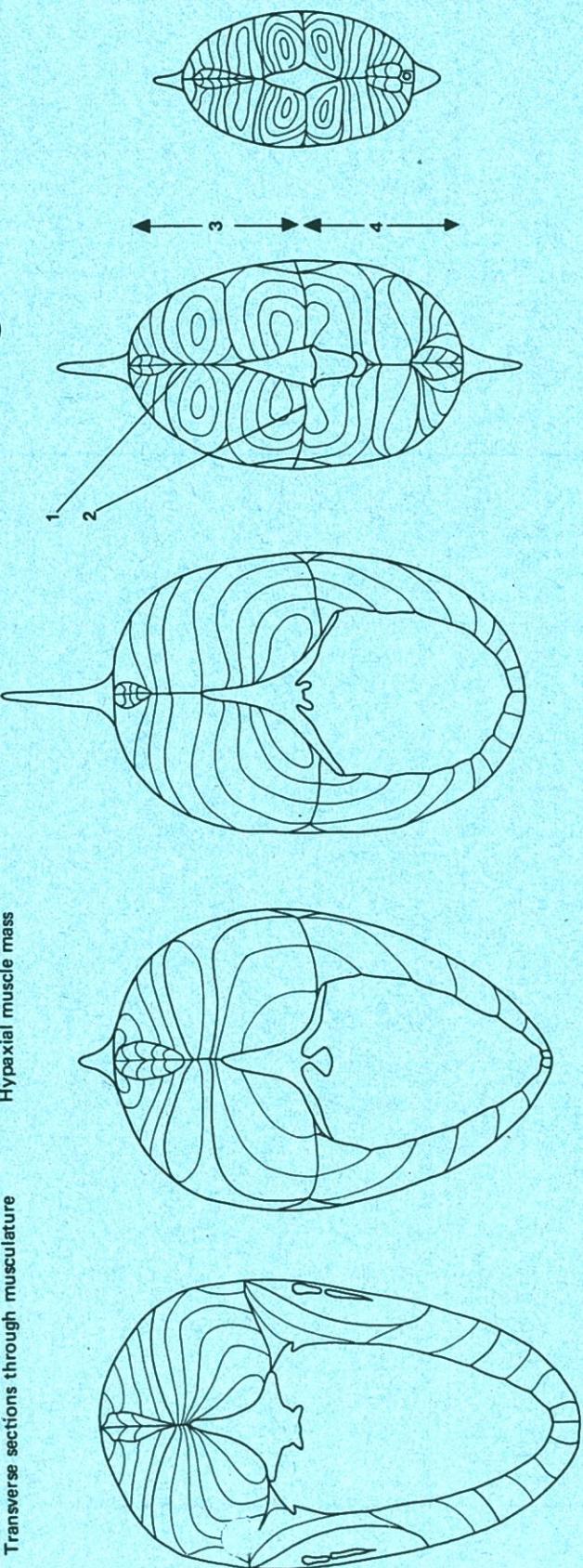
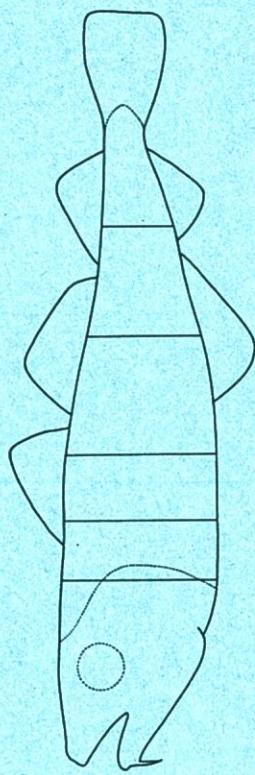
1 Dorsales Mittelseptum
 Median dorsal septum

2 Horizontales Myoseptum
 Horizontal septum

3 Epaxonische Muskulatur
 Epaxial muscle mass

4 Hypaxonische Muskulatur
 Hypaxial muscle mass

Querschnitte durch die Muskulatur
 Transverse sections through musculature

innihaldið í lærugreinunum

1. ÁRIÐ

yvirlit

A teimum næstu síðunum er innihaldið í lærugreinunum 1. ÁRIÐ sett upp fyrir hvørja lærugrein sær. Fyri hvørja lærugrein er TÍMATALIÐ, ENDAMÁLIÐ og EVNINI, sum lærugreinin umfatar, sett upp.

Innihaldið í lærugreinini:	YRKISÁSTØDI OG -STARVSLÆRA:	Síða 21-22
Gjöllig gjøgnumgongd:	" " " " " :	Síða 23-28
Innihaldið í lærugreinini:	FISKIFRØDI:	Síða 29-30
Innihaldið í lærugreinini:	SAMFELAGSLÆRA:	Síða 31
Innihaldið í lærugreinini:	VIRKISBÚSKAPUR:	Síða 32
Innihaldið í lærugreinini:	ROKNING/STØDDFRØDI/EDV:	Síða 33
Innihaldið í lærugreinini:	ALISFRØDI:	Síða 34
Innihaldið í lærugreinini:	EVNAFRØDI:	Síða 35
Innihaldið í lærugreinini:	ENSKT:	Síða 36
Innihaldið í lærugreinini:	FØROYSKT:	Síða 37
Innihaldið í lærugreinini:	ARBEIDSUMHVØRVI/ERGONOMI:	Síða 38

VEIDA tillsamans	6	12	20	21	10
VEIDA pr. tima	6	6	4	3	1
TAL AV FISKI- MONNUM	1	2	5	7	10
STOVNUR					
					Erik Hoffmann

	1	2	3	4	5
FISKA STOVNUR					
VEIDU ORKA					
VEIDA					
VEIDA VEIDU ORKA			4	4	2½
					½

innihald í lærugreinini:

YRKISASTØDI OG -STARVSLÆRA

A fylgjandi 6 síðunum er innihaldið í lærugreinini: YRKISASTØDI OG -STARVSLÆRA sett upp. (Síðurnar 23-28).

Sum fyrr nevnt, eru settir 16 tímar um vikuna til starvslæru/venjing og royndir + 4 tímar um vikuna til ástøði. Hetta verður tilsamans 608 tímar til starvslæruna og 152 tímar til ástøðina = 912 tímar.

ENDAMÁL:

Endamálið við frálæruni er, at næmingarnir skulu fáa ta grundleggjandi starvsligu upplæringina/venjingina og ástøðiligu vitanina, sum er neyðug fyrir beinleiðis at virka í og skilja arbeiðsgongdina í tí færoystu fiskaframleiðsluni, soleiðis at tey kunnu luttaka í menningini innan økið.

LÆRUGREININ ER BÝTT Í HESAR HØVUDSPARTAR:

I: FYRSTA HONDSHAGREIÐING

- a: Veiða og hagreiðing um borð á fiskiskipi.
- b: Viðgerð av fiski, tá landað verður.
- c: Úrdráttir: Rogn, livur og slógv.
- d: Dygdar- og støddarskiljing.
- e: Ísur, ísing og kuldagoymsla.
- f: Flutningsútgerð.
- g: Móttøku av fiski hjá fiskakeypara.
- h: Smáverulívfrøði.
- i: Reinføri.
- j: Persónligt reinføri.

II: FRYSTING OG FRAMLEIÐSLA AV FRYSTUM FISKAVØRUM:

- a: Frysting og organoleptik.
- b: Frystiútgerð.
- c: Flakaframleiðsla.
- d: Reingerð og reinføri í smb. við framleiðslu av frystum vørum.
- e: Úrdráttir í smb. við flakaframleiðslu.
- f: Eftirlit við framleiðsluni.
- g: Ürtøka í smb. við flakaframleiðslu.
- h: Rundfrysting av fiski.
- i: Rækjur, krabbar, skeljadýr o.a.

VEND:

III: SALTFISKUR:

- a: Saltfiskaframleiðsla.
- b: Klippfiskaframleiðsla.

IV: FISKAMJÖL:

- a: Fiskamjöl, -lýsi og -olja.

V: GÖSKING OG VØRUMENNING:

- a: Framleiðsla av turrum fiski.
- b: Framleiðsla av royktum fiskavørum.
- c: Framleiðsla av konserves.
- d: Framleiðsla av paneraðum vørum.
- e: Framleiðsla til smásølu.
- f: Annað.

VI: VIÐLÍKAHALD AV ÚTGERD.

- a: Viðvíkur öllum 5 omanfyri nevndu høvuðspörtum.

+++++

SÍÐANI ERU PARTARNIR BÝTTIR UPP Í 3 TEIGAR:

ARBEIDSØKI/EVNI
ASTØDI/UPPLÝSING
STARVSLÆRA/ROYNDIR

Tá ið hetta er sett upp í hesar 3 teigar, sum víst á næstu síðu, er tað fyrir at vísa, hvussu innihaldið eigur at hanga saman, so at tað ástöðiliga og tað starvsliga verður knýtt tætt at hvørjum øðrum. Lögir, reglur og aðrar fyriskipaninar skulu koma inn, har tær hoyra heima.

Av praktiskum orsökum ber hetta óivað ikki altið til. Tað er týdningarmikið, alla tíðina at gera sær greitt, at tað ástöðiliga ikki kemur at hanga í leysari luft, men at tað skal vera bakstöðið undir tí starvsliga, so at næmingarnir skilja, hví ástöðið er neyðugt.

Tað er ongin treyt, at teir ymisku partarnir skulu koma í tí raðfylgju, sum teir standa her. Neyðugt er at laga seg eftir umstøðunum, so sum rávørutilgongd, möguleikar fyrir vitjan á virkjum og líknandi.

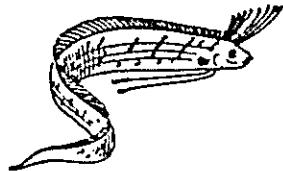
I tí starvsligu upplæringini er óivað best at býta næmingarnir upp í bólkar, soleiðis at teir arbeiða við ymiskum økjum.

+++++

NB: Teigurin, sum eitur: STARVSLÆRA/ROYNDIR er samansettur av tveimum ymiskum arbeiðshættum:

- 1: Starvsligur kunnleiki, venjing, arbeiðstökni, so sum arbeitt verður á virkjunum.
- 2: Kanningar og starvsstovuroyndir, sum fara fram á einari starvsstovu.

#####

INNIAHALD I LÆRUGREININI:
"YRKISASTÖDI OG STARVSLÆRA"

ARBEIDSØKI / EVNI	ASTÖDI / UPPLÝSING	STARVSLÆRA / ROYNDIR
I: FYRSTAHANDSHAGREIDING:	uml. 38 t.	uml. 150 t.
VEIDA OG HAGREIDING UM BORD A FISKISKIPI.	<ul style="list-style-type: none"> -At taka veiduna um bord. -Blöðging og útblöðing. -Slögning og vasking av ymiskum fiskaslögum. -Amboð til slögning. -Maskinkryvjing og daglig røkt og viðlikahald av kryvjiangartólum. -Vaskitól og amboð. -Ísing og onnur goyming av fiski um bord. -Föring av fiski á hyllum, í kassum og tangum. -Reinföri við tilfari, tólum og lastarúmum. 	<ul style="list-style-type: none"> -Venjingar um bord á fiskiskipi við inntaking, blöðing, slögning, vasking og fising af fiski. -Royndir, sum vísa ávirkanin av blöðging og slögning. -Ymiskir kryvjiangarhættir verða vístir á ymiskum fiskaslögum. -Næmingarnir luttaka í reiningar av kassum, hyllum, tangum og ðórum á fiskiskipum.
VIDGERD AV FISKI, TÁ LANDAD VERDUR.	<ul style="list-style-type: none"> -Lossitól og lossing. -Vigi- og uppþýtingaramboð til fiski. -Goymsla av fiski á virkinum. 	<ul style="list-style-type: none"> -Klárgering av tólum, tá bátar og skíp verða lossaði. -Vasking av ráfiski og skiljing í stödd. -Vaskimaskinur verða vístar.
URDRÄTTUR: ROGN, LIVUR OG SLOGV.	<ul style="list-style-type: none"> -Goymsla og flutningarur av livur til viðari framleiðslu. -Skiljing av rogni. -Pakkitilfar til livur og rogn. -Marknaður. -Ísing og kuldagovmslu av rogni. -Ensiling. -Viðgerð, pakking og goymsla av djórafööri. (Slogv). Marknaður. 	<ul style="list-style-type: none"> -Vitian á virkjum. -Skiljing og pakking av rogni og livur. -Salting og frysting av rogni. -Viðgerð og pakking av slögvi.
DYGDAR- OG STÖDDARSKILJING AV FISKI.	<ul style="list-style-type: none"> -Dygdarkrøv til ymiskar framleiðslur. -Dygdin í mun til fiskireiðskap. 	<ul style="list-style-type: none"> -Rovndir í stöddarskiljing og dygdarmeting til ymiskar framleiðslur.
ISUR, ISING OG KULDA-GOYMSLA.	<ul style="list-style-type: none"> -Alment um haldgóðsku og köling. -Kuldastig og luftvæta í kölirúmi. -Serlig viðurskifti við köling av fiski og ðórum havdjórum. -Ísing av feskum fiski, flaki og rogni. -Dygdartap á köligoymslu. -Ymisk slög av ísi. 	<ul style="list-style-type: none"> -Rovndir við fiski, sum hefur verið govmdur stytri og longri til í köling, og við fiski, sum ikki hefur verið govmdur í köling. -Ísing av ymiskum fiskaslögum, flaki og rogni. -Vitian á einum ísvirkni. -Ísing í kassum og kontainarum. -Ísing í smb. við flutning. -Krøv til pakkitilfar. -Vitian á virkjum.
FLUTNINGSUTGERD.	-Flutningarur og flutningsútgerð í stórum höllum.	

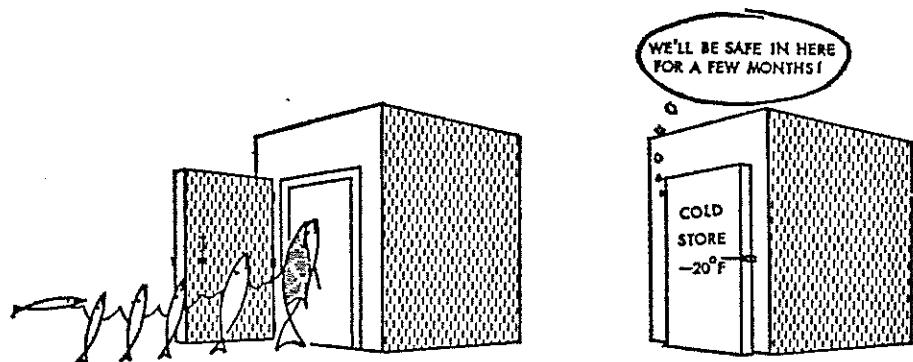
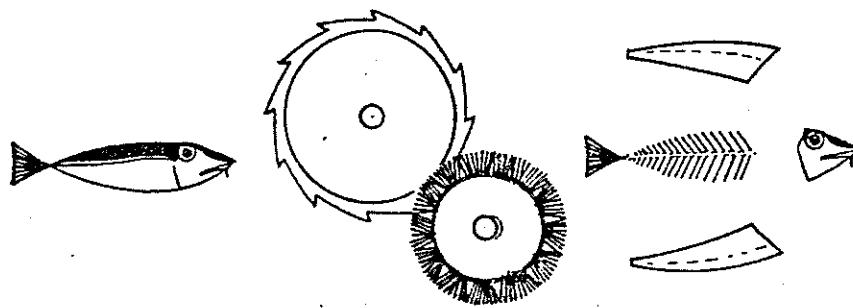
ARBEIÐSØKI / EVNI	ÁSTØÐI / UPPLÝSING	STARVSLÆFRA / ROYNDIR
MOTTÓKA AV FISKI HJÁ FISKAKEYPARA.	-Upplýsing um prisásetingarskipanin fyrir fisk og úrdrátt. -Annað, sum viðvíkur avreiðing.	-Skrivstovuarbeidi f samþand við avreiðing á bryggjuni.
SMAVERULÍVFRÖÐI.	-Tær vanligastu smáverurnar á fiski og fiskavörum. -Vökstur og nöring hjá smáverum. -Týdningurin av reinföri og sóttreinsan av tólum og rúnum og reinföri hjá fólk.	-Ávísan av smáveruslögum og smáverukolonium. -Ávísan av vökstri á tilfari við ymiskum hitastigum.. -Smáveruteljing á fiski og tólum eftir einfaldum hættum. -Royndir við hóskandi tólum til dyrking av smáverum.
REINFÖRI	-Týdningurin av reinföri á smáverutalinum á fiski, haldgödsku og dygd. -Reingerðingartöl, reingerðingar- og sóttreinsanarhættir. -Góðkend reingerðingarevní f fiskiðnaðinum.	-Ávísá minking av smáverum. -Smáveruroyndir áðrenn og aftaná reingerð og sóttreinsan. -Nýtsla ella ávísan av reingerðingartólum, hátrýsts-spularum og skúmreingerðingartólum.
PERSÖNLIGT REINFÖRI.	-Reglur fyrir persónligum reinföri.	
LÓGIR, REGLUR OG FYRISKIPANIR.	-Lögir, reglur og fyriskipanir í samband við fyrstahondshagreiðing.	
II: FRYSTING OG FRAMLEIDSLA AV FRYSTUM FISKAVÖRUM V.M.	uml. 64 t.	uml. 250 t.
FRYSTING.	-Allýsingar: Køling, frysting, frystigoymslu o.a. -Alis- og evnafröðiligr broyt- ing í fiskavöddinum undir frysting. -Dygðarmissur við frysting og frystigoyming. -Temperaturar og tíð við frysting og frystigoyming.	-Ávísá, hvussu fiskurin sleppur meira ella minni av vætu, tā hann tiðnar, eftir hvussu seint ella skjött hann tiðnar. -Ávísan við smakkroyndum (organoleptiskar royndir).
FRYSTIÚTGERD	-Gjøgnungongd av einari ammoniakk-frystiskipan eftir gongartalvu. -Stríkumyndir av horisontalum og vertikalum plátufrystarum. -Reglur fyrir reinhaldi av frystarum.	-Vitjan í kompressarahöll, har maskinmeistarinn greiður frá.
FLAKAFRAMLEIDSLA	-Framleiðslan verður gjøgnungin eftir gongartalvu. -Útgerð til flakaframleiðslu. -Fiskaslög og dygdarkrøv til fiskin. -Avhövdarar og avhövding. -Slag av fiski og flakaskering. -Slög av borðum og flakalinjum.	-Vitjan á virkjum. -Arbeiðið við avhövdarum verður vant. -Flakaskering við hond av vanligum fiskaslögum verður vant. -Flakaskering í vanligum flakamaskinum verður vant.

ARBEIDSØKI/EVNI	ÁSTÐÐI / UPPLÝSING	STARVSLÆFRA/ROYNDIR
FLAKAFRAMLEIDSLA (framhald)	<ul style="list-style-type: none"> -Maskinflakaskering. -Daglig reingerð og viðlikhald av flakamaskinum. -Skrædling. -Viðferð og daglig stilling av skrädlarum. -Reingerð av maskinuni -Vasking og avrenning av flaki utan skräðu. -Skering av flaki og reinskering. -Uppsetting av borðum og linjum. -Vigi- og pakkitól til flak. -Viðferð og daglig nýtsla av vektum og vigiamboðum. -Vanlig slög av pakkitilfarið til konsum og blokk. -Pakkitilfar: Dygdarkrøv og eginleikar. -Vakuumpakking av flaki ella blokki. -Stríkumyndir av ymiskum uppsetingum av pakkiborðum/linjum. -Glasering av frystari framleiðslu. -Frysting av flaki í plátu- og tunnelfrystara. -Frystitemperaturar og frystingartíð. -Pakking av single-frystum framleiðslum. -Viðferð av frystítólmum. -Nýtsla av blokkpressu. -Eftirlit við blokki. -Goymsluslög og goymsluskipanir. -Goymslutemperaturar fyrir ymiskar framleiðslur -Datomerking. -Innanhýsis dygdareftirlit við flaki og áðrari framleiðslu áðrenn og aftan á frysting. 	<ul style="list-style-type: none"> -Grundstilling, brýning og íseting av knívum verður víst. -Venjingar í hond- og maskinskrædling av flaki. -Stillingar verða vístar og vandar. -Vitjan á virkjum. -Venjingar í reinskering og skering til ymiska framleiðslu. -Vitjan á virkjum. -Ávísan og venjing við vigítólmum og amboðum. -Venjingar við at pakka flak í ymiskt pakkitilfar. -Visa vakuumpakkingarútgerð. -Vitjan á virkjum. -Ávísingar og venjingar við glasering. -Venjingar við at taka úr og seta í plátufrystara -Venjingar við frystara til single-frysting av flaki og ðórum. -Mátingar av temperaturum í frystari framleiðslu. Bókföring av hesum. -Venjingar í rættari viðferð av frystítólmum. -Temperatureftirlit og eftirlit við goymslustöðum. -Smakkdóming av vörum á goymslu til at hava eftirlit við dygdini og föring av eftirlitsoyðiblöðum. -Royndir viðvíkjandi: Lukti, útsjón, innihaldi av beinum, sandmaðki, vekt o.þ. áðrenn frysting. -Eftirlit við temperaturi í flaki, tætað verður tikið úr frystigoymslu. -Eftirlit við útsjónini av pakkitilfarinum. -At skriva eftirlitsoyðiblöð.

ARBEIDSØKI/EVNI	FÍSTÓÐI / UPPLÝSING	STARVSLÆRA / ROYNDIR
REINGERD Í SMB. VID FRAMLEIÐSLU AV FRYSTUM FLAKI.	-Reingerðingarvenjingar.	-Nýtsla av amboðum og vaskitólum í hóllunum verður vand.
ÚRDRÄTTIR ÚR FLAKAFRAMLEIÐSLU.	-Viðgerð av slögvi í separatori. -Reingerð av separatori. -Pakking og frysting av farsblokkum. -Nýtsla av farsblokkum sum ráevni til víðari framleiðslu.	-Royndir við vasking og koyring av separatori.
EFTIRLIT VIÐ FLAKAFRAMLEIÐSLU.	-Krøv f pakkifyriskipanunum til ymisk flakaslög. -Pakkitilfar verður gjøgnumgingið.	-Eftirlit við eignum flaki, liðugt reinskorið, og við eignum pakkingum. -Sandmaðkur, blöðmerki og annað verður viðmerkt.
ÚRTÖKA ÚR FLAKAFRAMLEIÐSLU.	-Greitt verður frá við dönum, hvussu t.d. reinskeringin kann ávirka úrtökuna.	-Vektryndir við útrokningum av prosentligum missi verða, gjördar fyri hvønn einstakan næming.
RUNDFRYSTING AV FISKI.	-Viðgerð av ymiskum fiskaslögum til rundfrysting. -Dygda krøv til ráevnið.	-Starvsroyndir við viðgerð, pakking, frysting, glasering og goyming.
LÖGIR, REGLUR OG FYRISKIPANINAR.	-Allar lögir, reglur og fyriskipaninar í samband við frysting og framleiðslu av frystum fiskavørum verða gjøgnumgingnar.	
RÆKJUR, KRABBAR, SKELJADÝR V.M.	-Veiða og hagreiðing um bord, tá veitt verður. -Gjøgnumgongd av framleiðslunum eftir gongdartaðlum -Útgerð í smb. við framleiðslurnar. -Pakking/vakuumpakking. -Goyming. -Eftirlit. -Reingerð og viðlíkahald av útgerð.	-Vitjan á virkjum og skipum.
<u>III: SALTFISKAFRAMLEIÐSLA:</u>	uml. 12 t.	uml. 50 t.
SALTFISKAFRAMLEIÐSLA.	-Hví saltið fær fiskin at halda sær. -Gjøgnumgongd av saltfiskaframleiðslu eftir gongdartaðlu. -Útgerð til saltfiskaframleiðslu. -Salting av ymiskum fiskaslögum. -Turrsalting, lakasalting og vakuumpakking.	-Sýning av ymiskum tólum og av flekimaskinuni.

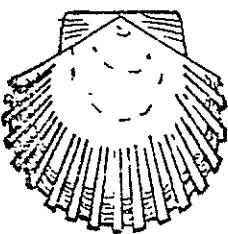
ARBEIDØKI / EVNI	ÅSTØÐI / UPPLÝSING	STARVSLÆRRA / ROYNDIR
SALTFISKAFRAMLEIDS LA: (framhald).	<ul style="list-style-type: none"> -Hondfleking av fiski. -Maskinfleking av fiski. -Sløg av salti og dygdar-krøv til salt. -Goymsla og flyting av salt-fiski. -Sløg av saltfiski og vraking. -Dygdartrupulleikar, sum t.d. pinkur -Kunning um saltfiskafram-leidslu og søluviðurskifti í Føroyum og aðra staðni fyrr og nú. 	<ul style="list-style-type: none"> -Venjingar í hondfleking og maskinfleking. -Royndir við saltsløgum. -Ávísing av ymiskum dygdum.
KLIPPFISKAFRAMLEIDS LA.	<ul style="list-style-type: none"> -Kunning um klippfiskaframleiðslu og søluviðurskifti í Før-oyum og í Órum londum fyrr og nú. 	
LÓGIR, REGLUR OG FYRIS- SKIPANIR.	<ul style="list-style-type: none"> -Lógir, reglur og fyriskipanir í samband við saltfiskafram-slu verða gjøgnumgingnar. 	
IV: FISKAMJØL, LYSI OG OLJA:	<ul style="list-style-type: none"> -Gjøgnumgongd av framleiðslunum eftir gongdartalvum. 	<ul style="list-style-type: none"> -Vitjan á virkjum.
FISKAMJØL, LYSI OG OLJA.	<ul style="list-style-type: none"> -Gjøgnumgongd av framleiðslunum eftir gongdartalvu. -Kunning um framleiðslu og sølu í Føroyum og aðra staðni fyrr og nú. 	<ul style="list-style-type: none"> -Vitjan á virkjum.
LÓGIR, REGLUR OG FYRIS- SKIPANIR.	<ul style="list-style-type: none"> -Lógir, reglur og fyriskipanir í samband við framleiðslu av fiskamjøli, lysi og olju verða gjøgnumgingnar. 	
V: GÖDSKING OG VÖRU- MENNING:	uml. 25 t.	uml. 100 t.
FRAMEIÐSLA AV TURRUM FISKI.	<ul style="list-style-type: none"> -Hví turking ger, at fiskurin heldur sær. -Gjøgnumgongd av framleiðslu av turrum fiski eftir gongdartalvum í smb. við ymsar turkingarhættir í Føroyum og aðra staðni. -Goymsla av turrum fiski. -Eftirlit við goymslu. -Smáveruálop. -Dygd í turrum fiski. 	<ul style="list-style-type: none"> -Vitjan á virkjum.

ARBEIDSØKI/EVNI	ÁSTØÐI/UPPLÝSING	STARVSLÍFERA/ROYNDIR
FRAMLEIÐSLA AV ROYKTUM FISKAVÖRUM.	<ul style="list-style-type: none"> -Hví royking ger, at fiskurin heldur sær. -Gjøgnumgongd av royking av fiski eftir gongartalvum. -Útgerð til royking av fiski. -Salting og goyming áðrenn roykt verður. -Avrenning og turking, áðrenn roykt verður. -Kaldroyking og heitroyking. -Skiljing, pakking og goyming av royktum fiskaslögum. 	<ul style="list-style-type: none"> -Útgerð verður víst. -Vitjan á virkjum. -Royndir við salting og royking. -Royndir og venjingar á virkjum, um hetta er möguligt. -Reingerð av roykiovnum og tólum.
FRAMLEIÐSLA AV KONSERVES.	-Framleiðsla av konserves	<ul style="list-style-type: none"> -Vitjan á virkjum. -Royndir.
FRAMLEIÐSLA AV PANERADUM VÖRUM.	-Framleiðsla av paneraðum vörum.	<ul style="list-style-type: none"> -Vitjan á virkjum. -Royndir.
FRAMLEIÐSLA TIL SMÁSÖLU.	-Framleiðsla til smásölu.	<ul style="list-style-type: none"> -Vitjan á virkjum. -Royndir.
ANNAD.	-?	-?
LOGIR, REGLUR OG FYRISKIPANIR.	-Lögir, reglur og fyriskipanir í samband við göðsking og vörumenning verða gjøgnumgingnar.	

innihald í lærugreinini: fiskifrøði

3 tímar um vikuna eru settir til hesa lærugrein. Tilsamans verður hetta 114 tímar. Lærugreinin er ein almenn lærugrein, sum eiger at arbeiða saman við lærugreinini SAMFELAGSLÆRA, soleiðis at næmingarnir fáa eina heildarmynd av viðurskiftunum í høvuðsvinnuni í samfelagi okkara.

ENDAMÁL:

Endamálið við undirvísingini er, at næmingarnir fáa kunnleika til tey náttúruviðurskifti, sum eru grundarlagið undir høvuðsvinnuni í Føroyum, soleiðis at teir gerast færir fyri at skilja, hvussu størst möguligt gagn fast burtur úr nýtsluni av ríkidøminum í havinum, sæð út frá ymiskum sjónarmiðum.

EVNIR:

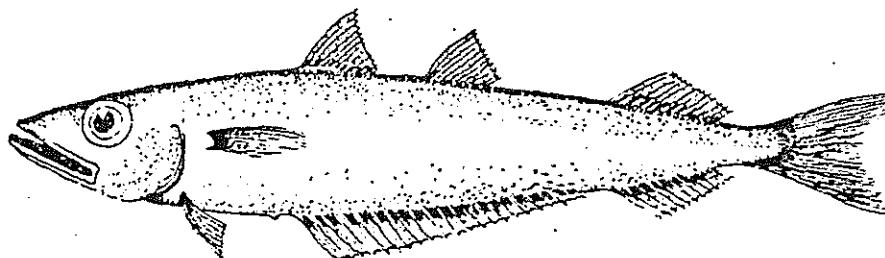
1/3 AV TÍMATALINUM VERDUR NÝTT TIL TEY FYRSTU 10 EVNINI:

- 1) Stutt yvirlit yvir djóraskipanina (teir 10 høvuðsbólkarnir). Høvuðseyðkennini, og teir flokkar, sum beinleiðis ella óbeinleiðis hava týdning fyri fiskivinnuna, verða drigin fram.
- 2) Fiskabólkar: Rundmunnar, tvørmunnar og beinfiskar við eyðkennum hjá teimum týdningarmiklastu beinfiska-bólkunum.
- 3) Byggingur hjá fiski og øðrum havdýrum, sum beinleiðis verða nýtt av fólk.
- 4) Greining av fiski eftir greiningarlykli.
- 5) Havdýr og umhvørvi teirra. Lívsvirki teirra.
- 6) Tey vanligastu fiskasløgini og onnur djórasløg, sum føroyingar veiða. Lívfrøði og og liviumstøður teirra.
- 7) Tað vistfrøðiliga grundarlagið.
- 8) Frumframleiðsla - føðiketur - framleiðslan í sjónum - úrnýtslan av sjónum.
- 9) Fiskaaling og onnur aling.
- 10) Dálking.

2/3 AV TÍMATALINUM VERDUR NÝTT TIL EVNINI: : 11 - 27.

- 11) Arbeiðsøkið hjá fiskifrøðingunum.
- 12) Stovnshugtakið - ávirkanin av náttúru- og fiskiávum.
- 13) Innsavnnað av kanningartilfari: Frá bátum og landingum. Vøkstur- og aldurskanningar.

- 14) Stovnsmetingar: VPA-greiningar, yvirlitstrolingar, merkingar, ekkointegratorformátingar, yngul- og larvukanningar, fleirstovnsmodellir, optimalur fiskiskapur. Dentur verður lagdur á føroysk dömi.
 - 15) Ráðgeving og stýring. TAC og kvotur.
 - 16) Altjóða felagsskapirnir: ICES, NEAFC, ICNAF/NAFO, hagfrøðiligrøki. Bygnaður, arbeiðsgongd og arbeiðsøki teirra.
 - 17) Tann tjóðskaparliga stýringin.
 - 18) Fiskifrøði og politikkur.
 - 19) Ovfisking av ymiskum slagi - Búskaparlig ovfisking og lívfrøðiligrøkt ovfisking.
 - 20) Optimalur fiskiskapur, sæð út frá ymiskum samfelagsligum sjónarmiðum.
 - 21) Prognosur og ymisk slög av stýring. Avleiðingar fyrir tey ymisku samfelagsáhugamálini. Væntandi stýring.
 - 22) Hvussu teir ymisku veiðuhættirnir ávirka stovnarnar og hvønn annan, við og utan stýring.
 - 23) Hvussu stuðulin til fiskivinnuna ávirkar stovnarnar.
 - 24) Fiskiskapur hjá føroyingum og fiskiskapur undir Føroyum:
 - a) Hvat, hvar og hvussu nógva fiska føroyingar fyrr og nú?
 - b) Hvat, hvar og hvussu nógva fiska aðrar tjóðir undir Førøyum fyrr og nú.
 - 25) Fiskisáttmálar.
 - 26) Reiðskapur og skip. Fiskiflotin.
 - 27) Ónyttir stovnar. Framtíðarmöguleikar.
-

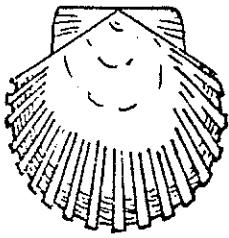

innihald í lærugreinini:

SAMFELAGSLÆRA

2 tímar um vikuna eru settir til hesa lærugrein. Tað verður 76 tímar til samans. Lærugreinin er ein almenn lærugrein, sum eigur at arbeiða saman við lærugreinini: FISKIFRØÐI, soleiðis at næmingarnir fáa eina heildarmynd av viðurskiftunum í høvuðsvinnuni í samfelagi okkara.

ENDAMÁL:

Endamálið við undirvísingini er, at næmingarnir fáa kunnleika um tey samfelagsviðurskifti, sum høvuðsvinnan í Føroyum er grundað á og virkar á, soleiðis at teir gerast færir fyri at skilja, hvussu spurningar taka seg upp, avgerðir verða tiknar og samtyktir settar í verk á ymiskum stigum: Fyri tann einstaka, fyri virki og veiðufør og fyri samfelagið.

EVNIR:

1) ALMENN, GRUNDLEGGJANDI FRÁLÆRA:

- a: Tey búskaparligu viðurskiftuni.
- b: Tey politisku viðurskiftuni.
- c: Tey samfelagsfrøðiligu viðurskiftuni.
- d: Samfelagsbygnaður in í Føroyum.

2) FISKIVINNAN I FØROYUM:

- a: Skip.
- b: Virki.

3) HANDILIN VIÐ FISKI:

- a: Ráfiskaprísáseting og aðrar prísásetingar í Føroyum.
- b: Prísáseting í øðrum londum.
- c: Vøruframleiðsla.
- d: Sølufelög.
- e: Sølulond.
- f: Kursur/tollur.

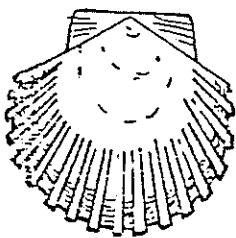
4: FELAGSVIÐURSKIFTI OG SOSIALAR UMSTÓÐUR:

- a: Feløg, ið hava samband við fiskivinnuna.
- b: Sáttmálaviðurskifti.
- c: Stuðul til fiskivinnuna.
- d: Hýru- og lønarviðurskifti.
- e: Sosial- og trygdarviðurskifti.

innihald í lærugreinini:

VIRKISBÚSKAPUR

2 tímar eru settir til hesa lærugrein um vikuna. Tilsamans verður tað 76 tímar hetta fyrsta árið. Lærugreinin heldur fram 2. árið við einum stórra tímatali.

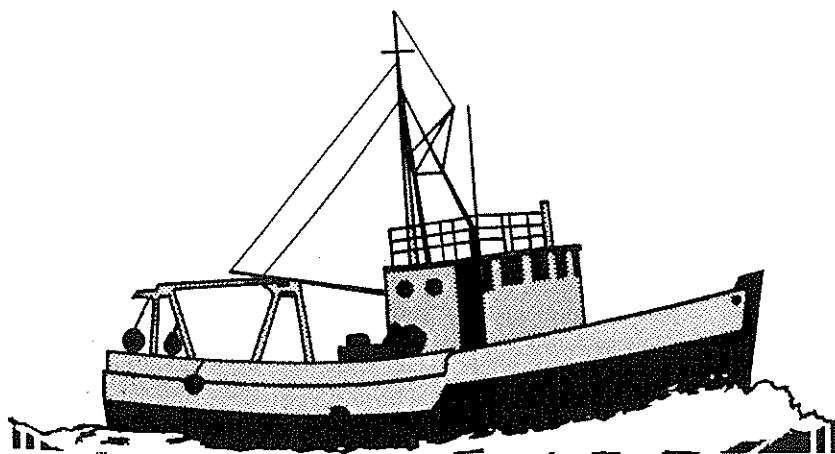
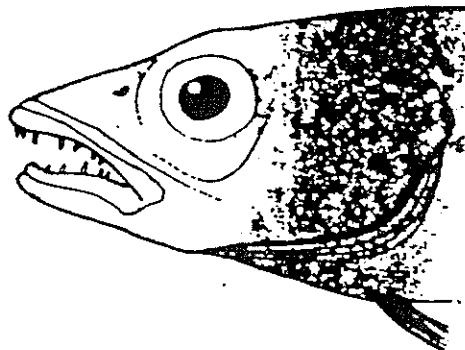

ENDAMÁL:

Endamálið við undirvísingini er, at næmingarnir skulu fáa innlit í tey búskaparligu fyribrigdini, sum eru neydug at hava kunnleika til og skilja, um eitt virki skal rekast á bestan hátt.

EVNIR:

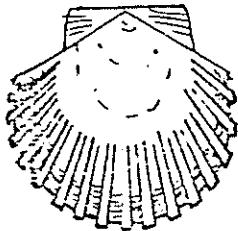
- Bókhald
- Rakstrarroknaskapur
- Fíggjarstøða
- At gera fíggjarætlan
- Fíggjing
- Eginpeningur
- Lán
- Roknskaparkanning
- Útreiðslur
- Søla
- Framleiðsla og framleiðsluhættir
- Framleiðslu- og goymslubúskapur
- Avskriving
- Renting
- Kostnaðarætlan
- Íkasthátturin

innihald í lærugreinini:

rokning/støddfroði/EDV

4 tímar um vikuna eru settir til hesa lærugrein. Tilsamans verður tað 152 tímar. Lærugreinin er yrkisrættað og almenn.

ENDAMÁL:

Endamálið við undirvísingini er, at næmingarnir skulu gerast fórir fyri betri at skilja tær uppgávur, sum teir koma í samband við í tí starvsliga arbeiðinum í framleiðsluni. Tí eiger lærugreinin at vera knýtt at lærugreinini: YRKISASTØÐI OG -STARVSLÆRA.

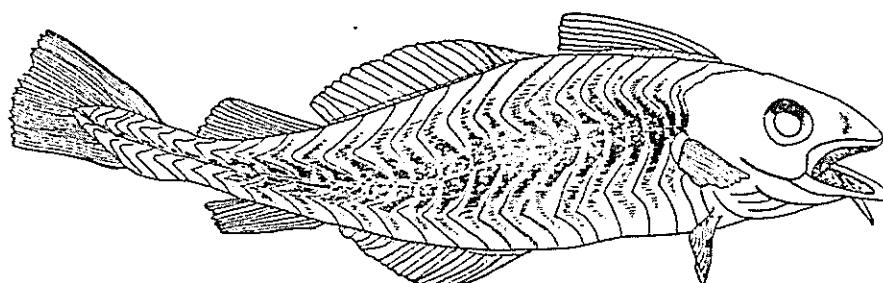
EVNIR:

GRUNDLEGGJANDI EVNI:

- Talviðgerð (teir 4 roknihættirnir, potens, klombrur, prosent, v.m.)
- Nýtsla av kurvum, talvum og formlum.
- Nýtsla av lummaroknarum og frágreiðing um EDV.
- Um hagtöl sum amboð í fiskivinnuni.
- Útroknan av øki, vídd og rúmd.

NÝTSLA:

- Útrokningar av lönum (Akkord, úrtökuprosent, yvirtíð v.m.).
- Prískalkulatión.
- Lán (Annuitetslán, seriulán, ...), og aðrir fíggingshættir.
- Ütlendskt gjaldoys, fíggjarætlan og roknskapur.
- Avgjald.
- Trygging.
- Ráfiskaprísútrokningar.
- Nýtsla av EDV á flakavirkjum.

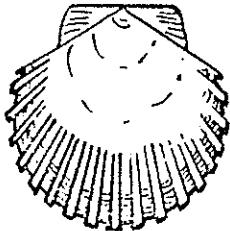

innihald í lærugreinini:

ALISFRØÐI

3 tímar um vikuna eru settir til lærugreinina: ALISFRØÐI/EVNAFRØÐI. Tað verður til samans 114 tímar fyrsta árið. Um helvtin av tímatalinum verður nýtt til alisfrøði, verða tað 57 tímar.

ENDAMÁL:

Endamálið við undirvísingini er, at næmingarnir skulu gerast færir fyrir betri at skilja tær uppgávur, sum teir koma í samband við í tí starvsliga arbeiðinum í framleiðsluni. Tí eigur lærugreinin at vera knýtt at lærugreinini: YRKISASTÐI OG -STARVSLÆRA.

EVNIR:

Undirvíst verður í MEKANIKKI, HITALÆRU og RAVMAGNSLÆRU, og evnini eru hesi:

.....

- Mátingar, eindir og eindarskipan.
- Evnisvekt.
- Kraft, moment og líkavekt.
- Tyngdarpunkt og tyngdarkraft.
- Arbeiði, orka og effekt.
- Gnigging og smyrjing.
- Trýst í luftslögum og lógi, lóg Arkimedesar.
- Effektflutningur (blokkar, taljur, hydraulikkur, ...).
- Temperaturmáting, temperaturslög.
- Hitavíðking (bi-metall).
- Tiðning og avseting (tiðningarárhit og avsetingarárhit).
- Hitaflutningur (streyming, leiðing, stráling).
- Køli- og frystiverk.
- Kóking undir ymiskum trýsti.
- Væta í luftini, turking.
- Brennievni og brennivirði.
- Ravnagnspenningur, streymur og effekt.
- Lógin Ohms og Joules.
- Element, battarí, akkumulatorar.
- Elektromotorar, generatorar, dynamoir.
- Elverk.
- Radioaktiv geisling, geislingarvandi.

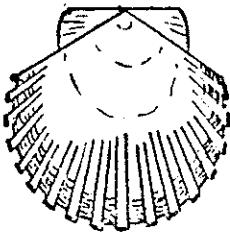
NÆMINGARNIR SKULU LÆRA AT NÝTA HANDBÓKUR OG TALVUVERK.

innihald í lærugreinini:

EVNAFRØÐI

3 tímar um vikuna eru settir til lærugreinina: ALISFRØÐI/EVNAFRØÐI. Tað verður tilsamans 114 tímar fyrsta árið. Um helvtin av tímatalinum verður nýtt til evnafröði, verða tað 57 tímar.

ENDAMÁL:

Endamálið við undirvísingini er, at næmingarnir skulu gerast færir fyrir betri at skilja tær uppgávur, sum teir koma í samband við í tí starvsliga arbeiðinum í framleiðsluni. Tí eiger lærugreinin at vera knýtt at lærugreinini: **YRKISASTÐÐI OG -STARVSLÆRA**.

EVNIR:

Undirvíst verður í hesum evnum:

ALMENN EVNAFRØÐI:

- Atomir, mýl og jónir.
- Frumevni, evnafröðiligar bindingar, tann skeiðbundnað skipanin.
- Blandingar.
- Oxidátiðns- og reduktiðnsgerðir, elektrolysa.
- Sýru- basugerðir, pH og puffarloysingar.
- Reaktiðnsferð av javnvágum.

ÓLÍVRUNNIN EVNAFRØÐI:

- Súrevni, brenningargerðir.
- Vatn, upploysingar í vatni, sjógvur.
- Korrosión (rustur, eirdømi, ...).
- Kunning um tey týdningarmiklastu evnini í dagliga lívinum og serliga á virkjunum, – eginleikar, nýtsla og vandar teirra.

LÍVRUNNIN EVNAFRØÐI:

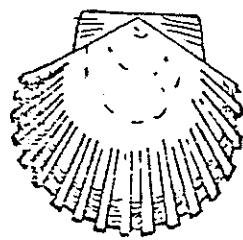
- Kolbrintir.
- Alkoholir.
- Lívrunnar sýrur.
- Lívrunnin loysingarevni, herundir eldvandi, eitran v.m.
- Kolhydratir, fitievni, proteinir.
- Tilsetingarevni, konserveringarevni o.a.

NÆMINGARNIR SKULU LÆRA AT NÝTA HANDBØKUR OG TALVUVERK.

innihald í lærugreinini: enskt

2 tímar eru settir til hesa lærugrein um vikuna. Tilsamans verður tað 76 tímar hefta fyrsta árið. Lærugreinin heldur fram 2. árið, tó við minni tímatali.

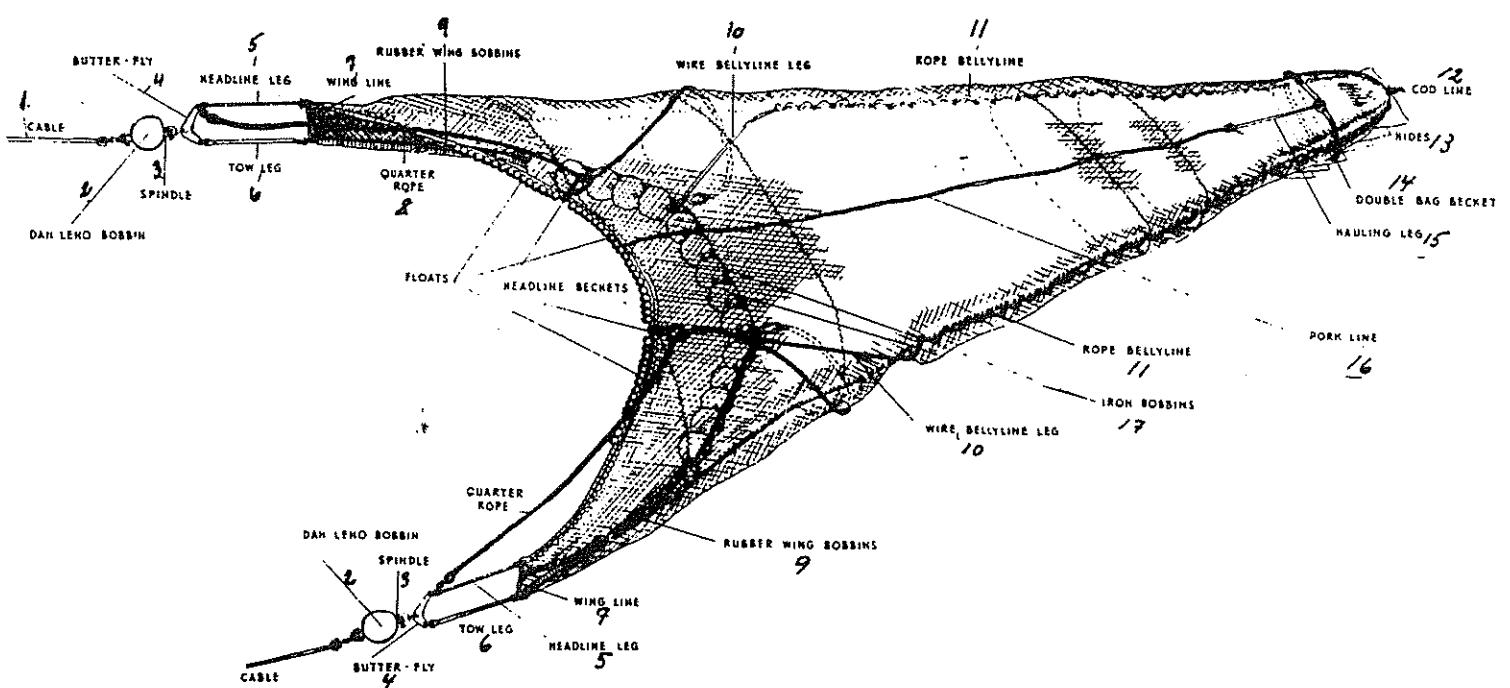
ENDAMÁL:

Endamálið við undirvísingini er, at næmingarnir skulu gerast fórir fyri at málbera seg og skilja vanligt enskt mál í skrift og talu. Harafrat skulu teir læra frödimál á fiskivinnuðkinum og verða fórir fyri at skriva brøv, nýta telefon og lesa yrkisligar greinir og bøkur, sum eru skrivaðar á vanligum máli á hesum ökinum.

EVNIR:

- Mállæra
- Málbering á vanligum máli
- Fundarmál
- Brævskriving
- Telefoniýtsla
- Frödimál á fiskivinnuðkinum
- Yrkislesnaður

A DEEP - SEA TRAWL

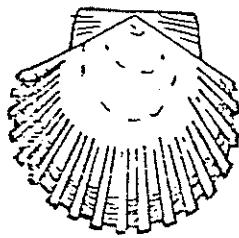

innihald í lærugreinini:

FØROYSKT

3 tímar eru settir til hesa lærugrein um vikuna. Tilsamans verður tað 114 tímar hetta fyrsta árið.

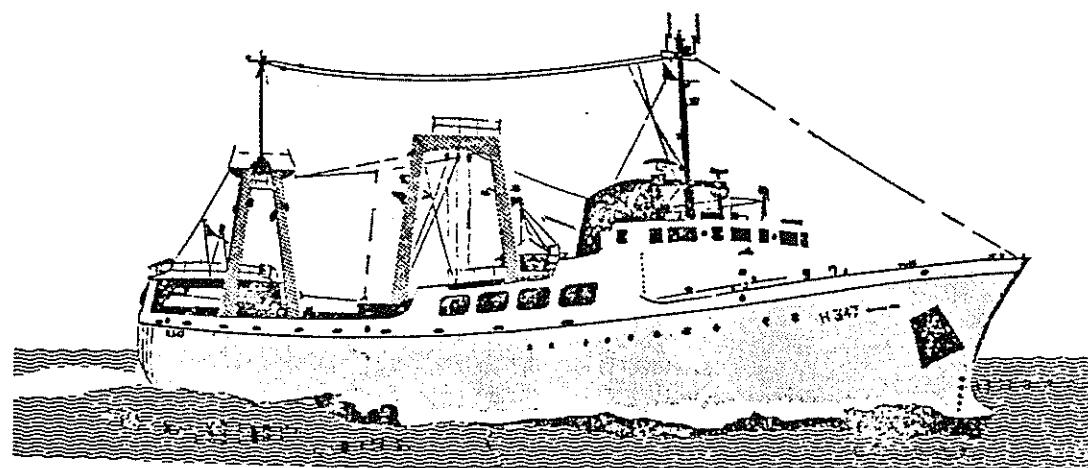
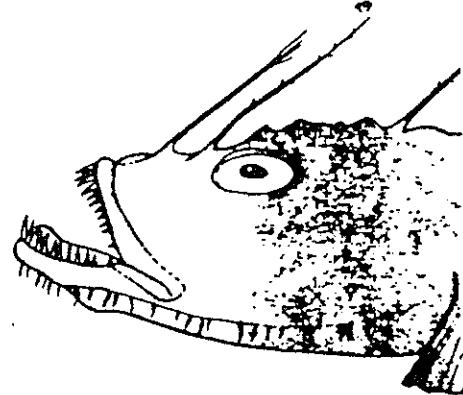
ENDAMÁL:

Endamálið er, at næmingarnir skulu gerast fórir fyri at málbera seg á góðum føroyskum máli og skriva eitt gott og rætt føroyskt mál. Teir skulu gerast fórir fyri at lesa og skilja lögir og reglur, at skriva brøv og í öllum at kunna virka málsliga í virkislívinum. Eisini skulu næmingarnir lesa bókmentir, serliga tær, sum lýsa, hvussu tað føroyska samfelagið hevur broytt seg seg til eina fiskivinnutjóð.

EVNIR:

- Málviðgerð og rættskriving.
- Lestrarteknikkur.
- Fundarteknikkur.
- Taliteknikkur.
- Telefonnýtsla.
- Brævskriving.
- Reglur og lögir.
- Bókmentir.
- Frøðimál á fiskivinnuðkinum.

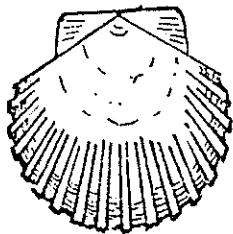
innihald í lærugreinini:

arbeiðsumhvørvi/ergonomi

=====

1 tími um vikuna er settur til hesa lærugrein. Tilsamans verður hetta 38 tímar fyrsta árið. Tað ber til at savna tímarnar saman í hóskandi tali og gera skeið í hesum. Ongin sjálvstæðug próvtøka eigur at vera, men næmingarnir eiga at sýna kunnleika í hesum í örðrum lærugreinum, t.d. yrkisástöði og -starvslæru.

ENDAMÁL:

Endamálið við undirvísingini er, at næmingarnir skulu kenna arbeiðsumhvørvislögir – bæði her á landi og í hinum Norðurlondunum – og skilja tann týdning, umhvørvið hefur fyrir arbeiðsfólkið og arbeiðið sjálvt, og við hesum verða færir fyrir at gera neyðugar ábøtur.

=====

EVNIR:

- a) Arbeiðsumhvørvislögir í Norðurlondunum.
- b) Ávirkan av larmi, hitastigi, luft v.m.
- c) Arbeiðstíðir, steðgir, frítíð, motivatión o.a.
- d) Viðurskiftini millum teir ymisku bólkarnar á virkinum.
- e) Vanlukkutilburðir og sjúkur innan fiskivinnuna.
- f) Rættindi.
- g) Arbeiðsstöður:

Næmingarnir skulu skilja grundreglurnar fyrir at hava góðar arbeiðsstöður og góða arbeiðsplásskipan.

Næmingarnir skulu kenna hóvuðseginleikarnir hjá væl og illa skipaðum arbeiðsplássum í framleiðsluliðunum.

Næmingarnir skulu duga at laga arbeiðsplássið soleiðis, at arbeiðast kann uttan, at kroppurin fær mein.

Næmingarnir skulu kenna sambandið millum illa skipaði arbeiðspláss, høga arbeiðsferð og arbeiðsskaðar.

Næmingarnir skulu skilja at gjøgnumføringin av starvsligu tilrættaleggingini av arbeiðinum hefur samband við arbeiðsleiðsluna á virkinum, og tí eisini tað figgjarliga úrslitið.

=====

stutt yvirlit yvir lærugreinirnar

2. ÁRID

A teimum næstu síðunum er eitt stutt yvirlit yvir lærugreinirnar 2. ÁRID sett upp við tímatali, býti millum ástøði- og starvsstovuroyndartímar og stikkord til innihalds.

Lærugrein:

SMÁVERULIVFRØÐI

Lærugrein:

EVNAFRØÐI

Lærugrein:

LÍVFRØÐI

Lærugrein:

ROKNSKAPARLÆRA

Lærugrein:

VIRKISBÚSKAPUR

Lærugrein:

ENSKT

Lærugrein:

HAGFRØÐI/EDV

Lærugrein:

FØROYSKT

Lærugrein:

ALISFRØÐI

Lærugrein:

MATVØRULÆRA/-FRAMLEIDSLA

Lærugrein:

TILFARSILÆRA

Lærugrein:

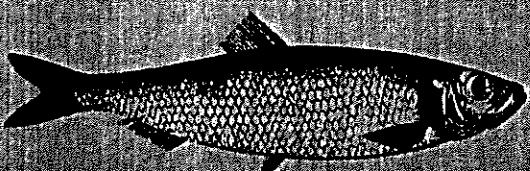
MASKINLÆRA

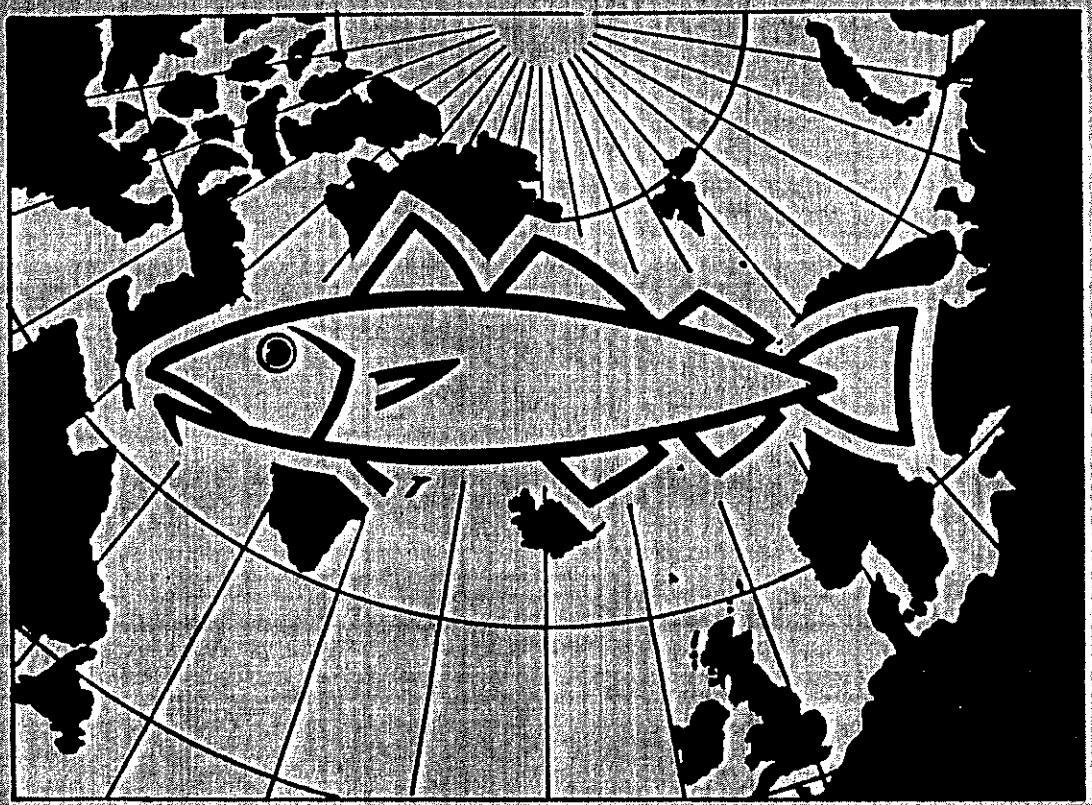
Lærugrein:

ARBEIDSLEIDSLA

Lærugrein:

MARKNADARLÆRA

STUTT YVIRLIT YVIR LÆRUGREINIRNAR 2. ÁRID

SMAVERULÍVFRØDI:

1. LESTRARHÁLVA - 3 t. ástøði + 4 t. royndir um vikuna = 7 t./v. Tað verður tilsamans 57 t. ástøði + 76 t. royndir = 133 tímar.

Innihaldid skal fevna um eina nágreiniliga frálæru um tær vanligastu smáverurnar, sum hava týdning fyrir matvørurnar, og hvussu smáverurnar kunnu nýtast beinleiðis og óbeinleiðis í samband við matvøruframleiðsluna. Starvsstovuroyndir og kanningar verða gjørðar.

EVNAFRØDI:

1. LESTRARHÁLVA - 3 t. ástøði + 4 t. royndir um vikuna = 7 t./v. Tað verður tilsamans 57 t. ástøði + 76 t. royndir = 133 tímar.

Undirvísingin er eitt framhald av undirvísingini 1. árið. Næmingarnir læra: Almenna evnafrøði, ólivrunnin og lívrunnin evnafrøði og lívevnafrøði. 10 royndir við rapp-ortum verða gjórdar.

LIVFRØDI:

1. LESTRARHÁLVA - 3 t. ástøði + 1 t. royndir um vikuna = 4 t./v. Tað verður til samans 57 t. ástøði + 19 t. rovndir = 76 tímar.

Undirvísingin fevnir um útvald evni innan lívfrøði, sum t.d.: Lívsbrøgdini, kyknulæru, lívsvirkisfrøði, matarhaldslæru, mylsk lívfrøði, vistfrøði og dálking. Eitt ávist tal av rovndum skulu gerast.

ROKNSKAPARLÆRA:

1. + 2. LESTRARHÁLVA - 2 tímar um vikuna = 78 tímar til samans.

Næmingarnir skulu læra at lesa ein roknskap og skilja, at roknskapurin er søgulig búskaparlig sannroynd, sum einki sigur um framtíðina, men í besta lagi so mikið um fortíðina, at hann kann nýtast til at miða seg eftir, tákum framtíðarætlunarir skulu gerast. Ársuppperð av rakstrarroknskapi og fíggjarstøða. Ymisk slög av roknskapum. Útrocning av mest lønandi framleiðslu og sölù. Annað.

VIRKISBÚSKAPUR:

1. + 2. LESTRARHÁLVA - 5 t./v. (1. lestrarhálva) + 6 t./v. (2. lestrarhálva).
Tað verður til samans 209 tímar.

Innihaldið fevnir um: Tey grundleggjandi hugtökini í virkisbúskapi. Munur millum teori og praksis. Normativir móttengið deskriptivum modellum. Málsetningarár hjá virkinum sum stýringarparametar. Búskaparligt samvirki millum framleiðslufaktorar. Substitutiós-hugtakið. Kapasitetshugtakið og teprir faktorar. Kostnaðarhugtök: Hvørji slög av kostnaðum hava vit, hvørji slög kunnu vit stýra í lötni og framyvir. Fíggjarætlanir: . . ."Fíggjarætlanin er ein meting av og ætlan um framtíðina, men av tí, at tú ikki kennir inntökur og útreiðslur framyvir, eigur fíggjarætlanin stöðugt at sambærast við ta veruligu gongdina. . . ". Kalkulatiúnir: . . ."Kalkulatiúnir eru neyðugar at gera, men aftaná eigur kontrollkalkulatiún at gerast fyri at vita, um framleiðslan kostar/gevur tað, sum ætlað varð . . .".

Ílögur. Hvæt kosta ílögurnar framyvir, serliga tær útreiðslurnar, sum standast av ílögnum, hvussu kunnu ílögurnar ávirka likviditetin.

Hvussu fæst mest burtur úr framleiðsluni (optimering). Vørusamansetning í samband við nøgd og pris hefur stóran týdning. Endamálið verður oftast at framleiða á ein tilíkan hátt, at skiftisavlopið verður so stórt sum gjørligt.

ENSKT:

1. + 2. LESTRARHÁLVA - 1 tíma um vikuna = 38 tímar til samans.

Her verður hugsað um frøðimál (yrkismál).

HAGFRØÐI/EDV:

1. + 2. LESTRARHÁLVA - 2 t. ástöði + 3 t. royndir um vikuna 1. lestrarhálvu og 2 t. ástöði 2. lestrarhálvu = 133 tímar til samans.

Næmingarnir skulu læra at lesa almenn/vanlig hagtöl og duga at finna týðandi upplýsingar (data) úr slíkum hagtöllum. Teir eiga at skilja og seta upp vanligar hagtalstalvur.

Eisini skulu teir fáa kunnleika til at týða og gera farmyndir og farstrikur. . . ."Tað er neyðugt at savna nóg data, men tað er líka neyðugt, at ein ikki savnar meira data enn neyðugt, og tað er týdningarmikið at savna data, meðan tey eru tók. . . ". Teir skulu í høvuðsheitnum skilja, hvussu dátutól virka, og hvussu EDV fer fram. Teir skulu duga at meta um teir upplýsingar, ið fáast úr t.d. tíðarritum, blöðum, roknkapum, hagtöllum, EDV-útskriftum v.m.

FØROYSKT:

1. LESTRARHÁLVA - 2 tímar um vikuna = 38 tímar til samans.

Dentur verður lagdur á málviðgerð, rættskriving og frøðimál (yrkismál).

ALISFRØÐI:

1. LESTRARHÁLVA - 2 tímar um vikuna = 38 tímar til samans.

Dentur verður lagdur á mekanikk.

MATVØRULÆRA/-FRAMLEIDS LA:

2. LESTRARHÁLVA - 3 t. ástøði + 4 t. royndir um vikuna = 7 t./v. Tað verður til samans 57 t. ástøði + 76 t. royndir = 133 tímar.

Undirvíst verður í framleiðsluhættum og -útgerð. Har aftrat fevnir frálæran um sjálva matvøruna, og hví og hvussu teir ymisku viðgerðarhættirnir ávirka hana. Næmingarnir skulu læra, hvussu vørur kunnu framleiðast, so at dygdin og haldgóðskan verða best moguligar.

TILFARSLÆRA:

2. LESTRARHÁLVA - 2 t. ástøði + 4 t. royndir um vikuna = 6 t./v. Tað verður til samans 38 t. ástøði + 76 t. royndir = 114 tímar.

Frálæran skal fevna um tey ymisku slögini av pakki tilfari, sum verða nýtt til matvørurnar. Næmingarnir skulu læra at taka støðu til, hvat tilfar er best at nýta til tær ymisku vørurnar og hví.

MASKINLÆRA:

2. LESTRARHÁLVA - 2 t. ástøði + 4 t. royndir um vikuna = 6 t./v. Tað verður til samans 38 t. ástøði + 76 t. royndir = 114 tímar.

Næmingarnir skulu læra, hvussu tær ymisku maskinurnar, sum verða nýttar í samband við fiskiídnaðin, eru uppbrygdar og hví. Næmingarnir skulu fáa eina prosesstekniska kunning um maskinurnar og í hesum sambandi læra um hugtakið eindarviðgerð.

ARBEIDSLEHSLA:

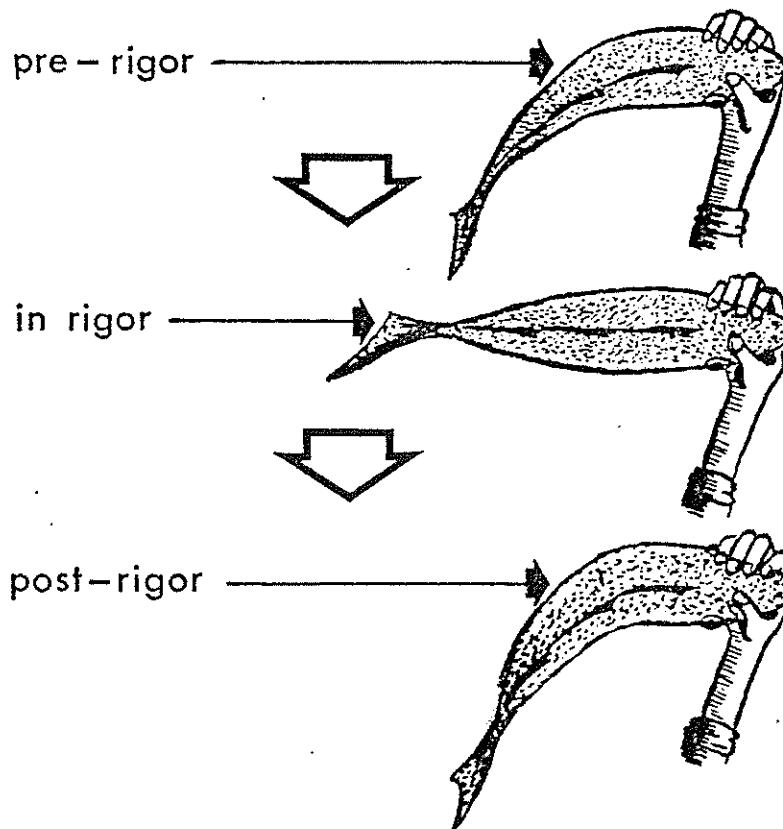
2. LESTRARHÁLVA - 3 tímar um vikuna = 57 tímar til samans.

Undirvísingin fevnir um frálæru í: Sáttmálaviðurskiftum (sáttmálar, sum eru gallandi millum arbeiðsgevarar og arbeiðstakrar, serliga viðvíkjandi fiskaarbeiði á landi, men eisini sáttmálar millum reiðarar og fiskimenn). Motivation (hvussu neyðugt tað er, at fólk eru motiveraði fyrir tí ávísa arbeiðinum og skilja, hví arbeiðið verður gjort á ávísan hátt). Samskifti (hvussu upplýsingar og boð á bestan hátt koma frá leiðslu til arbeiðsfólk og aftur og millum arbeiðsfólk sínamillum). Formlig/óformlig samskipan (sjálvt um alt verður gjort sambært góðkenda skipan, kunnu óformligar skipanir hava ta veruligu ávirkanina á einum ávísum stigi). Psykologi/sosiologi.

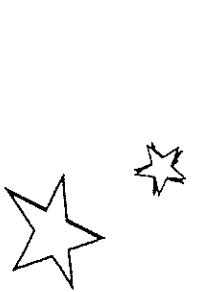
MARKNADARLÆRA:

2. LESTRARHÁLVA - 2 tímar um vikuna = 38 tímar til samans.

Sambandið millum útboð og eftirspurning. Marknaðarförla: Marknaðarslög. Marknaðarpolitikkur. Eftirspurningsparametrar. Útboðsparametrar.

EFTIRMETING

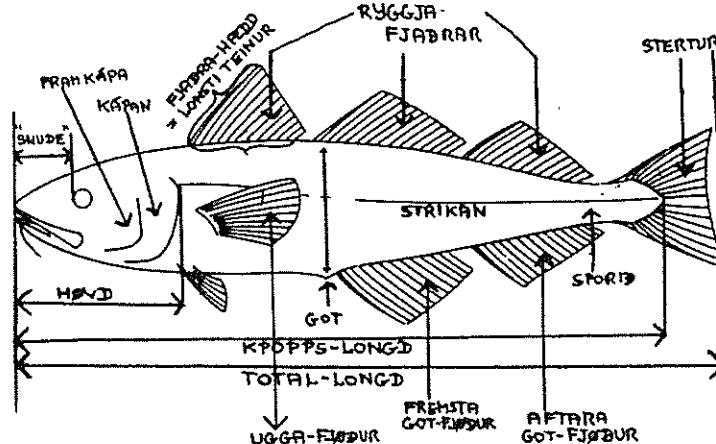
LATID OKKUM SLÁA FAST, AT TAD ER UMRÁD-
ANDI, AT HENDA NÝGGJA ÚTBÚGVINGIN FÆR
TANN TÝDNING, SUM ER SETT FRAM Í ENDA-
MÁLSGREININI. ÚTBÚGVINGAR Á HESUM ØKI
ERU IKKI BERT NÝGGJAR HER Í FØROYUM,
MEN Í TEIMUM FLESTU ØDRUM LONDUNUM
RUNDAN UM OKKUM - EISINI HAR, SUM FISKI-
VINNA HEVUR STÓRAN TÝDNING. TEY FYRSTU
ÁRINI ERU HARAFTRAT AT ROKNA SUM ROYND-
ARÁR.

Tí er neyðugt at støðugt verða gjørðar:

EFTIRMETINGAR,
VIÐMERKINGAR,
RÆTTINGAR,
V.M.

VIRÐID AV ÚTBÚGVINGINI SKAL EISINI SLÁAST FAST FYRI:

- ... Møguligum komandi næmingum,
- ... Teimum næmingum, sum fylgia útbúgviningi,
- ... Móttakarum av teimum liðugt útbunu,
- ... Myndugleikunum, sum iáttu pëning,
- ... Skúlum og stovnum, har næmingarnir kunnu
- ... fáa framhaldandi og hægri útbúvgving í Før-
- ... oyum og í øðrum londum.

EFTIRMETING 1. ARD

Alt árið fer fram áhaldandi eftirmeting av næmingunum og útbúgvingini sum heild. Arið endar við einari PRÓVTØKU, og næmingarnir fáa eitt SKÜLAPRÓGV, sum víslir, at teir hava lokið 1. árið.

I lærugreinini: YRKISASTØDI og YRKISSTARVSLÆRA verða bert 2 stig, nevnliga, STADÍÐ og IKKI-STADÍÐ.

I lærugreinunum: FØROYSKT, VIRKISBŪSKAPUR og ERGONOMI/ARBEIDS-
UMHVØRVI verður ongin próvtøka 1. árið, men bert við-
merking um, at næmingurin hevur luttikið í undirvísingini.

I hinum lærugreinunum verður próvmeting eftir 13-stiganum.

Til undirvísing í teimum almennu og ástöðiligu lærugreinunum verða lærarar nýttir, sum hava málföri í undirvísing á studentaskúlum og HF-skeiðum ella á skeiði til hægri handilsskúlaprógv. Hetta er neyðugt, um næmingarnir skulu fáa hesar lærugreinir viðurkendar og góðoskrivaðar, um teir fara til framhaldandi og/ella hægri útbúgving ("meritoverföring"). Á sama hátt eיגur próvtókan at fara fram við málförum próvdómarum.

Lærugreinirnar eiga at verða lýstar í mun til lærugreinirnar á øðrum undirvísingarstovnum, soleiðis at tað ber til at meta um stöðið í lærugreinunum.

Próvtókan eiger at fara fram á sama hátt, sum hjá tilsvarandi lærugreinum á øðrum undirvísingarstovnum á sama stigi.

DØMI:

SAMFELAGSLÆRA: Samsvarar við samfelagsfak sum felagsfak á HF. Munnlig próvtóka.

FISKIFRØÐI: Saman við samfelagslæru og viðgerð av fiski samsvarar lærugreinin við FISKIVINNU sum vallærugrein á HF og á HHx. Munnilig og skrivilig próvtøka. Tær skrivligu uppgávurnar kundu sostatt verið tær somu á hesum 3 undirvísingarstovnum.

ROKNING/STØDDFRØDI/EDV og

ALISFRØDI/EVNAFRØDI og

ENSKT:

Hesar lærugreinir eru ov smáar til beinleiðis at samsvara við lærugreinum á undirvísingsstovnum á sama stigi, men tær kunnu vera ein fyrimunur við upptökuni, um ein ætlað sær á t.d. HF ella skeið til hægri handilsskúlaprógv.

EFTIRMETING AV LÆRUGREININI: YRKISASTØDI og -STARVSLÆRA

Eftirmetingin eiger ikki bert at verða gjörd eftir einum ella tveimum arbeiðsuppgávum ella eftir einum einstökum rapporti ella tilíkt. Tað eiger at vera so, at næmingurin fær eftirmeting á einum breiðum grundarlagi - bæði í starvslæruni og í tí ástøðiligu fatanini, sum skal vísa, at næmingurin hevur fngið eitt rímiligt úrslit burtur úr upplærningini 1. árið.

.....

YVIRLIT YVIR DØMIR UM, HVAT NÆMINGURIN EIGUR AT
DUGA ELLA HAVA KUNNLEIKA TIL:

.....

- AT gera eina dygdarmeting av feskum fiski til framleiðslu.
 - AT kenna til fyriskipanir og reglur fyri goymslu av feskum og frystum fiskavørum.
 - AT gera organoleptiskar dygdarmetingar av teimum fiskavørum, sum undirvísingin fevnir um.
 - AT skera flak við hond av vanligum fiskaslögum og skera flak við vanligum nýttum maskinum.
 - AT gera einfaldar stillingar á framleiðslumaskinum.
 - AT kenna til fyriskipanir og reglur fyri framleiðslu av teimum vørum, sum undirvísingin fevnir um.
 - AT flekja og skera fisk/flak til saltingar og roykingar.
 - AT salta og saltgoyma fisk og flak.
 - AT roykja fisk og flak.
 - AT kenna til fyriskipanir og reglur fyri reingerð í framleiðsluni.
 - AT kenna til nýtslu av vanligum loyvdum sóttreinsingarevnum í fiskiðnaðinum.
 - AT sóttreinsa lastarúm, arbeiðshóli og útgerð í framleiðsluni.
 - AT taka þróvar til einfaldar smáverulívfrøðiligar kanningar fyri at meta um nøgdina av smáverum.
 - AT gera slíkar kanningar, sum fyrisetningurin umfatar.
 - AT í ávísan mun at kenna maskinútgerðina og tey avlesingartól, sum verða nýtt í framleiðsluni.
-

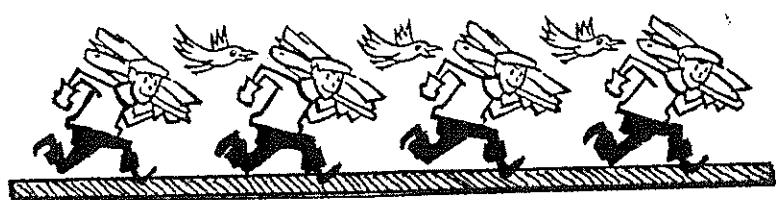
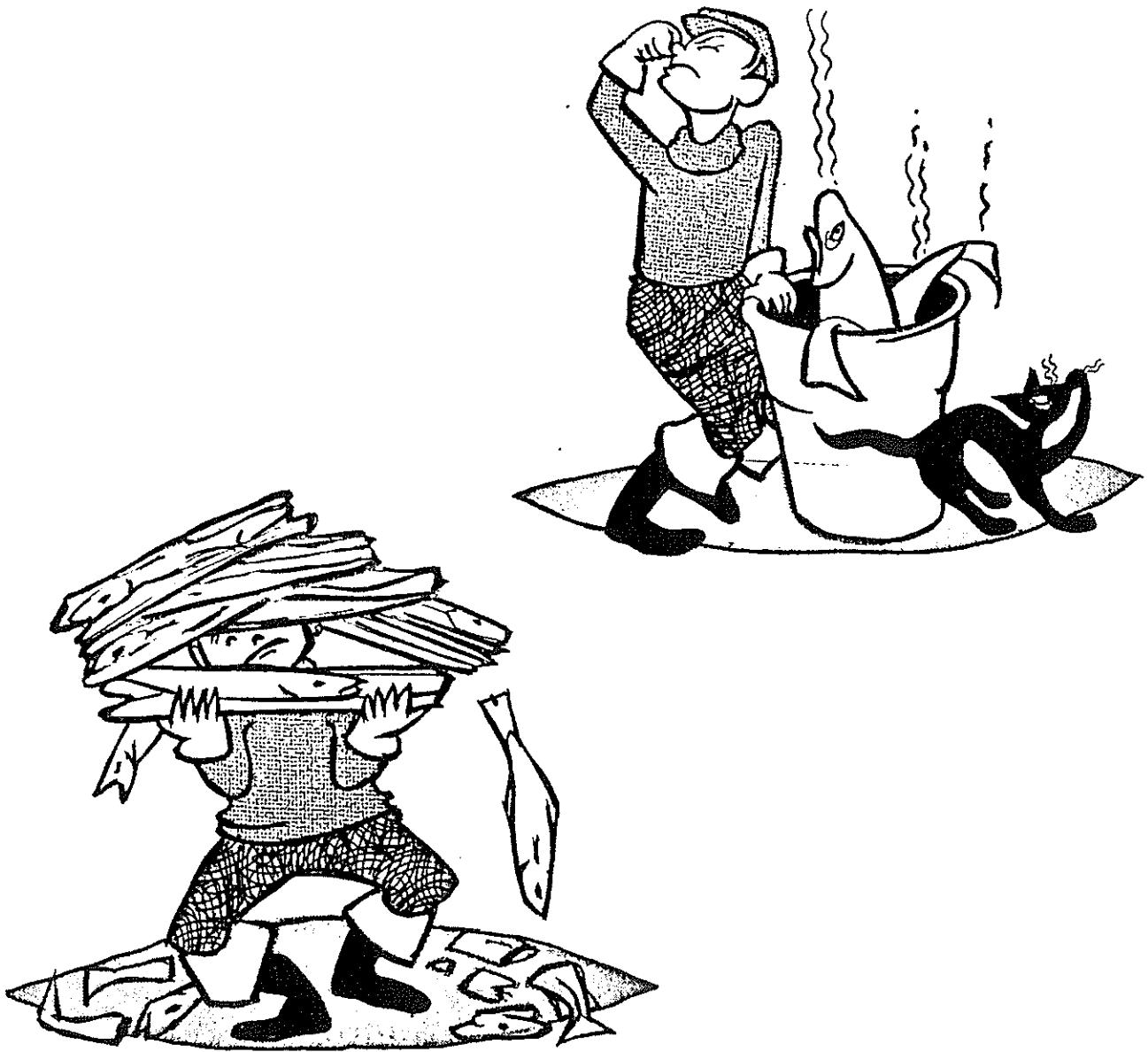
Gjøgnum árið gera næmingarnir rapportar og uppgávur, sum eisini verða eftirmettar.

UPPSKOT TIL RAPPORTAR OG UPPGÁVUR

.....

- Uppskot til framleiðsluskipanir.
- Uppskot til at bøta um reingerðina.
- Uppskot til at bøta um arbeiðsumhvørvið.
- Einfalt virkisbúskaparligt arbeiði.

- Viðurskifti, sum ávirka fíggjarligu úrslitini, sum t.d. svinn.
 - Týdningurin av úrtökuni við lénarútrokning.
 - Meting av úrslitnum av væl fyriskipaðari reingerð.
 - Týdningurin av rættari ísing við royndum.
 - V.m.
-

43

EFTIRMETING 2. ARD

A síðu 45 er skrivað um eftirmeting 1. árið. Tað, sum stendur har, er eisini galdaði fyrir 2. árið, tó soleiðis, at næmingarnir skulu til próvtøku í öllum lærugreinum, og teir fáa eitt endaligt prógv, sum víslir, at teir eru lidnir við fiskiðnaðarútbúgvingina.

DØMI UM SAMSVAR MILLUM LÆRUGREINIR:

LÍVFRØÐI: Samsvarar við ·BIOLOGI sum felagsfak á HF.
Próvtíkun er munlig.

EVNAFRØÐI: Samsvarar (saman við evnafrøði 1. árið) við KEMI sum vallærugrein á HF. Próvtókan er munnlig.

HAGFRØÐI/EDV: Samsvarar við DATALÆRA sum vallærugrein á HF. Próvtókan er munnlig.

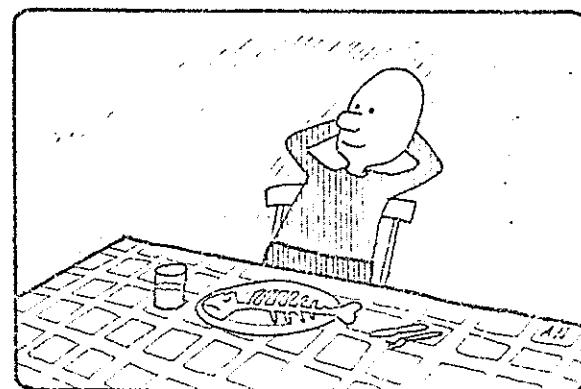
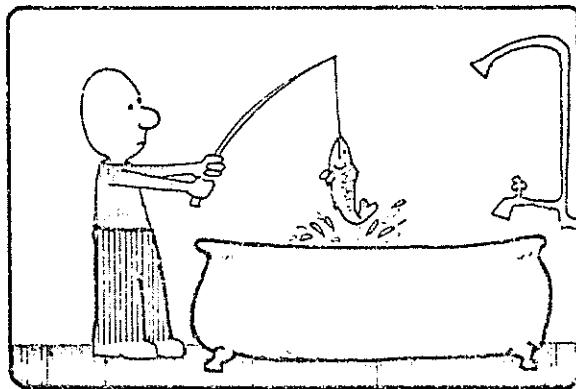
VIRKISBÚSKAPUR, ROKNSKAPARLÆRA, ARBEIDSLEIÐSLA og MARKNADAR-LÆRA samsvara við tilsvarandi lærugreinir á handilsskúlanum á einum ávisum stigi.

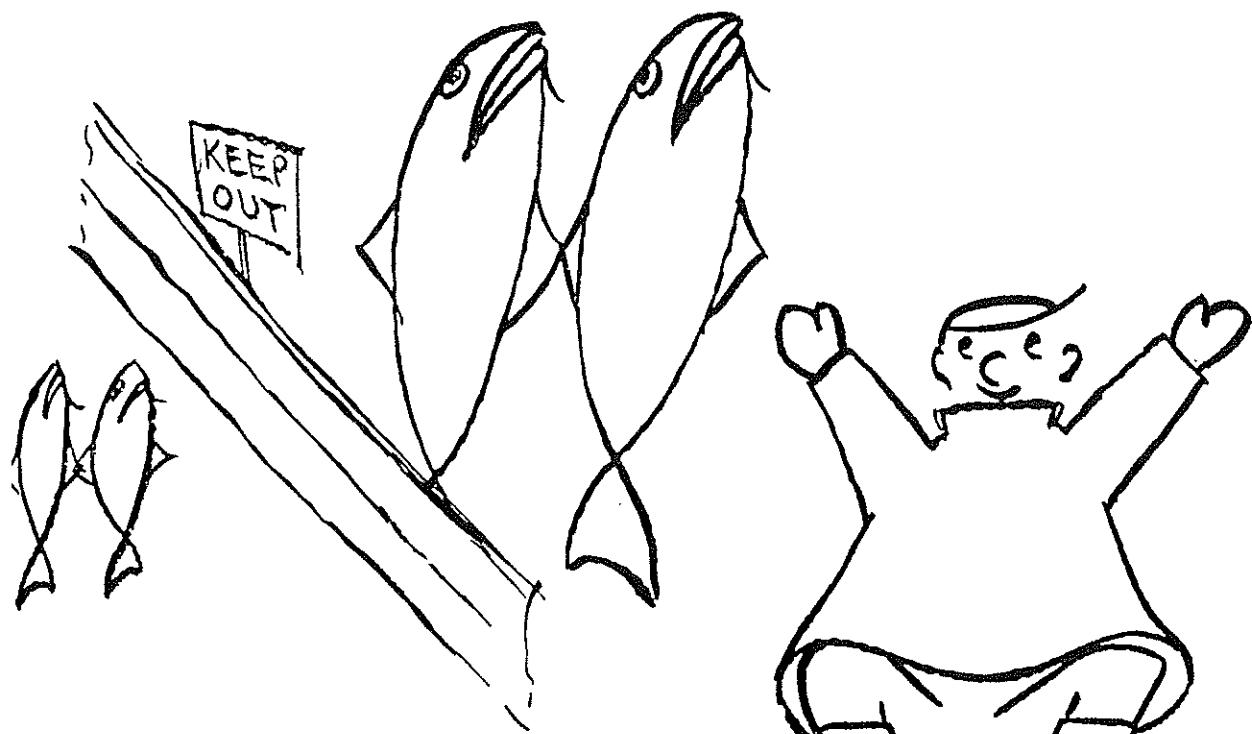
SMÁVERULÍVFRÖDI, MATVØRULÆRA/-FRAMLEÐSLA, og TILFARSLÆRA eru ikki á øðrum undirvísingarstovnum.

ALISFRØDI, ENSKT og FØROYSKT eru ov smáar lærugreinir til at samsvara við lærugreinum á undirvísingarstovnum á sama stigi.

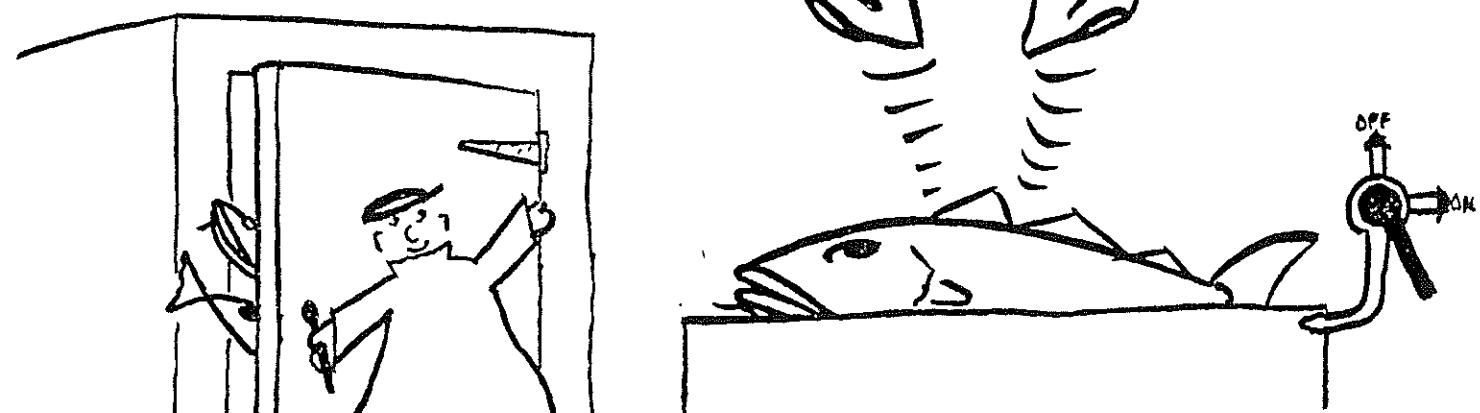
HVØRJAR LÆRUGREINIR, FÓLK SKULU TAKA AFTRAT FYRI AT SLEPPA
TIL HÆGRI ÚTBÚGVING, MÁ AVTALA GERAST UM VID TEIR YMISKU HÁ-
SKÚLARNAR.

0000000

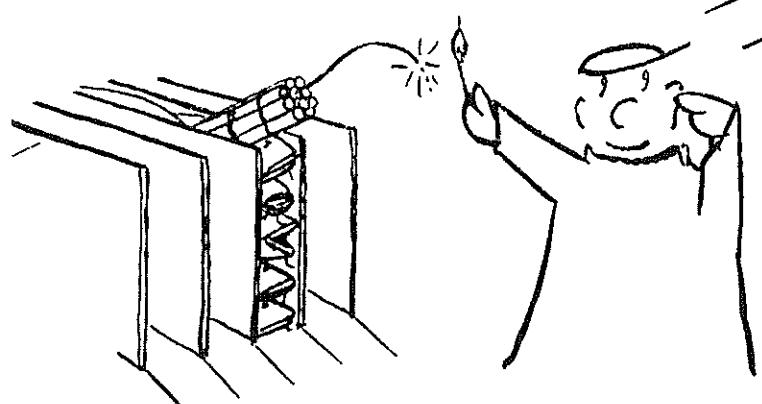
Be careful when sorting for size . . .

The fish should never be higher than the top of the freezer . . .

Don't overcrowd the air blast freezer room . . .

. . . don't keep fish waiting about . . .

Never use unnecessary force on the blocks . . .

YRKISBRÆV

Bæði í Noreg og Danmark hevur orðaskifti verið um at fáa í lag yrkisroynd við yrkisbrævi fyri yrkisarbeiðrarar innan fiskiðnaðin. Báða staðni eru uppskot gjørd um hetta. Í Noreg grundað á eina verandi útbúgving, og í Danmark í samband við einum uppskoti um at seta eina fiskiðnaðarútbúgving á stovn.

I hesum uppskoti til eina feroyska útbúgving innan fiskiðnað verður skotið upp, at hetta verður fingið í lag í Føroyum.

Ein stutt frágreiðing verður her givin um grundgevingarnar fyri at seta hetta í verk í omanfyri nevndu londunum, tí at tær óivað eru líkar viðurskiftunum í Føroyum.

AFTANA VERÐUR EITT UPPSKOT SETT FRAM UM EINA FØROYSKA YRKISROYND VIÐ YRKISBRÆVI.

NOREG:

I 1978 kom et notat fra "STATENS FAGSKOLE FOR FISKEINDUSTRI, VARDØ" vedrørende: FAGBEVIS FOR FISKEFORÆDLINGSARBEJDERE. Det blev sendt til bl.a. undervisningsmyndigheder, faglige organisationer, virksomheder m.m.

Notatet indledes således:

"Vi sitter med det inntrykk, at fiskeforedlingsyrket nyter en ufortjent liten anseelse. Dette mener vi, er en væsentlig årsak til, at enkelte bedrifter har vanskeligheter med å holde en nogenlunde stabil arbeidskraft, og å rekrutere ny og faglært arbeidskraft.

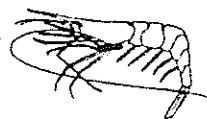
Vi mener derfor, det er rigtigt, at det etableres en ordning med "FAGBEVIS" innenfor fiskeforedlingsyrket. Et "FAGBEVIS", som skal tilkjendegi, at vedkommende er "fagarbeider", og skal kunne utføre de væsentligste arbeidsoperationer/disipliner, som forekommer på et allsidig middelstort fiskeforedlingsanlegg.

Vi tror, en slik ordning vil være med på å bygge opp yrket og yrkesstolthet, dessuten påvirke ungdom til å söke en utdannelse, rettet mot fiskeforedlingsindustrien."

UDDANNELSES- OG PRAKTIKKRAVENE: Man foreslår, at følgende-uddannelse/praktik giver ret til at aflagge prøve til "FAGBEVISET":

- 1: Grundkursus i fiskeindustri + 1 års systemarisk praktik.
- 2: Grundkursus i fiskeindustri + mindst 2 års alsidig praktik fra fiskeforedlingsanlæg.
- 3: Mindst 4 års alsidig praktik + grundkursets teoridel.

Selv "FAGBEVISET" bør udstedes efter at vedkommende har været igennem og bestået en prøve. Selv prøven skal bestå af en praktisk og teoretisk prøve, men hvor den praktiske del er den væsentligste.

I dec. 1979 blev der indgivet en indstilling om uddannelse til fiskeindustrien af en arbejdsgruppe. I denne indstilling tilråder man igen, at der indføres FAGPRØVER og FAGBEVIS.

Heri står bl.a.:

"Det er rimeligt at antage, at med bedre uddannelsesmuligheder for personale til fiskeindustrien og bedre tilgang af faglært arbejdskraft, ville industrien have været bedre i stand til at løse problemer, som efterhånden har meldt sig i forbindelse med lovbundne påbud og krav.

Der kræves nu - i større grad end tidligere - bedre ressourceudnyttelse og mere intensivt arbejde med produktudvikling, højning af kvalitet og mere rationel produktion m.v.

Industrien har rejst krav om udvidede undervisnings-tilbud. Det er i første række spørgsmål om:

Fagarbejdere,
Arbejdsledere,
Produktionsledere.

Man mener, at det formelle krav til en fagarbejder en grundkursus + 1 års systematisk praktik med efterfølgende fagprøve. Eller - i stedet for den skoleledede systematiske praktik - 2 års almen praktik. Eller - en overgangsordning - at folk med mindst 4 års praktik også skal kunne tage fage fagprøven, men efter at have taget grundkurssets teoretiske del."

Videre skriver udvalget: "Svendebrev i håndværksfagene og fagbrev i industrifagene har været det officielle bevis for fuldført faguddannelse og faglig kompetence i de erhverv, som har faguddannelse lagt under gældende lærlingelov.

....Udvalget har indtryk af, at de erhverv, der giver kompetence gennem fagbrev eller håndværksbrev, nyder forholdsvis stor anseelse i forhold til erhverv uden sådant bevis på opnået kompetence. Derfor foreslår udvalget, at der etableres en ordning med fagbrev indenfor fiskeforædlings erhvervet.

Prøven skal være bevis på faglige mål af kundskaber og praktiske færdigheder og samtidig være af betydning ved lønmæssig placering.

Lønmæssige rettigheder, som hører til opnået fagbrev i fiskeindustrifag, må være tariffæstet og bundet til aftaler mellem arbejdslivets organisationer. Det er derfor nødvendigt, at arbejdslivets organisationer deltager i udarbejdning af oplæringsplaner og opłæg af fagprøver."

DANMARK:

I juli 1981 forelå et forslag om at oprette en fiskeriuddannelse under EFG's levnedsmiddel-hovedområde. Uddannelsen skulle efter forslaget etableres som en 2-årig 2. dels-uddannelse. Det vil sige, at uddannelsen i alt ville blive 3 år. (Det kan nævnes, at det danske forslag ikke endnu er blevet til noget).

I forslaget står der vedrørende kompetence:

"....Uddannelsen sigter på, at nå tilsvarende kompetence som de nuværende 2. dels EFG-uddannelser i levnedsmiddelområdet - også med henblik på de videre uddannelsesmuligheder, f.eks. til levnedsmiddelassistent/tekniker, kontroltekniker ect...."

Af andre uddannelser inden for EFG's levnedsmiddelområde kan nævnes: Kok, Tjener, Slagter, Bager, Mejerist, Pølse- og husholdningsuddannelser m.m. Det vil altså sige, at man foreslår, at fiskeindustrifagarbejderen ville få samme status som disse uddannelser med dermed følgende fagbevis.

Begrundelserne for at oprette denne uddannelse i Danmark er bl.a. følgende:

"....Den overvejende del af fiskeindustriens nuværende medarbejdere er ikke-faglærte, som har modtaget en virksomhedsopplæring, oftest på et meget specialiseret akkordområde f.eks. håndfiletering af rødspætter. Hvis en sådan medarbejder skal skære filet af torsk må en omskoling til. Siden begyndelsen af 60'erne har der endvidere været tilbud om strukturerede specialarbejderkurser.

Ud over specialarbejdere og virksomhedsoplærte har man i de fleste større virksomheder beskæftiget faglærte medarbejdere fra andre levnedsmiddelfag f.eks. kokke, pølsemager, mejerister og slagtere. Ofte er disse faglærte fra andre fag blevet benyttet til arbejdslederopgaver eller nøglefunktioner indenfor kvalitets- og hygiejnekontrol.....

....Denne uddannelsesstruktur har underbygget områdets karakter af løsarbejderområde med mange velkvalificerede løsarbejdere med meget snæver praktisk/faglig erhvervskompetence.....og som kun vanskeligt lader sig omskole (f.eks af lønmæssige grunde)

....I praksis betyder dette, at løsarbejdere i en afdeling afskediges fra dag til dag p.g.a. mangel på råvarer eller ordrer og ikke kan sættes til andet arbejde i en anden afdeling, der måske kunne øge kapaciteten. En bredt anlagt velstruktureret faglig grunduddannelse vil kunne afhjælpe nogle af de således opståede problemer, så der altid ville være en fast grundstamme af faglærte, som kan suppleres med ikke-faglærte, idet løsarbejdernesystemet med de nuværende vilkår og struktur ikke kan undgås, grundet stærkt svingende fisketilførsler....."

Bl.a. af disse grunde mener udvalget, at der bør indføres en god og kompetencegivende uddannelse.

oooooooooooooooooooooooooooo

Nevndin mælir til, at ein skipan við YRKISROYND og YRKISPRÓGVI, sum gevur YRKISBRÆV við hartialt hoyrandi málföri, verður sett í verk í Føroyum í sambandi við fiskiídnaðarútbúgvingina.

A síðunum framanfyri (síðu 49-51) er ein frágreiðing um grundgevingar fyrir hesum í Noregi og Danmark. Umframta hesar grundgevingar, sum vit meta eisini eru gallandi fyrir Føroyar, kunnu vit seta nakrar aftrat:

- a: Útbúgvingin gevur fleiri tilboð til næmingarnar, og fær harvið størri virði.
- b: Næmingarnir hava möguleika at velja fleiri leiðir. Umframta yrkisútbúgving á fleiri stigum, fáa teir möguleika fyrir víðari og hægri útbúgving.
- c: Tað verður tryggjað, at næmingarnir fáa kunnleika til og venjing í tí starvsliga arbeiðinum.

TREYTIRNAR FYRI AT SLEPPA TIL YRKISROYND:

- 1) 1. árið + 10 mør. skipað, skúlastýrd starvsvenjing.
- 2) 1. árið + í minsta lagi 2 ára arbeiði á fiskavirki. (Hetta arbeiði skal góðkennast av skúlanum).
- 3) I minsta lagi 4 ára arbeiði á fiskavirki + tann ástøðiliga partin av 1. árinum.
(Aftan á eina ávísa royndartíð er skotið upp, at skeiðvirksemi eigur at fara fram fyrir fólk, ið arbeiða á fiskavirkjum).

Henda skipan krevur eitt neyvt samstarv millum skúla og vinnu, um næmingarnir skulu fáa ta neyðugu upplærингina. Samstarvsavtala eigur at verða gjørd millum skúla og virki fyrir næmingarnar í samband við ta skúlastýrd, skipaðu starvsvenjingina. A síðu 54 er eitt dömi um eina slíka avtalu. Á síðu 55 og 56 er eitt stutt yvirlit yvir tær arbeiðsuppgávur, sum fólk, ið hava tikið YRKISROYNDINA og fingið YRKISPRÓGV við YRKISBRÆVI, eiga at vera fyrir fyrir at rökja. Eisini er eitt yvirlit við dönum um, hvat næmingurin skal rökka í starvsvenjingartíðini á fiskavirkjum.

Henda skipan krevur eisini, at vinnufelögini eru við til at gera reglurnar fyrir YRKISROYNDINA, har dentur verður lagdur á tann starvsliga kunnleikan.

REGLUR, ÍÐ SKULU GERAST Í SAMBAND VIÐ YRKISROYNDINA:

- 1) Ein gjøllig lýsing av royndini
- 2) Reglur fyrir döming (próvdómamarar, støði o.t.)
- 3) Próvmeting (próvtøl o.t.)
- 4) Annað.

oooooooooooooooooooo

ARBEIDSINNIGHALD

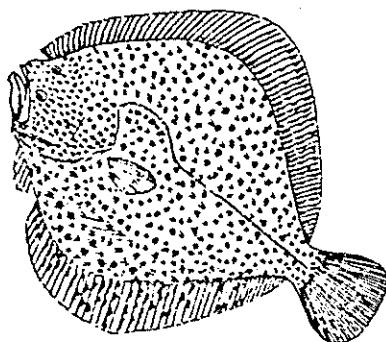
AFTAN Á YRKISROYND

#####

Her verður gjort eitt stutt yvirlit yvir tær ARBEIDSUPPGÁVUR, sum fólk, íð hava tikið YRKISROYNDINA og fingið YRKISPROGV/BRÆV, eiga at vera fór fyrir at rökja.

:::::::::::

Fyrst verður vart gjort við hetta:

1. ÁRIÐ skal geva næmingunum kunnleika um starvsliga arbeidið umframt ástøðiliga grundarlagið á fiskiídnaðarøkinum, so at næmingarnir verða fórir fyrir at skilja arbeidsgongdina og taka lut í menningini í framleiðsluni. Haraftrat fáa næmingarnir kunnleika í almennum lærugreinum, sum gera teir fórar fyrir at síggja fiskivinnuøkið sum ein part av samfelagnum sum heild.

Listin á síðu .46.-.47. sýnir tað, sum næmingarnir eiga at duga eftir 1. árið í YRKIS-ASTØDI OG -STARVSLÆRU.

STARVSVENJINGIN (10 mðr. skipað, skúlastýrd starvsvenjing ella í minsta lagi 2 ára arbeidi á fiskavirkni) skal geva næmingunum starvsliga venjing í nýtsluni av tí, sum teir hava lært á 1. árinum.

:::::::::::

NÍDANFYRI ER EITT YVRLIT VID DÓMUM UM, HVAT NÆMINGUR SKAL RØKKA I STARVSVENJINGARTÍDINI Á FISKAVIRKJUM:

1) MÓTTØKU AV RÁVØRU:

Landing, skiljing, køling/frysting av rávøru, reingerð.

2) FRYST FRAMLEIÐSLA:

At passa flakamaskinur, skera ymisk fiskaslög við hond, at reinskera, pakka í ymiskar pakningar, arbeida við niðurfrysting, ymiskt fyrifallandi arbeidi, reingerð.

3) TURKING, SALTING, ROYKING:

Turrur fiskur, saltfiskur og saltflak, royking av ymiskum fiskaslögum.

4) MJØL- OG OLJUFRAKLEIÐSLA:

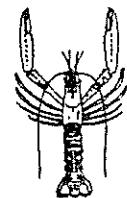
Ráevni, kóking/pressing, niðurguving, separering, turking, sålding, pakking, goymsla, skrivstovuarbeidi.

5) SKELJA- OG KRABBADÝR:

Framleiðsla úr skeljadýrum (skeljar, goggur og høgguslokkur), rækjum og øðrum krabbadýrum v.m.

6) GÓDSKING:

Konserves, panering, lidnir rættir, reingerð v.m.

7) EFTIRLIT:

Innanvirkiseftirlit, reinföriseftirlit, oyðiblaðs- og dagbókskipanir.

8) ANNAD:

Roknskapur, úrtøka, rakstrareftirlit og leiðsla.

::::::::::::::::::

TA NÆMINGUR HEVUR STADÍÐ YRKISROYNDINA, EIGUR HANN AT DUGA OG HAVA KUNNLEIKA TIL:

.....

- Alment yvirlit yvir tey ymsu liðini í fiskaframleiðsluni: Rávørurnar, tær ymisku framleiðslurnar, pakking, goymsla, avskiping og søla. Harafrat starvsligan kunnleika og skil.
- Kunnleika um nýtśluna av týdningarmestu amboðum, maskinum, framleiðslutólum, tilvirkingarmaskinum og frystiútggerði.
- At kenna og vera fórur fyri at viðgera rávøruna til víðari framleiðslu.
- At kenna og vera fórur fyri at framleiða ymisk slög av flaki, - bæði við hond- og maskinskering - herundir serligar framleiðslur sambært tilskilan. Kunnleika til víðari góðsking til lidna vøru, og hvussu hendan fæst at taka seg best út. Frysting, pakking, goymsla og flakaframleiðsla hoyrir undir hetta.
- Kenna gjølla og hava innlit í fyriskipanum um dygd í lögum og kunngerðum, og vera fórur fyri at meta og hava eftirlit við fiskinum og fiskaframleiðsluni. Í tí stöðugu royndini at meta um og halda dygdina í starvsliga arbeiðinum eru reinföri, fysiologi og smakkur partar av grundarlagnum.
- At kenna og vera fórur fyri at salta, turka og roykja fiskavørur. Uppi í hesum hongur fyrireikandi viðgerð, handfaring undir framleiðsluni, eftirlit við maskinum og útgerð, eftirlit við lidnu framleiðsluni, ymiskir hættir at fáa vøruna at taka seg væl út, pakking og goymsla.
- Vitan um góðsking og vørumenning, t.d. til dósamat. Kenna til at koyra í blikk og autoklavera.
- Kunnleika um goymslu av lidnari vøru - undir hesum lögir, kunngerðir og eftirlit.
- Gjølligan kunnleika um reinföri og reingerð.
- Vita um og vera fórur fyri at rokna prísir. I hesum sambandi at síggja týdningin av högari úrtøku úr rávøruni og av eftirliti við roknskaparliga úrslitinum í dagligu rakstrinum, fyri at fáa tað best möguliga fíggjarliga úrslitið í hvørjari framleiðslu sær.

#####
 #####

YRKISPRÓGV/-BRÆV OG RÆTTINDI TESS

oooooooooooooooooooooooooooo

- 1) FÓLK, ÆD HAVA STADÍD YRKISROYNDINA,
HAVA RÆTT AT NÝTA YRKISNAVNID:
"FISKAVIRKARI" (UPPSKOT).
- 2) YRKISROYNDIN ER PRÓGV FYRI, AT
EIN HEVUR ROKKIÐ EITT STIG I KUNN-
LEIKA OG STARVSLIGUM DUGNASKAPI,
SUM GEVUR HONUM MØGULEIKA AT
RØKJA ÁVISAR, NÆRRI GREINDAR
ARBEÐSUPPGÁVUR Í FISKAVØRUFRAM-
LEIDLUNI.
- 3) EISINI ER YRKISROYNDIN PRÓGV UM,
AT EIN DUGIR AT SKILJA OG FINNA
FRAM TIL GRUNDARLAGIÐ FYRI AR-
BEÐSGONGDINI, OG TÍ VERÐUR FØRUR
FYRI AT TAKA LUT Í ARBEÐNUM VIÐ
ÁBÓTUM OG MENNING Á HESUM ØKI.

oooooooooooooooooooooooooooo

A næstan öllum økjum innan handverk og ídnað finnast yrkisútbúgv-
ingar, sum geva atgongd til ávis størv við tí málföri, sum hartil
hoyrir. Tað er skilaleyst, at hetta ikki er at finna, tá talan er um
høvuðsvinnuna í landinum. Helst stendst hetta av tí hætti, menning-
in á fiskiveiðu- og fiskiídnaðarøkinum er farin fram í Føroyum
og í londunum rundan um okkum (sí skjal 1 á síðu 71-74). Ongin
orsök er til, at henda støða verður varðeitt í Føroyum.

oooooooooooooooooooooooooooo

MÁLFÖRI (kompetence)..

- HVAT MÁLFÖRI HESI FÓLK KOMA AT
FÅA Í FØROYUM, ER EIN SPURNINGUR
HJÁ VINNUFELØGUNUM AT TAKA UPP.

oooooooooooooooooooooooooooo

SAMSTARVSAVTALA

MILLUM SKÚLA OG VIRKI

DÓMI UM EINA SAMSTARVSAVTALU VIEDVÍKJANDI SKIPAÐU STARVSVENJING

(Eftir norskari fyrimynd)

SAMSTARVSAVTALA

millum (SKÚLI)

og (VIRKI)

í samband við skúlastýrda, skipaða starvsvenjing (10 mðr.) aftan á 1. árið.

- 1) Næmingurin verður av skúlanum sendur út á virki, og er, meðan hann er á virkinum, framvegis at rokna sum næmingur á skúlanum. Somuleiðis galda vanligu skúlareglurnar við teimum brotingum, sum fylgja av hesari avtalu.
- 2) Næmingurin eигur rætt til sáttmálabundna løn í tíðini á virkinum.
- 3) Arbeiðið skal tæna einum yrkis- og einum læruendamáli, og tað skal samsvara við tær uppgávur, sum eru at finna í "UPPSKRIVINGARBÓK FYRI SKIPAÐ STARVSVENJINGARÁR" í tann mun, hesar uppgávur verða útintar á virkinum. Virkisleiðslan og skúlin skifta orð um, hvussu bókin skal nýtast og arbeiðið útinnast á fyrsta samstarvsfundi.
- 4) I "UPPSKRIVINGARBÓKINI" skal virkið vátta tey arbeiði, næmingurin hevur vant.
- 5) Á virkinum arbeiðir næmingurin undir formanninum.
- 6) Á virkinum skal næmingurin fylgja trygdar- og arbeiðsumhvørvislögum. Næmingurin skal fáa kunnleika um trygdarútgerð og gallandi trygdarreglur.
- 7) Næmingurin skal fylgja gallandi reglugerð fyrir arbeiðið. Arbeiðstíðin samvarar við vanliga sáttmálabundna tíð.
- 8) Skúlin skipar fyrir trygging fyrir óhapp og skaðar, sum næmingurin kann vera fyrir á virkinum.
- 9) Við fráveru skal næmingurin beinan veg boða virkinum frá og greiða frá orsókini. Virkið férir lista yvir fráverur og boðar skúlanum frá.
- 10) Skúlin hevur eftirlit við næminginum í starvsvenjingarárinum.
- 11) Ósemjur millum virki og næming skulu boðast skúlanum.
- 12) Gevst næmingur, áðrenn starvsvenjingartíðin er liðið, skal skúlin geva váttan fyrir skeiðið á virkinum.
- 13) Báðir partar kunnu siga hesa avtalu upp í seinasta lagi 3 mánaðar, áðrenn nýtt starvsvenjingarskeið byrjar.

..... tann

..... fyrir virki fyrir skúlan

HØLI OG ÚTGERÐ

I samband við útbúgvingina mugu høli verða, har næmingarnir kunnu fáa bæði ta starvsligu upplæreringina/venjingina og möguleikar at gera starvsstovuroyndir.

Hølini skulu vera rúmsátt, so at meirútgerð kann fáast til vega. Harafrat er neyðugt við góðum borðplássi, soleiðis at næmingarnir fáa góðar möguleikar at royna seg.

Hølini skulu vera heilsufrøðiliga og verndarliga tíðarhóskandi.

DØMI UM ÚTGERÐ I STARVSSTOVUNI:

Tól til greining av TVN (Total Volatile Nitrogen) (partyleyst dygdareykenni = objektivt kvalitetskriterium).

Tól til pH-mátingar.

Útgerð til einfaldar smáverulívfrøðiligar kanningar, sum t.d.: Petri-skálar, substratir, autoklava, inkubatorar, sjóneykur, hita- og kuldaskáp.

DØMI UM ÚTGERÐ I ARBEIDSHØLINUM:

Útgerð til flaka- og farsframleiðslu, sum t.d.:

- Maskinútgerð (pilot plant linja):
 - avhøvdari
 - flakamaskina
 - skrædlari
 - separator
 - plátifryrstari
- Borð, knívar, kassar, vektir v.m.

Útgerð til saltfiskaframleiðslu, sum t.d.:

- Borð, plattar, kør v.m.
- Ymisk útgerð í samband við góðsking og vørumenning, sum t.d.:
 - royki- og turkiovnar
 - borð, hyllar v.m.
 - vakuumpakkimaskina

ARBEIDI Á VIRKJUM:

Sjálvt um undirvísingar- og upplæringerhøli eru í samband við útbúgvingina, er eisini neyðugt, at næmingarnir koma út á verandi arbeidspláss, og tí má eitt samstarv við ávis fiskavirki fáast í lag.

STÝRING OG LÆRARAR

oooooooooooooooooooooooooooo

Tilsamans bjóðar fiskiíðnaðarútbúgvingin upplæring og undirvísing í trý ár: 1. árið + 10 mör. skipað, skúlastýrd starvsvenjing + 2. árið.

Sum áður nevnt, umfatar 1. árið almenna og ástøðiliga frálæru + starvsvenjing. Í tí skipaðu starvsvenjingartíðini skulu næmingarnir á verandi virkjum fáa starvsvenjing á ymiskum økjum eftir einari skipaðari ætlan. 2. árið umfatar almenna og ástøðiliga frálæru + starvssstovuroyndir og starvsupplæring.

Øll trý árini eru teir at rokna sum næmingar á skúlanum.

Umframt hetta er tað eisini uppgáva skúlans at royna at fáa teir næmingar, sum hava áhuga fyrir tí, at útbúgva seg víðari á økinum við ískoytis-, framhaldandi- og/ella hægri útbúgving í Føroyum ella í øðrum londum.

Um hetta skal eydnast, krevst ein góð og vælkipað stýring.

oooooooooooooooooooooooooooo

Útbúgvingin skal hava ein leiðara, sum hevur ábyrgdina av, at málini verða rokkin eftir fyriskipanunum og ætlanunum.

Eitt lærararáð og eitt næmingaráð eiga at vera.

Lestrarvegleiðara- og yrkisvegleiðarastørviní fáa stóran týdning í hesari útbúgving, og neyðugt er, at hesi verða gjørd dygdargott, soleiðis at endamálini, sum eru sett, verða rokkin.

Stýringin av starvslæruni og starvsvenjingini verður ein stór uppgáva at skipa fyrir, og tað er avgjørt neyðugt, at hetta fer at rigga, so allir partar verða nøgdir.

oooooooooooooooooooooooooooo

LÆRARAR: Til undirvísing í teimum almennu og ástøðiligu lærugreinunum verða lærarar nýttir, sum hava málföri í undirvísing á studentaskúlum og HF-skeiðum ella á skeiði til hægri handilsskúlaprógv. Hetta er neyðugt, um næmingarnir skulu fáa hesar lærugreinir viðurkendar og góðskrivaðar, um teir ætla sær framhaldandi og/ella hægri útbúgwing.

(Uttan mun til, hvor útbúgvingin kemur at liggja í landinum, ber til at fáa málførar lærarar til hesar lærugreinir. I byrjanarárunum verður ikki möguligt at seta so nógvar lærarar í fast starv, men ferðalæraraskipanin hevur vist at rigga væl).

Til undirvísing í yrkisástøði og -starvslæru verða lærarar nýttir, sum hava yrkisútbúgving á økjunum, t.d. fólk, sum hava fiskivinnuútbúgwing úr Noregi ella Islandi ella fólk, sum starvast í vinnuni. Gjøllari reglur eiga at verða gjørdar hesum viðvirkjandi.

oooooooooooooooooooooooooooo

FISKIVEIÐUÚTBÚGVING

STUTT FRÁGREIÐING

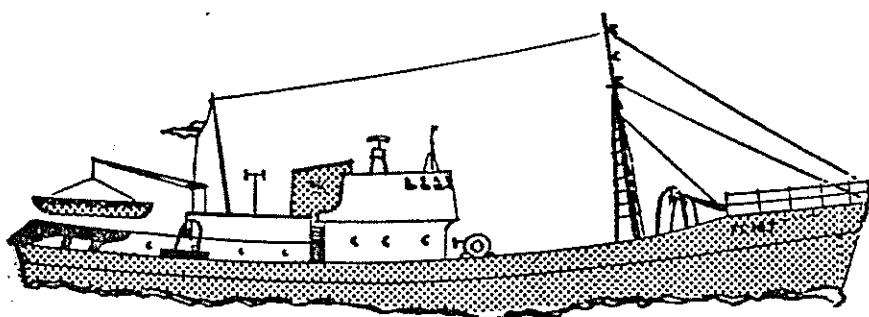
Framman fyri er ein útbúgvingarætlan gjørd til eina FISKIÍDNADARÚTBÚGVING. I "tilnevningini í nevnd" stendur eisini, at nevndin eiger at gera uppskot til aðrar FISKIVINNUÚTBÚGVINGAR á sama stigi + skeiðvirksemi.

Uppskot verður her gjört til eina FISKIVEIÐUÚTBÚGVING í samband við áðurnevndu FISKIÍDNADARÚTBÚGVING. A næstu síðunum er frágreiðing um hetta.

Næmingarnir ganga í hvør sínum flokki, við tað at starvslæran (50% av tíðini) er ymisk á hesum báðum greinunum, meðan tær almennu, yrkisrættdu lærugreinirnar eru tær somu.

!!!!!!

- 1: Fyrst verður grundarlagið givið fyri at skjóta eina tilíka útbúgving upp undir heitinum: NAVIGATØRÚTBÚGVING.
- 2: Aftaná verður eitt uppskot givið til BYGNAD OG INNIGHALD,
- 3: og at enda er ein STRIKUMYND (NR. 2), sum vísir eitt HEILDAR BYGNADAR UPPSKOT til fiskivinnuútbúgving í Føroyum.

navigatørútbúgvíngin

#####

FISKISKIPARAÚTBÚGVINGIN

Okkara navigatørútbúgvíng er býtt upp í tveir partar. Annar er fiskiskiparaútbúgvíngin. Hesa útbúgvíng ber til at taka í tveimum. Fyrsta stigið er HEIMASKIPARAPRÓGV, sum kann takast eftir einum hálvum ári. Hetta prógv gevur rætt til at gerast yvirmaður á fiskiskipi upp til 500 BRT á heimaleiðum. Tað vil siga, at stórt sæð, kann ein gerast yvirmaður á öllum skipum, sum fiska undir Føroyum við hesi útbúgvíng. Hjá teimum, sum halda áfram 6 mánaðar aftrat, ber til at taka fiskiskiparaprógv, sum gevur rætt til at fóra fiskiskip uttan nakra avmarking.

STÝRIMANNA- OG SKIPSFØRARAUÐBÚGVINGIN

Hin parturin av navigatørútbúgvíngini er stýrimanna- og skipsføraraútbúgvíng. Stýrimannaútbúgvíngin tekur 2 ár, og eitt stýrimannaprógv gevur avmarkaðan rætt sum yvirmaður á einum farmaskipi. Eitt ár á sjómannsskúla afturat gevur skipsføraraprógv og fullan rætt til at virka sum yvirmaður á einum farmaskipi eisini.

Sum tað sæst, eru krøvini fyri at gerast yvirmaður á einum farmaskipi fleiri ferðir størri, hvat útbúgvíng viðvíkir, enn at gerast yvirmaður á einum fiskiskipi.

FRÁLÆRA Í FISKIVINNU

Tann partur av navigatørfrálæruni, sum viðvíkir fiskivinnu- og fiskiskapsviðurskiftum, er rættiliga avmarkaður. Fiskiskipararnir hava fiskiskaps- og fiskalívslæru sum lærugrein 2 tímar um vikuna. Hetta gevur tilsamans umleið 80 tímar fyri alla útbúgvíngina. Stýrimanna- og skipsføraraútbúgvíngin er ein 100% farmaflotaútbúgvíng, og her verður als onki lært um fiskivinnumál.

Men rættiliga nógvir av okkara yvirmaðnum á fiskiskipum eru tó menn, sum "bert" hava skipsførara- ella stýrimannaprógv, tá menn sjávsagt taka ein tjans heldur í heimasjógví enn at fara út at sigla.

VÍDURSKIFTINI Í NOREG

Vit kunnu sammeta hesi viðurskifti við tann lut í skiparaútbúgvíngini, sum fiskiskapurin hefur í Noregi. Í Noregi ber til at fara beinleiðis úr skúlanum á eitt BESTIMANNASKEID, sum tekur 1 ár. A hesum skeiði verður undirvist í teoretiskari fiskiskapslæru í 190 tímar og í praktiskari fiskiskapslæru í 342 tímar. Við eini siglingartíð uppá 36 mánaðar ber tó til at taka hetta skeið uppá eitt hálv ár, og teoretisk fiskivinna telur her 114 tímar. Síðani verður roknað við, at farast skal til skips í 1 ár, og aftaná aftur verður farið í skúla aftur 1 ár fyri at fáa FISKISKIPARAPRÓGV, og í hesum ári verður frálært 342 tímar um fiskiskapslæru.

SAMANBERING

Um vit gera eina beinleiðis samanbering, síggja vit, at ein fiskiskipari við siglingartíð skal hava kunning í fiskivinnu í 456 tímar í Noregi, meðan ein fiskiskipari í Føroyum bert skal hava 80 tímar.

NIDURSTØÐA HJÁ NEVNDINI

Nevndin er sannförd um, at okkara navigatørútbúgvíng ikki lúkar tey krøv, sum føroyska fiskivinnan krevur av yvirmaðnum á okkara fiskiskipum. Tað er skeivt, at stýrimenn og skipsførarar uttan víðari kunnu fara við einum fiskiskipi, uttan at hava lært nakað um tey viðurskifti, sum gera munin millum eitt farmaskip og eitt fiskiskip. Og haldast má, at fiskivinnufrálærar hjá fiskiskiparum er alt ov lítil til at kunna nøkta tey krøv, sum setast má til ein yvirmann í dag.

bygnaður og innihald

Nevndin metur, at ein yvirmaður á einum féroyskum fiskiskipi skal hava fingið frálæru í minsta lagi í fylgjandi lærugreinum, sum hava samband við fiskivinnu:

VIVIDMERKINGAR:

Spurningurin er so, hvussu okkara navigatørundirvísing skal skipast fyrir at lúka tey krøv, sum vit her hava sett upp. Her er støðan tann, at fiskiskiparaútbúgvingin er rættiliga løtt at umskipa. Lutvist tí hetta er ein "fiski" útbúgving, og lutvist tí hetta prógv fyrst og fremst er ætlað at nýta her heima, og vit tí standa fríafari. Øðrvísi er við stýrimanna- og skipsføraraútbúgvingini. Hon er í stóran mun ætlað at kunna nýtast umbord á fremmandum skipum, og tí kann ikki slakast uppá tær lærugreinir, hesar útbúgvingar hava í lötni.

UPPSKOT TIL BYGNAD:

I fyrsta umfari hava vit tí valt at lata núverandi útbúgvingar standa óbroyttar og vilja heldur skjóta upp eitt ískoyti til núverandi útbúgvingar. Hetta ískoytið skal tískil vera ein serskild FISKIVEIDUÚTBÜGVING, og at hava tikið hana, skal vera treyt fyri at kunna mynstra við einum fiskiskipi sum yvirmaður.

Hetta kann verða gjørt á tveir ymiskar mátar, sum vit vilja seta upp, og nevndin metir, at báðir möguleikarnir eiga at setast á stovn í samband við fiskiíðnaðarútbúgvingini:

FISKIVINNUUTBUGVING = FISKIVEIDUGREIN og FISKIÐNADARGREIN:

I SAMBAND VIÐ ÆTLADU FISKIVINNUUTBUGVINGINA SKAL MØGULEIKI VERA FYRI AT VELJA MILLUM TVÆRGREINIR:

Onnur skal vera ein FISKIÍDNADARGREIN og hin skal vera ein FISKIVEÐUGREIN.

Á báðar hesar greinir skal vera möguligt at koma beinleiðis úr skúlanum, og tey, sum velja fiskiveiðugreinina, skulu umframt tær lærugreinir, sum eru nevndar omanfyri, eisini hava praktiskar lærugreinir sum arbeiði upp á reiðskap, arbeiði upp á fisk o.s.fr.

Meðan fiskiídnaðargreinin kann hava teori og praktikk hvort um annað, ber hetta sjálvsagt ikki til hjá fiskiveiðugreinini. Her má teori og praktikk sum kann gerast á landi avgreiðast í einum, og kundu vit hugsað okkum, at skúlagongdin verður sett til 1 ár (50% teori og 50% praktikk, samsvarandi fiskiídnaðargreinina), og at aftan á eina ávísa siglingartíð fekst eitt "FISKIPRÓGV" (samsvarandi "yrkispróvnum"). Skúlagongdin (1. árið) skal í hesum føri eisini telja við sum kravd siglingartíð. "FISKIPRÓGVIEÐ" skal vera ein tryt fyri at fáa útbúgving og prógv sum FISKISKIPARI.

SUM STUTT SKED:

HJÁ FÓLKI, SUM HAVA NEYDUGA SIGLINGARTÍÐ, SKAL VERA MØGULIGT AT TAKA "FISKIPRÓGVÍÐ" A EINUM STUTTUM INTENSIVUM SKEÐI, HAR BERT VERÐUR TIKED TANN TEORETISKI PARTURIN AV "FISKIPRÓVNUM". HETTA SKEÐ KANN SO VERA T.D. 6 MÁNAÐAR.

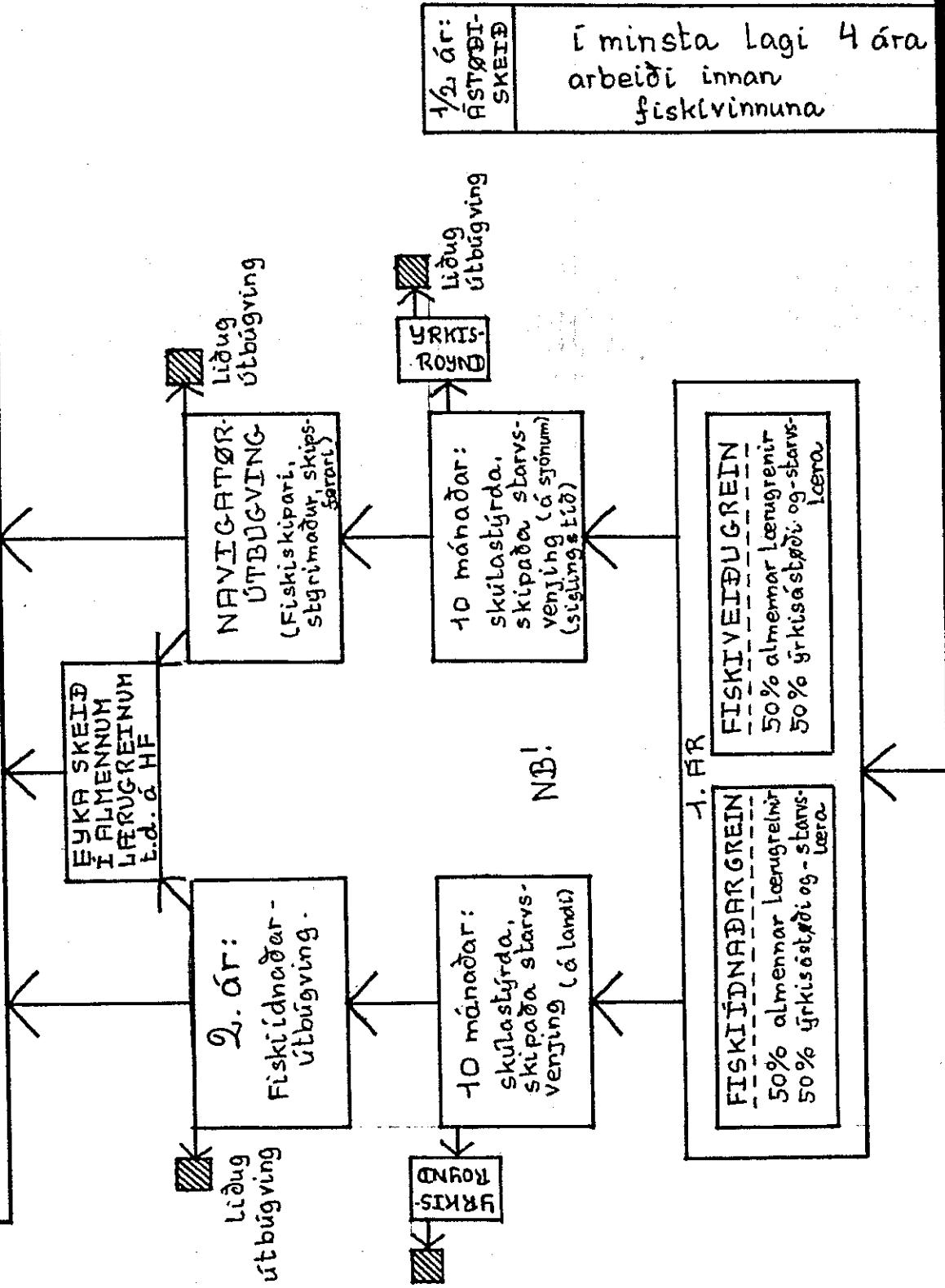
Uppskotið kemur at merkja eina leinging av navigatørútbúgvingini. Hetta halda vit ikki gera so nögv, men meta tað vera neyðugt. Sum sagt, ber ikki til at stytta um stýrimanns- og skipsføraraútbúgvingina, tá hon eisini skal brúkast uttan fyri Føroyar, og skulu vit hava eina tiðarsvarandi farma/fiskiskiparaútbúgving, má hetta leingja um útbúgvingartíðina. Útbúgvingin verður tá eisini tilsvarandi meira verð.

Hugsast kann, at tað verður möguligt at umskipa galldandi FISKISKIPARAÚTBÜGVING, tá 80 tímar í FISKISKAPSLÆRU verða leysgivnar við hesum uppskoti. Men tað kann neyvan verða trupult at finna aðrar hóskandi lærugreinir at seta í staðin, tá vit vita, at í lötuni er fiskiskiparaútbúgvningin bert 1/3 av farmaskipa-útbúgvningini.

strikumynd nr. 2: HEILDAR BYGNAÐAR UPPSKOT

53

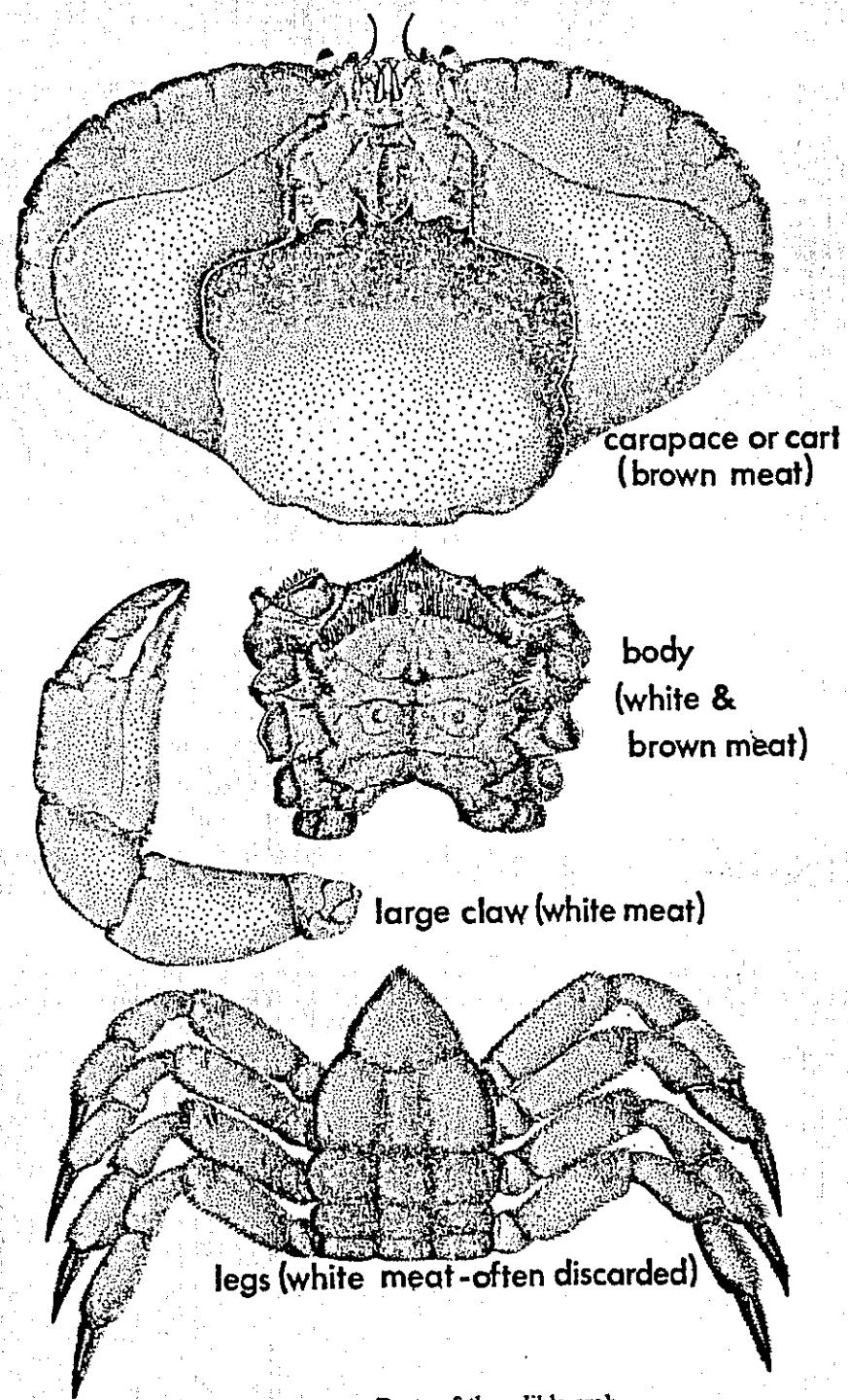
HÆGRI ÚTBÚGVING Á LÆRDUM HÁSKÚLUM

NB!: Næmingar, sum hava arbættit í minsta lagi 2 ár innan fiskivinnuna og hava fengið hetta góðkent frá skúlanum, nýtast ikki at taka 10. mánaðar starvsvenjing, men kunnu taka yrkisroyndina, um teir ynskja tað.

Í minsta lagi 4 ára arbeidi innan fiskivinnuna

UPPTOKUKRØV:
9. flokk + kumleika (Hetta merkir 9. flokk ella 7. og/ella 8. flokk + starvsligt arbeidi ella annað.)

Parts of the edible crab

ÍSKOYTIS-FRAMHALDANDI- OG HÆGRI ÜTBÚGVINGAR I NORDURLONDUNUM Á FISKIVINNUØKINUM

FYLGJANDI YVRLIT YVIR ÍSKOYTIS-, FRAMHALDANDI OG HÆGRI ÚTBÚGV-
INGAR Í NORDURLONDUNUM Á FISKIVINNUØKINUM ER TIKIÐ ÚR EINUM
ÁLITÍÐ, SUM VARD GJÖRT Í 1982, UM EINA FISKIÐNADARÚTBÚGVING Í GRÖN-
LANDI:

SUPPLERENDE UDDANNELSER er uddannelser, hvortil der ikke direkte kræves, at man har gennemført fiskeindustriuddannelsen, men er ment som et udmærket supplement til denne uddannelse til at varetage relevante jobs inden for fiske/fangst-produktionen.

!!!! HER ER KUN NÆVNT NOGLE AF DE ALLEREDE EKSISTERENDE MULIGHEDER. ANDRE FINDES UTVIVLSOMT. DER KAN OGSÅ FORVENTES NYE UDDANNELSER PÅ DETTE OMRÅDE.

!!!!!! DER MÅ SELVFØLGELIG LAVES AFTALER MED DE PÅGÆLDENDE UDDANNELSER OM DE BEDSTE MULIGHEDER FOR OPTAGELSE FOR ELEVET MED FISKEINDUSTRIUDDANNELSE.

Man kan forestille sig, at basisåret (1. år) eller begge årene vil give en bedre mulighed for optagelse på f. eks. HF, hvor erhvervsarbejde og skolegang ud over folkeskolen netop vejer tungt ved optagelsen, og ønsker man at fortsætte med en højere uddannelse inden for fiskeri, er det en stor fordel at tage HF.

At have en fiskeindustriuddannelse og så derefter tage jern- og metal- eller handelsskole- eller bygge- og anlægsuddannelse skulle være en udmærket kombination. Sådanne typer vil man utvivlsomt få brug for inden for den fremtidige fiskeindustri.

Det har været på tale at oprette nye uddannelser, der er rettet mod mindre produktionsanlæg i bygderne. F.eks. en bygdehåndværkeruddannelse ved Jern- og metalskolen og Bygge- og anlægsskolen og en produktion/lederlinie ved Grønlands Handelsskole. Disse uddannelser kombineret med en fiskeindustriuddannelse skulle være en udmærket kombination, som man kan anbefale sættes i værk snarest.

SUPPLERENDE OG VIDERE UDDANNELSE I NORGE

Videre uddannelse i Norge: Som tidligere nævnt, har Norge det største udbud af FISKERIUDDANNELSER, og da den skitserede grønlandske fiskeindustriuddannelse er bygget over den norske model, er der mange muligheder:

Inden for "den videregående skole" (det er alle uddannelser efter grundskolen og inden de højere uddannelser) har man en studieretning for fiskeindustri flere steder, men "Statens Fagskole for Fiskeindustri, Varø" er den ældste og mest udbyggede.

Efter et grundkursus på 1 år, som i niveau svarer til den grønlandske, kan man tage et systematisk praktikår og få udstedt et bevis fra skolen på, at man er "alsidig fagarbejder", men man har endnu ikke fået det aksepteret fra de faglige organisationer som et fagbevis.

Man kan også gå videre til "videregående kursus I", som varer 1 år. Der tilbydes forskellige nu, og man har planer om at føje flere til. I skoleåret 1981/82 tilbyder man:

- Produktion og kontrol af frosne fiskevarer og skaldyr, hvor der lægges vægt på produktionsarrangementer og praktisk kontrolarbejde i fryseindustrien. Undervisningen foregår delvis ved skole og delvis i moderne industribedrifter.
- Produktion og sortering af saltfisk og klipfisk, hvor der lægges vægt på praktisk sorteringsarbejde, og hvor undervisningen i stor grad foregår ved moderne industribedrifter.
- Ved andre videregående skoler kan man tage "videregående kursus I" i "Fiskeopdræt" (Akvakultur).
- Produktion af fiskemel og fiskeolier, hvor der lægges vægt på undervisning i kemisk analysearbejde og i praktisk fabriksarbejde, som udføres delvis på industribedrifter.
- Grunduddannelsen gælder som en del af praktikken til **FISKERIFAGSSTUDIET** ved universitetet i Tromsø.
- Desuden er det meningen, at grunduddannelsen skal kunne erstatte det 3. år (praktikåret) ved Statens Næringsmiddeltekniske skole i Trondheim.

Har man taget grunduddannelsen + praktikåret eller har man taget grunduddannelsen + videregående kursus I, kan gå videre og tage "VIDEREGÅENDE KURSUS II", som altså er det 3. år.

Af disse tilbydes i skoleåret 1981/82 kun ét:

- Økonomi og arbejdsledelse, som er 1-årigt. Der lægges vægt på praktisk arbejdsledelse, økonomi og bedriftslære.

Man har planer om at oprette flere kurser på dette niveau: F.eks. i Produktionsteknik.

3. skoleår: 1-årigt kursus i arbejdsledelse og økonomi.

Arbejdslederfag	I alt	Pr. uke
Bedriftsekonomi	228 timer	6 timer
Organisasjon/Arbejdsledelse	114 timer	3 timer
Bokføring	76 timer	2 timer
Markedsføring	76 timer	2 timer
Almen- og støttefag		
Engelsk	152 timer	4 timer
Norsk	114 timer	3 timer
Matematikk	190 timer	5 timer
Gymnastikk	38 timer	1 timer
Tekniske fag		
Maskiner/Udstyr/Kjøleteknikk	114 timer	3 timer
Bedriftshygiene/Råstoffsikre	228 timer	6 timer
Sum	1330 timer	35 timer

SUPPLERENDE UDD. I NORGE:Statens Kjølemaskinistskole i Trondheim.

Statens Kjølemaskinistskole i Trondheim begyndte i 1953. Skolen uddanner kjølemaskinister til arbejde i fiskeindustrien, skibsfarten, landbruget m.m. Undervisningstiden er 1 år.

Statens Næringsmiddeltekniske skole i Trondheim.

Statens Næringsmiddeltekniske skole begyndte sin virksomhed i efteråret 1969. Uddannelsen er 4-årig inklusivt 1 år skoleledet praksis i 2 forskellige næringsmiddelbedrifter i 2 forskellige brancher. Skolen har ikke liniedeling, men giver generel uddannelse i levnedsmiddelfag. Man kan optages direkte fra grundskolen, men har man praksis, kan man fritages for praktikåret, og har man naturfaglig studieretning fra den videregående skole (gymnasium), kan man fritages fra det 1. år.

Norges Hermetikfabrik i Stavanger.

Fra 1952 har der ved denne skole været givet undervisning med sigte på arbejde i hermetikindustrien. Skolen er privat og drives af De Norske Hermetikkfabrikker, og den er underlagt fiskeridepartementet. Der gives et 10 mdr. kursus, som har som målsætning at give eleverne sådanne kundskaber, at de sammen med praktisk erfaring bliver kvalificerede som fagarbejdere, formænd eller driftsledere i hermetik- og konservesindustrier. Man kan optages direkte fra grundskolen, men det er en fordel at have praksis inden.

SUPPLERENDE OG VIDERE UDDANNELSE I DANMARK

Suppl. og videre uddannelse i Danmark: Inden for området findes der ingen direkte videre uddannelse; men nok supplerende. Det er tidligere nævnt, at man har lavet et forslag til en EFG-uddannelse inden for dette under levnedsmiddelområdet. Efter dette skulle man tage basisåret og derefter gå videre inden for fiskeindustri, men forslaget kom som sagt ikke igennem.

Man kunne forestille sig, at man med det grønlandske basisår kunne komme ind på EFG til 2. dels uddannelserne inden for levnedsmiddelfagene?

Levnedsmiddelassistent: Levnedsmiddelassistenter kan arbejde inden for driftskontrol, driftslaboratorier og tilgrænsende områder. Man uddannes på Slagteriskolen i Roskilde. Adgangsbetingelser er: EFG med svendebrev inden for levnedsmiddelområdet eller 4 års erhvervspraktik inden for området eller EFG-basisår + praktik.

Efter dette skulle man mene, at man vil kunne blive optaget med det grønlandske basisår + praktik.

Levnedsmiddeltekniker: Levnedsmiddelteknikere udfører selvstændigt arbejde inden for produktion, kvalitetskontrol og andre områder. Fiskeindustrien beskæftiger en del. Arbejdet kan opdeles i 3 grupper: Kvalitetskontrol, Proceskontrol og Produktudvikling. Adgangsbetingelser er, at man har bestået eksamen som levnedsmiddelassistent.

Teknikeringeniør: Er en højere uddannelse, men nævnes også her, da en levnedsmiddeltekniker efter 10-20 ugers kursus i maskinarbejde m.v. kan uddanne sig til teknikeringeniør efter den proces tekniske linie.

KVU-Fiskeriteknolog: Dette er også en højere uddannelse, men vil blive omtalt her, da der er muligheder for at blive optaget, uden at man har HF eller studentereksamen.

Da KVU-fiskeriteknolog-uddannelsen er helt ny - ja, den begynder først i 1982 - vil den blive omtalt her lidt mere grundigt end de andre uddannelser.

KVU står for "kortere videregående uddannelser". I Danmark kaldes "højere uddannelse" for "videregående uddannelse". I modsætning til de fleste andre højere uddannelser er KVU af 2-3 års varighed.

KVU-fiskeriteknolog: Uddannelsen henvender sig til:

- 1: Fiskere og personel i fiskeindustrien, der ønsker at få en videregående uddannelse bygget ovenpå deres brancheerfaring.
- 2: Alle andre med 12-årig grunduddannelse (HF og student), der ønsker at virke i fiskerisektoren.

Adgangsbetingelser: Uddannelsen er 2-årig. Den består af et BASISÅR og et FÆLLESÅR. Er man student eller HF'er, bruges basisåret til erhvervsarbejde i fiskerisektoren.

Andre, der har arbejdet mindst 5 år i fiskerierhvervet, kan optages på basisåret, hvor de får undervisning i forskellige almene fag.

Derefter tager alle fællesåret, hvor man undervises i fag, der er rettet mod fiskeriet.

Formålet med uddannelsen er at kvalifisere de studerende til at bestride en række opgaver på leder- og mellemlederniveau i fiskeindustrien. Ligeledes sigter uddannelsen mod at uddanne fiskerikontrolpersonel på et højere niveau end det nuværende.

Her skulle altså være mulighed for, at den grønlandske uddannelse skulle give adgang til basisåret og derefter fællesåret.

SUPPLERENDE OG VIDERE UDDANNELSE I ISLAND

Videre uddannelse i Island: Som nævnt har Island en fiske-industriuddannelse på 2 niveauer: Fiskerifagårber og Fiske-ritekniker. Da det islandske uddannelsessystem er meget fleksibelt, er det muligt at få godskrevet alt, som man har taget - selv om det er i andre lande, som f.eks. Færøerne og Grønland. Det skulle således være muligt at fortsætte i Island og blive fiskeitekniker.

Dette viser kun, at man selvfølgelig også kan kombinere de her viste forslag og tage flere supplerende uddannelser inden for fiskesektoren.

HØJERE UDDANNELSE I GRØNLAND

Højere uddannelse i Grønland: Endnu er der kun Seminariet, der hører til denne kategori, men tager man en læreruddannelse efter fiskeindustriuddannelsen og HF, vil man være velegnet til at undervise i fiskerifaget, som jo er indført i folkeskolen, og på denne måde få dette fag til at blive et godt fag på et højt niveau. Hvis dette sker kunne man senere sprede den videregående fiskeriuddannelse, således at eleverne kunne tage dele af uddannelsen i deres hjembygd.

HØJERE UDDANNELSE I NORGE

Højere uddannelse i Norge: Igen er Norge det førende land inden for tilbud til højere uddannelse inden for fiskerisektoren.

For at blive optaget ved de højere læreanstalter og universiteter skal man normalt have en HF eller en studentereksamen, men andre muligheder findes også. Især i Norge har man forsøgt at åbne for andre indgangsveje.

NORDLAND DISTRIKTS HØGSKOLE I BODØ: For at blive optaget skal man være HF'er eller student, men man kan også blive optaget, hvis man har grunduddannelsen + videregående kursus I og II i fiskeindustrifag eller lignende uddannelse inden. Hvis man har taget basisåret + syst. praktik i Grønland + 1 års uddannelse til et eller andet sted, vil man kunne blive optaget.

Her kan man uddanne sig til FISKERIØKONOM på 2½ år eller man kan tage 1-årigt studium i FANGSTØKOLOGI eller FISKEFORÆDLING.

FISKERIFAG VED UNIVERSITETET I TROMSØ: For at blive optaget skal man være HF'er eller student, men man kan også blive optaget på andet grundlag. Se under BODØ. Men man kræver, at alle, der optages, skal have været 18 måneder i praktik inden for fiskerisektoren. Det er et 5 årigt tværfagligt studium i fiskerifag, der både omfatter den biologiske og den økonomiske del.

De, der er uddannede fra disse to steder har stillinger som f.eks.: Fiskerikonsulenter og rådgivere, ansat i fiskeridepartementet, store virksomheder eller i fagorganisationerne.

Ved andre universiteter eller højere læreanstalter kan man uddanne sig til f.eks. FISKERIBIOLOG, FISKERIINGENØR m.m.

Hvis man ikke kan blive optaget ved disse institutioner, kan man tage tillægsprøver, som gør en kvalificeret.

HØJERE UDDANNELSE I DANMARK

Højere uddannelse i Danmark: I Danmark er der ikke mange højere uddannelser, der direkte sigter mod fiskeriet, men nogle kan nævnes. For at blive optaget, skal man normalt være HF'er eller student, men man søger dispensation, hvis man har anden uddannelse.

KVU-fiskeriteknolog: Denne uddannelse er allerede nævnt under "videregående uddannelser i Danmark". Uddannelsen skal foregå i Esbjerg.

Bromatolog eller Kandidat i levnedsmiddelvidenskab. Man uddannes ved Landbohøjskolen i København. Hvis man ikke er student eller HF'er, kan man søger om optagelse med anden baggrund og uddannelse inden for levnedsmiddelområdet. Studiet giver kendskab til mange forskellige råvarer og til den biologiske og kemiske udvikling før, under og efter forarbejdning. De bruges meget i levnedsmiddelindustrien.

Ellers kan man jo i Danmark uddanne sig inden for andre områder på de højere læreanstalter, der har tilknytning til fiskeindustrien. F.eks. Kemiingeniør m.m.

Fiskeriministeriets Forsøgslaboratorium har et omfattende kursusprogram, der spænder over hele fiskerisektoren.

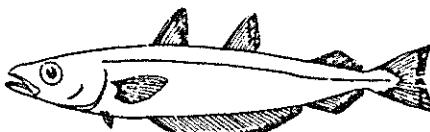
AUC (Aalborg Universitetscenter) planlægger et fiskeriøkonomisk studium med udgangspunkt i ingeniør- og økonomiuddannelsen på stedet.

Det kommende Nordsøcenter i Hirtshals har planer om en stor kursusaktivitet inden for fiskeriområdet.

HØJERE UDDANNELSE I ANDRE LANDE

Her skal ikke nævnes noget konkret, men man må have i tankerne, at der findes både videregående og højere uddannelser inden for fiskerisektoren i andre lande.

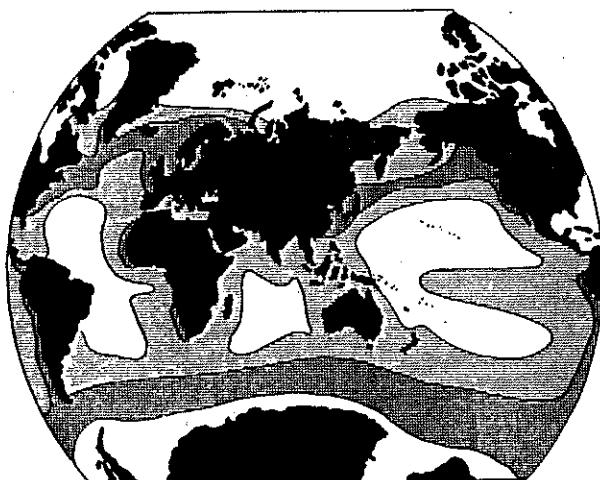
Det kan nævnes, at Island har benyttet sig meget af dette. Mange islændinge, der arbejder inden for fiskeriet, er uddannede i U.S.A., Tyskland og Sovjet.

YVIRLIT YVIR HJÁLØGD

SKJØL

SKJAL NR. 1:	Almennar hugleiðingar um ÚTBÜGVINGARVIÐURSKIFTI	Síða 71- 74
SKJAL NR. 2:	Skipanin av UNDIRVÍSINGAR- VERKINUM í Føroyum	Síða 75- 76
SKJAL NR. 3:	ROYNDIR ÁDUR (at gera út- búgvingar innan fiskivinnu)	Síða 77- 78
SKJAL NR. 4:	Tilnevning í nevnd (KOMMISSORIUM)	Síða 79- 82
SKJAL NR. 5:	Fiskiðnaðarútbúgvingar í NORDURLONDUM	Síða 83- 98
SKJAL NR. 6:	Yvirlit yvir tilfar um fiskivinnu- útbúgving í Norðurlondum	Síða 99-100

framleiðslan
í sjónum av
lívrunnum evnum.

SÓLAR-LJÓS

FÍSÍSÓL

INNT VÍÐ LAND

PLANTU-PLANKTON
PLANTU-PLANKTON

VEINUM SHIGUM

HOGGUSLUKKUR

HAKKEL

BONITO

HÁVUR

NEKTON

SVERFISKUR

RÚBUSTUR

OCTOPUS

PUNG-HEGGUSLUKKUR

DOLPHINFISH
BASKING SHARK
KÖRUR
TUN
NÉSA

TRIFOD FISH
SWALLOWERS
GULPER
ANGLERFISH
SRÖHLJÓÐUR
GRENADIER

TAKI
PLANTU-PLANKTON
PLANTU-PLANKTON
VEINUM SHIGUM
HOGGUSLUKKUR
HAKKEL
BONITO
HÁVUR
NEKTON
SVERFISKUR
RÚBUSTUR
OCTOPUS
PUNG-HEGGUSLUKKUR
GRENADIER

FØÐI-NET

HÖVUDSFØÐINET I SJÓNUM

Hitt grundleggjandi lívrunna evni verður bygt ovast, har ljós nokk er til. Tub er PLANTU-ÆRID, sum framleibir hettu frumfræmleidda evni. Evnið gongur síðani gjögnum fodiðketurnar.

"Sírmloð" av lívrunnum murnri (prikkar og ríflar náureftir) og feroing upp og nibur í sjónum útvægar teimum dýrum, sum líva MESO-PELAGISKI (á bládýpi) og BENTISKI (á botni) fófbina.

Teir langi piarnir upp framvið hellinguini eru vatnröslur uppeftir, sum föra fófbisölt upp til plantuáttu aftur. Þessi fófbisölt hava bakterior loyst sundur úr lívrunnum evni við botnini.

Tekningin myndar ikki hitt ríka lívid við botnini á landgrunni og inni við land, leggið til merkis at bert fiskasíð uppi í sjónum eru við, t.d. sást eingin tosk-r., hýsa ella flatfishur.

SKJAL nr.1:

almennar hugleiðingar um ÚTBÚGVINGARVIDURSKIFTI

Onki felags norrønt heiti er fyri tað útbúgvigar- og undirvísingarøkið, sum liggur millum FÓLKASKÚLAN og HÆGRI ÚTBÚGVINGAR av ymiskum slagi við lærdum háskúlum.

Í Svøríki kallast hetta økið fyri: GYMNASSEKOLAN,
 Í Finlandi - - - - : MELLANSKOLAN,
 Í Íslandi - - - - : FRAMHALDSSKÓLINN,
 Í Noreg - - - - : DEN VIDEREGRÅENDE SKOLE,

meðan Danmark, Grønland og Føroyar ikki hava nakað felagsheiti. "UTBÜGVING FYRI TEY 16-19 ÁRA GOMLU" verður tó ofta nýtt. Hetta kemst óivað av, at hesi lond enn ikki hava samskipað hetta økið, soleiðis sum hevur verið roynt í hinum Norðanlondunum.

HETTA ÚTBÚGVINGARØKIÐ KANN BÝTAST Í TVEIR HØVUDSBÓLKAR:

1) ALMENNBUJVANDI, LESTRARFYRIREIKANDI ÚTBÜGVING og

2) YRKISÚTBÜGVING.

Hesir bólkar hava staðið langt frá hvørjum øðrum - ikki bert í Norðanlondunum, men í öllum Europa. Hetta hevur óivað eina söguliga grund:

TANN ALMENNBUJVANDI, LESTRARFYRIREIKANDI ÚTBÜGVINGIN - oftast kallað Studentaskúli ella Gymnasium - er elst. Í Europa hevur hon rót langt aftur í miðoldina, óivað tí at teir lærdu háskúlnir kravdu tað sum grundarlag fyri upptøku. Higartil hevur hetta verið einasta atgongd til hægri útbúgvning, sum var vegurin til at fáa tey størv í samfelagnum, sum høvdu mest ávirkan og vald. Studentaskúli var bert fyri tey fáu, og tilgongdin var ójavnt býtt, sæð út frá einum sosialum og geografiskum sjónarmiði.

So við og við er hetta nú farið at broytast, við tað at fleiri og fleiri sökja hesa' leiðina. Ein av orsókunum er, at fleiri og fleiri yrkisútbúgvingar krevja gymnasiala útbúgvning sum upptøku. Tað almennbúgvandi hevur fingið storri týdning. Hetta krevur eina broyting, tí enn er studentaskúlin mest gjørdur til sína gomlu uppgávu at vera lestarfyrireikandi til hægri útbúgvning.

YRKISÚTBÚGVING:

Hesin útbúgvingsarbólkurin hevur hæft eina heilt aðra gongd. Yrkisútbúgvings eru allar nýggjari og hava ikki felags stöði. Fyrr í tíðini, tá samfelögini vóru stöðug, útviklingurin gekk spakuliga, og tekníkkurin var á einum lágum stigi, var serstök útbúgving til yrkislívið ikki neyðug. Fólk fingu teirra upplærинг starvsliga - ofta frá barnsbeini í heiminum - frá faðir til son og frá móðir til dóttir, ella á tann hátt at fólk komu inn á eitt arbeiðspláss og fingu teirra upplærинг har. Vit kenna öll hesa skipan frá handverksyrkjunum.

So við og við sum tørvur varð á útbúgvingsum, vórðu tær settar á stovn av yrkislívinum, soleiðis at hvør yrkisgrein fekk sína serstóku útbúgving - óbundin av hinum, hvør á sín hátt, og oftast vóru tær sera trongar.

Tí síggja vit hesa blandaðu mynduna, utan samskipan, og sum er fyrisitin úr ymsum stöðum. Í lötni er gongdin tann, at tað almenna gjøgnum skúlaútbúgving yvirtekur hesar útbúgvingsar og ger nýggjar skipanar, sum geva tí einstaka eina meira vællýsta yrkisútbúgving og eina hægri almenna útbúgving.

FISKIVINNUÚTBÚGVINGARNAR eru tær, ið síðst eru settar á stovn - kanska burtursæð frá navigatión og maskinlæru - og finnast enn bert á rættiliga fáum plássum. Upplæringerin í hesum yrki hevur verið upp á tann gamla mátan, og hevur til nú eisini hóskað væl.

Tað hevur sínar orsókir: Í grundini er fiskiveiða eitt av teimum fáu yrkjum í ídnaðarlondum, sum enn er á "veiðustigi" móttvegis "alistigi", so hin frægasta útbúgvingin higartil hevur verið sjálvroyndir og dugnaskapur.

Ikki fyrr enn nú hesi seinastu árini er ein stór broyting farin fram á hesum økinum:

Betri tekníkkur, ovfisking, fiskimörk, hækkandi framleiðslustig, økt kapping og so framvegis, hevur nú gjört tað neyðugt, at útbúgvingsar verða settar á stovn.

Tað víssir seg, at öll tey norrønu londini hava somu trupulleikar - summi stórra enn onnur kortini - á hesum øki, og tað átti tí at verið sjálvsagt, at tey royna at samstarvast mest möguligt um at skipa fiskiútbúgvingsar, sum kunnu standa mátt við allar aðrar útbúgvingsar..

NÝGGJAR SKIPANIR:

Nógv staðni verður roynt at skipa útbúgvingarhættirnar, soleiðis at skilnaðurin millum tær teoretisku og praktisku útbúgvingarnar verða minni. Lond sum Ísland, Finland, Noreg og Svøríki eru komin langt í hesum arbeiði. Hóast málini eru rættiliða eins, er tó stórur munur á, hvussu hesi londini hava roynt at loysa uppgávuna. Skipaninar eru rættiliða nýggjar alla staðni, og tí er ringt at meta um, hvør ið hóskar best, men ongin ivi er um, at vegurin er hin rætti, og at útvikingurin fer at ganga henda vegin..

NOREG:

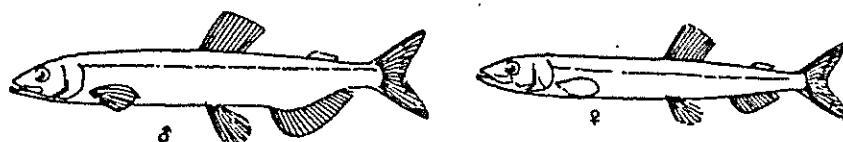
I Noreg er ein nýskipan av öllum útbúgvingarókinum farin fram, og henda nýggja skipanin, sum kallast "DEN VIDERE-GÅENDE SKOLE", er nú sett á stovn á teimum flestu plássunum. Í 1976 varð lógin sett í gildi, men frammanundan hevði royndarundirvísing verið í nógv ár, og nógvar broytingar vórðu gjørdar, áðrenn tann endaliga skipanin varð sett á stovn.

HESAR ÆTLANIR LIGGJA TIL GRUND FYRI NORSKU SKIPANINI:

- a) Teir fyrrverandi studenta-, yrkis- og fakskúlar verða lagdir saman til ein skúla við ymiskum lestrarlinjum.
- b) Öll fáa rætt til í minsta lagi 3 ára skúlagongd aftan á grundskúlan.
- c) Hvört ár skal vera ein endalig heimldargevandi eind.
- d) Har skal- so vítt gjørligt - vera frítt val av útbúgvingargrein, óheft av undanfarandi skúlagongd.
- e) Yrkisútbúgvingar og almenútbúgvingar skulu samskipast.
- f) Útbúgvingartilboðini skulu spjaðast.
- g) Yrkisútbúgvingarnar skulu styrkjast.

ÍSLAND:

I Íslandi varð ein lög samtykt í 1973 um at gera eina roynd at samskipa framhaldsskúlarnar. Hetta kallast FJØLBRAUTASKÚLINN. Ætlanin er, at henda skipanin skal koma í staðin fyrir ella samskipa allar útbúgvingar fyrir tey 16-19 ára gomlu. Almennútbúgving og yrkisútbúgving skulu samskipast á tann hátt, at hvør næmingur fær möguleika fyrir at læra eitt yrki og samstundis fyrireika seg til eina möguliga hægri útbúgving. Ætlanin er, at ongin skal noyðast at taka lærugreinir umaftur, men at alt, sum er tikið, skal kunna samskipast við øðrum útbúgvingum.

DANMARK:

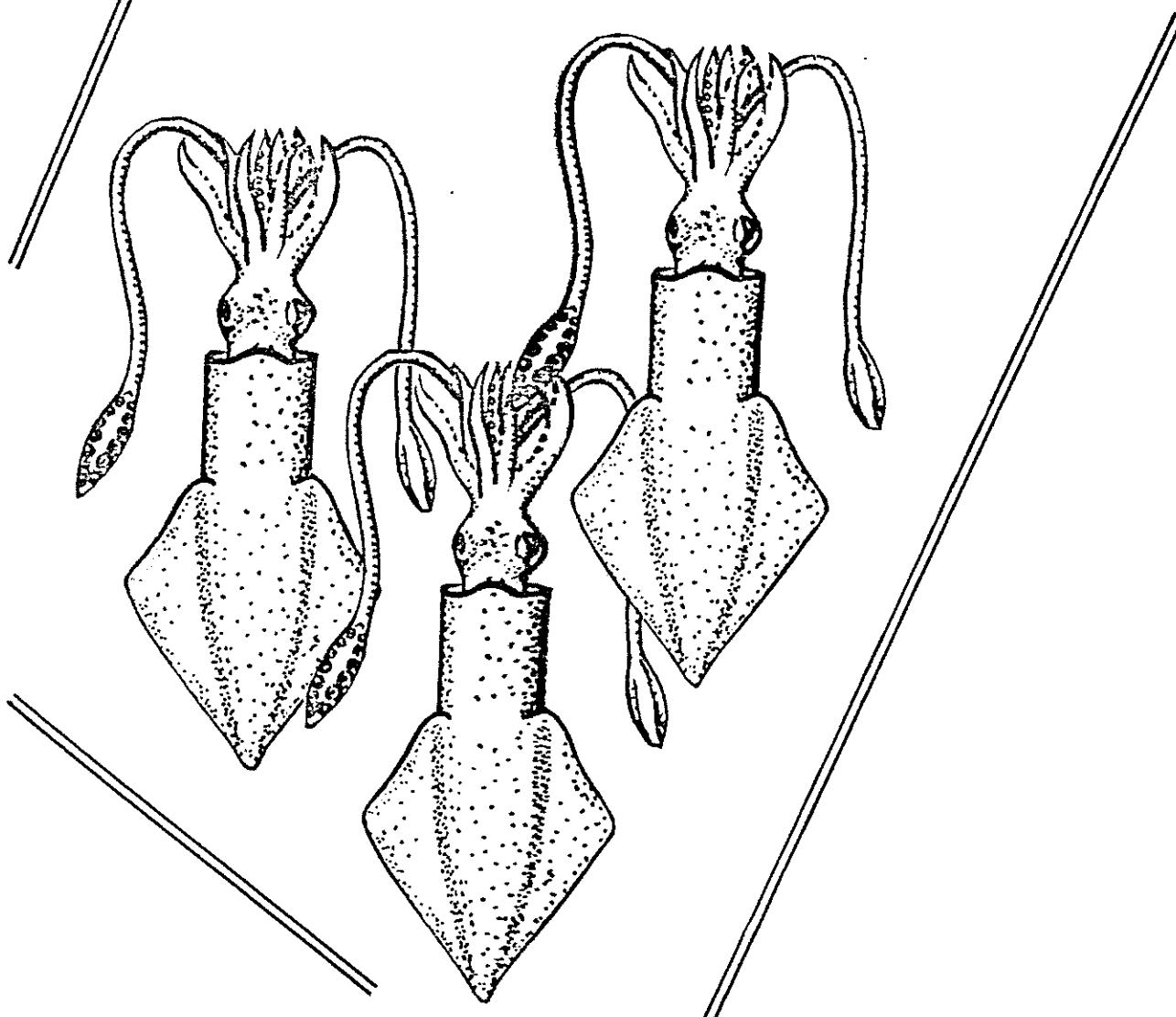
Hetta er tvey brot úr eini samrøðu við "fhv. forbundsformand Hans Jensen, sum hevur verið formaður fyrir "Erhvervsuddannelsesrådet" frá 1977 til 1982. Samrøðan er úr blaðnum "Teknisk Skole", jan. 1982:

"....Selvom der er sket ændringer i bevillingerne, er de egentlige erhvervsuddannelser stadig stedbørn i vores uddannelsessystem.

Boglige uddannelser har været attraktive fra gamle dage. Alle ønskede deres børn i gymnasiet.

Derfor har politikerne følt, at dette behov burde tilgodeses. Dertil kommer, at de fleste traditionelt har ment, at erhvervsuddannelser var noget, som arbejdsmarkedet selv sørgede for. Derimod har det været alment accepteret, at gymnasiet skulle betales af det offentlige....."

".....Den uddannelse, håndens arbejdere hidtil har fået, har været urimelig snæver. Studenter har lært noget, der lukker vinduer op for deres liv, mens de, der forlader folkeskolen efter 9. klasse, er låst inde - ofte for hele deres liv...."

SKJAL nr. 2

skipanin av

UNDIRVÍSINGARVERKINUM í Føroyum

Frammanfyri er gjørt vart við teir felagseginleikar, sum tey norrønu londini hava á tí øki, sum eitur "YRKISÚTBÜGVINGAR", men tey lond, sum ikki hava havyt sínu egnu skúlafyrising, hava har aftrat aðrar trupulleikar:

Føroyska undirvísingarverkið hevur higartil verið býtt upp í: SERMÁL OG FELAGSMÁL. Eftir grein 2 í heimastýrislögini er undirvísingarverkið í viðastu merking eitt føroyskt sermál, soleiðis at heimastýrið til eina og hvørja tíð kann samtykkja yvirtøku saman við útreiðslunum, sum hartil hoyra.

SJÓMANNSKÜLARNIR, STUDENTASKÚLI og HF-SKEIÐ,
FÓLKASKÚLIN, FRÓDSKAPARSETRIÐ og HÜSARHALDS-
SKÜLARNIR hava verið rein føroysk sermál.

FÓLKASKÚLIN, LÆRARASKÚLIN, FRÍTÍÐARUNDIRVÍSING
og aðrar YRKISÚTBÜGVINGAR enn tær omanfyri nevndu
hava verið mál, sum gingu eftir lögum, samtyktar í tí danska
fólkatinginum og fyrisitnar av ríkinum.

Stórus munur hefur eisini verið á, hvussu alt hetta varð goldið. Í sumnum fórum Danmark og øðrum fórum, har báðir partar gjalda eftir ymiskum býti.

Alt undirvísingarverkið hevur sostatt verið ógvuliga fløkt, og ongin samskipan ella koordinatiún hevur verið mögulig. Heldur ikki hava útbúgvingarnar verið gjørðar til tað føroyiska samfelagjøð. Tí hevur ónøgd verið við hesa skipan.

NYGGJ SKIPAN:

Tey seinastu árini eru tó hend stór framstig. Ynskt varð ein betri samskipan av undirvísingarverkinum á tann hátt at ein felags fyrisiting fyrir alla undirvísing varð sett á stovn, og at landsstýrið fekk heimild til at gera kunngerðir og reglur fyrir undirvísingina.

Í 1976 bað Føroya Landsstýri tí "undervisningsministeriet" um, at ein nevnd varð sett til at gera álit til eina betri skipan. Ein nevnd varð sett í februar 1977, og í desember 1977 varð eitt álit lagt fram:

Hesi 4 útbúgvingarbólkar skuldu yvirtakast:

- 1) FÓLKASKÚLIN
- 2) LÆRARASKÚLIN
- 3) FRÍTÍÐARUNDIRVÍSINGIN
- 4) TEKNISKIR SKÚLAR, HANDILSSKÚLAR,
MASKINMEISTARA- og MASKINISTSKÚLAR

eftir grein 9 í heimastýrslóginí.

Hetta merkir, at nevndu bólkar - sum higartil - eru félagsmál innan fyri rammurnar í heimastýrslóginí, og at núverandi gjald úr Danmark verður varveitt.

Men tær nýggju fólkatingslögirnar eru bert "rammulógin. Fyrisitingin liggar undir Føroya Landsstýri, og Føroya Løgting fastsetur allar nærrí kunngerðir og reglur: t.d. endamál, stýring, undirvísingarætlanir og annað.

Tær 4 nýggju rammulógin eru frá 14. febr. 1979 og innihalda bert heilt grundleggjandi meginreglur. Tær higartil galdandi lögir og reglur verða uppsagdar, sohvort sum løgtingið ger nýggjar. Fyribils er hetta bert hent fyri FÓLKASKÚLAN

CITAT FRA BOGEN:

"FISKERIUDDANNELSE OG -FORSKNING I NORDEN (1980)":

"....Om de selvstyrende områder under Danmark.

Fælles for skólesystemerne i Føroyar og Grønland har været, at de indtil nu har været danske og administrerede fra Danmark. D.v.s., at man har haft en børneskole, som har ligget fjernt fra disse landes kultur, sprog og erhvervsstruktur. Især har dette været gældende for Grønland, hvis kultur ligger langt fra den vestlige kultukreds. Nu har disse områder overtaget deres eget skólesystem og har lavet deres egne love. Det volder dog store problemer, idet man dels vil oplære eleverne til at forstå og fungere i deres eget miljø og på deres eget sprog, men samtidig skal skolen også opfylde de krav, der sættes af de videregående skoler og højere uddannelser, som ofte ligger andre steder, således at eleverne ikke stilles ringere på dette område. Dette giver sig f.eks. udslag i, at eleverne tidligt må lære et ekstra sprog, og at mange skolebøger ikke findes på deres eget sprog. Også på andre områder bliver der ofte tale om dobbeltundervisning. Da de nye systemer er så nye, kan man ikke vide, hvorledes de vil fungere i praksis, men med ændringer og udvikling hen ad vejen kan man håbe, at der vil ske store ændringer....."

SKJAL nr. 3:

ROYNDIR ÁÐUR

HETTA ER EITT STUTT YVIRLIT YVIR NØKUR TILTØK, SUM HAVA
VERID FYRI AT FÅA ÚTBÚGVING INNAN FISKIVINNU Í FØROYUM.
ÓIVAD HAVA FLEIRI TILTØK VERID, SUM VIT TÍ VERRI IKKI
HAVA VITAD UM.

*** 1) **"FJØLNIR": 1. árg. nr. 3 - 1966: "SJØMANNSÚTBÚGVINGIN":**

Tummas Henriksen og Kjartan í Jákupsstovu skriva grein í FJØLNI. Greinin er eitt svar til eina grein, sum Zakarias Wang hevði skrivað í "FJØLNI" 1. árg. nr. 3, um føroyskan skúlaskap. Teir geva í hesu grein eina gjøgnumgongd av sjómannsútbúgviningini í Føroyum og gera uppskot til broytingar. Báðar greinirnar vörðu uppaftur prentaðar í "FISKIMANNABLAÐNUM" nr. 24. Høvuðsatfinningar í greinini eru, at næmingarnir onki læra um fiskiskap, fiskifrøði og virkisbúskap.

*** 2) **SJØMANSSKÚLASKEIÐ - 1971 á KLAKKSVÍKAR SJÓMANSSKÚLA:**

I skrivi dagfest 22. okt. 1971 hevur Føroya Landsstýri sagt frá, at landsstýrið hevur samtykt at seta sjómansskúlaskeið f tilvirking og viðgerð av fiski og skeið fyri kokkar á stovn á Klakksvíkar Sjómannsskúla ella á Øðrum staði í sambandi við Klakksvíkar Sjómannsskúla. I hesum sambandi verður biðið um uppskot til slík skeið, og 18. febr. 1972 sendir ein nevnd uppskot um eitt 4 mánaðar skeið í fiskifðnaði og eitt 10 mánaðar leiðaraskeið.

*** 3) **ÁLIT FRÁ "ÍDNADARFELAGNUM" 1975.**

Formaður í IDNADARFELAGNUM, Ólavur Gregersen skrivar í "Frágreiðing frá Ídnadarfelagnum" í 1975 eitt svar og viðmerkingar til: "Betænkning om erhvervsuddannelsen på Færøerne afgivet af det af Færøernes Landsstyre den 8. okt. 1971 nedsatte udvalg".

I hesum svari ger Ólavur Gregersen vart við tørvin á útbúgving á fiskivinnuøkinum og Øðrum økjum, sum ikki eru nevnd í "betænkningen". Hann ger eisini uppskot til vinnuútbúgviningar.

*** 4) **"FRÓÐSKAPARSETUR FØROYA" setir nevnd í 1974:**

5. juli 1974 setti Fróðskaparsetur Føroya við góðkenning landsstýrisins ymiskar nevndir at kanna tørvin á hægri lestri í Føroyum. Ein av hesum nevndunum hevði heitið: "NEVNDIN VIÐV. UTBÚGVING INNAN FISKIDÍNAD", og í 1975 varð eitt álit lagt fyri avgreiðslunevndina hjá fróðskaparsetrinum. Nevdin mælir í hesum til, at ein millumteknikkaraútbúgving verður sett á stovn, heldur enn ein á hægri stigi fyri fyrst.

*** 5) **ÍDNADARNEVND LANDSSTÝRISINS: ÚTKAST TIL ÁLIT - 1978:**

Ein partur av álitinum snýr seg um útbúgving, og her verður uppskot gjørt um útbúgving í fiskifðnaði á fleiri stigum: Serarbeiðaraútbúgving, fakarbeiðaraútbúgving, teknikaraútbúgving og verkfrøðingaútbúgving.

*** 6) **1.3.1978: FUNDUR Á FRÓÐSKAPARSETRINUM:**

Fundur á Fróðskaparsetrinum um hægri útbúgving í fiskivinnu í sambandi við "Støðisútbúgviningina". Grundarlagið fyri fundinum var álitið frá 1975 (Sí ***4) um hægri útbúgving innan fiskivinnu.

*** 7) AUGUST 1978: "SEMINAR VEDR. KOORDINATION OG SAMARBEJDE INDEN FOR FISKERIUDDAN-ELSE I NORDEN."

I august 1978 varð hetta "seminar" hildið í Føroyum. M.a. legið Guttermur Djurhuus fram uppskotið frá Idnaðarfelagnum og Óli Jacobsen helt røðu um tørvandi undirvísing í fiskivinnu. Bólkarbeidi var á hesum seminari, og ein bólkur legið uppskot fram, um at gera útbúgving í fiskivinnu í samband við HF-skeiðini, soleiðis at tær ástøðiligu lærugreinirnar vera tiknar í samband við HF-skipanini, og tær starvsligu í samband við vinnulívið.

*** 8) NOV. 1979: FISKIVINNUÚTBÚGTING I SAMBAND VID HF Á BYGD:

27. nov. 1979 setti landsstýrið eina nevnd til at kanna spurningin um stovnan av fiskivinnuútbúgting á HF-skeiðinum á býgd, ella um onnur skipan av læruni var hóskiligari.

*** 9) 1981: TEKNISKI SKÚLIN I TÓRSHAVN:

Tekniski Skúlin í Tórshavn: Fakliga nevnd skúlans viðv. fiskavirkning: Útbúgv- ingaráetlan fyri hjálparfólk innan fiskavirkingu. I 1979 varð eitt uppskot gjørt til "forsøgdundervisning for uddannelse af Fisketilvirkningsassisterter (og teknikere)." Aftaná at hetta hevdi verið til ummælis ymsa staðni, varð ein nevnd sett á tekniska skúlanum til at gera eina útbúgtingaráetlan. I juni 1981 var hetta arbeidið liðugt.

*** 10) 24. juni 1982: LANDSSKÚLAFYRISITINGIN SETIR NEVND:

Nevndin, sum hevur gjørt hetta áliðið, verður sett av Landsskúlastjóranum.

((((((()))))))))))

HETTA ER EITT YVIRLÍT YVIR NAKRAR AV TEIMUM ROYNDINUM, SUM HAVA VERID TIL AT GERA UPPSKOT TIL FISKIVINNUÚTBÚGTINGAR. ENN ER TÓ ONGIN ÚTBÚGTING SETT Á STOVN Á HESUM ØKI, MEN VÓNANDI FER HETTA AT EYDNAST HESU FERD.

((((((()))))))))))

*** 11) 1975: FISKIVINNA SUM LÆRUGREIN Á HF:

Tá HF varð sett á stovn í 1974 í Føroyum, varð samtykt, at "fiskivinna" skuldi vera vallærugrein á öllum HF-deildum í Føroyum. Hetta eydnabist, og síðini hevur henda lærugrein verið á HF-deildunum.

*** 12) 1977: FISKIVINNA SUM LÆRUGREIN Á HHx:

I 1977 varð fiskivinna sett á stovn sum vallærugrein á "Handilsskúlanum" í samband við nýggja HHx-útbúgtingina. Lesiætlanin er tann sama sum á HF.

*** 13) 1979: FISKIVINNA SUM LÆRUGREIN I FÓLKASKÓLANUM:

Tá nýggja fólkaskúlaskúlalógin varð sett í gildi í 1979, varð "fiskivinna" sett sum "tilboðslærugrein" í 8.-9. flokki.

*** 14) 1983: FHS-ÚTBÚGTINGIN Á HANDILSSKÓLANUM:

Nýggj útbúgting byrjar í ár á handilsskúlanum. Eisini her er "fiskivinna" ein lærugrein, sum verður bjóðað næmingunum.

((((((()))))))))))

SKJAL nr. 4:

tilnevning í nevnd

(KOMMISSORIUM)

TILNEVNING I NEVND (KOMMISSORIUM)

Sum kunnugt hefur ta seinastu tföina mangan verið talað og skrivað um fiskivinnuútbúgving og fiskivinnuskúlar. Tað hefur tó mest verið funnist at tf, at ov lftið hefur verið gjørt við at geva ungdómi okkara eina útbúgving, sum beinleiðis er miðaað fmóti høvuðsvinnu okkara, FISKIVINNUNI. Eisini var so, at vårtningsetan 1982 endaði við fleiri uppskotum um fiskivinnuskúlar, og tað sum m.a. spurdist burtur úr hesum uppskotum var, at álagt varð LANDSSKULAFYRISITINGINI at skunda undir fyrireikingarnar til eina fiskivinnuútbúgving.

::::::::::

Við ávísing til hetta og samsvarandi §6 f løgtingslög um skúlafyrising verður nevnd sett til tess at gera uppskot og koma við tilmæli til Landsskúlafyrisinginina um hesi viðurskifti.

ÆTLANIN ER, AT ARBEIDIÐI NEVNDARINNAR SKAL FEVNA UM HESI VIÐURSKIFTI:

- 1: At gera uppskot til ein bygnað hjá eini fiskivinnuútbúgving f Føroyum, har ið endamálið er at lata næmingarnar fáa möguleikar fyrir at ogna sær ALMENNAN, YRKISLIGAN og PRAKTISKAN kunnleika til á bestan hått at virka i FISKIVINNUIDNAÐINUM og øllum, sum annars hefur við fiskivinnu at gera á ymiskum umráðum og á ymiskum stigi..
2. At gera uppskot um tað innihald, teoretiskt og praktiskt, útbúgvingin skal fevna um á fleiri ymiskum stigum, og eisini soleiðis at tey ymisku stigin hanga saman.

FÝRSTA STIG:

Ein støðisútbúgving aftan á 10. flokk fólkaskúlans løgd á o.u. 6 ymiskum støðum í Føroyum. Tfðarskeið 1 ár. Ynskjanandi er eftir, at nakað av undirvísingarinnihaldinum kann samskipast við innihaldið f øðrum støðisútbúgvingum á sama aldurstigi, t.d. innan almenna útbúgving og innan handil/skrivistovu útbúgving. Aftan á hetta útbúgvingarár og möguligt praktiskt arbeidi, skulu næmingarnir hava möguleikar at koma inn á skúlar við meira specialiseraðum útbúgvingum t.d. framhaldandi útbúgvingar (2. part) innan yrkisútbúgvingar og framhaldandi studentaskúla- og HF-

útbúgving. Utbúgvingin hetta eina árið skal eisini í sjálvum sær vera kvalificerandi til virksemi f fiskifDNAÐINUM og matvørufDNAÐINUM annars. Nevndin skal gera eina lýsing av undirvísingini (tfímaætlan v.m.) og innihaldið f undirvísingini, heruppið praktikk hetta eina árið. Næmingarnir eiga at fáa fráfaringarprógv við ðslok.

ANNAÐ STIG:

Fyrsta stigi eiger m.a. at geva atgongd til og möguleika fyrir viðari útbúgving f: PRODUKTIONSTEKNIKKI, DRIFTSBÚSKAPI, ARBEIDSLEIDSLU V.M., og til hesa viðari útbúgving eiger nevndin at áseta nökur upptökukrøv.

Nevndin skal eisini geva eina lýsing av undirvísingini (tfíma- og lærugreinabýti, praktikk v.m.) og innihaldið av undirvísingini í teimum ymisku lærugreinunum til tær ymisku útvúgvingarlinjurnar - innan teknikk, búskapi við fyrisiting og matvøruidnað.

Hetta 2. stigi roknast at vara f 2 ár, og undirvísingin eiger at enda við próvtóku. Undirvísingin hugsast t.d. placerað á verandi handils- og tekniskum skúlum í Föroyum.

Nevndin skal gera eina lýsing av hvørjar arbeiðsuppgávur, hesi prógvini eiga at geva atgongd til.

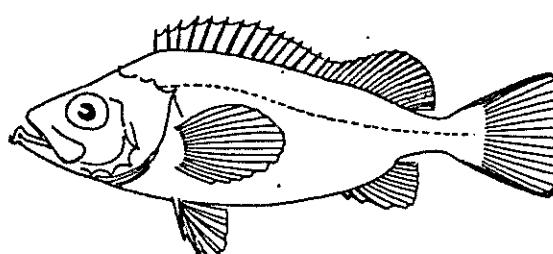
TRIÐJA STIG:

Tað kann hugsast, at næmingar, sum eru komnir fgjøgnum áðurnevndu útbúgving, ætla sær uppaftur viðari útbúgving, t.d. til lærðan háskúla.

Áðurnevnda leyst skitseraða 3 ára útbúgvingin kann tfí hugsast fgjøgnum ½ ára ella 1 ára skeið á studentaskúla at vera nýtilig sum atgongd til lærðan háskúla. T.v.s. at skeiðið skal enda við studentspróvtóku.

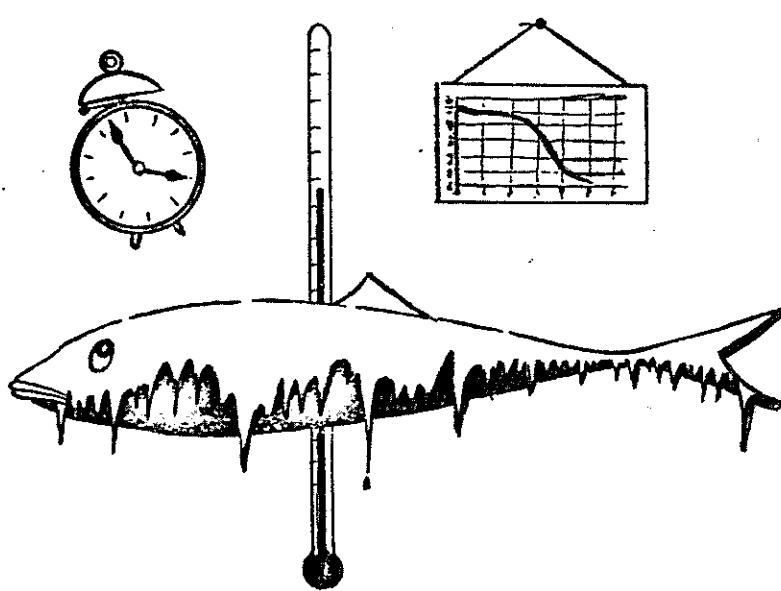
Nevndin eiger í skipanini av tfí 2 ára útbúgvingini á 2. stigi eisini at hava eitt tfílikt skeið sum endamál, soleiðis at tað skal kunna bera til at náa fram til akademiskan lærdóm hendar omanfyri skitseraða vegin. Studentsprógv kannsostatt eisini verða vunnið á henda hátt aftan á 10. flokk:

1 ár støðisútbúgving við fiskivinnu sum centralt place-rað evni, 2 ára útbúgving, annaðhvort á handilsskúla við fiskivinnubúskapi og arbeiðsleiðslu sum centralt evni ella á tekniskum skúla við produktionsteknikki f fiskivinnufDNAÐINUM v.m. sum centralt evni.

**SAMANUMTIKID OG SUNDURGREINAD VERDUR NEVNDIN STORT SÆD AT HAVA
HENDA SETNING I 9 PUNKTUM:**

- 1) AT meta um tørvin á fólk við útbúgving innan fiskiveiðu og fiskifdnað, t.v.s. slag av útbúgving og talið á fólk innan hvørja útbúgving sær, tørvur er á.
- 2) AT koma við tilmæli um, hvørjar útbúgvingar innan fiskiveiðu og fiskifdnað, haruppf eisini skeiðvirksemi, vit eiga at hava í Føroyum. (Her eiger tf nevndin at hava omanfyri skitseraða skúlastruktur f huga).
- 3) AT koma við tilmæli um, hvussu hesar útbúgvingar f høvuðsheitum eiga at skipast. (Samanber eisini her omanfyri skitseraða struktur).
- 4) AT seta upp málsetningarfyrir tær útbúgvingar og tey skeið, ið nevndin metir eiga at vera í Føroyum.
- 5) AT gera ítökiligt uppskot um innihaldið t.d. lærugreinir, praktikk v.m. av hvørjari útbúgving sær, ið skotið verður upp at fara undir.
- 6) AT gera ætlanir fyrir frálæruna, ið umframt at fevna um atgongdutreytir og endamálið við hvørjari lærugrein sær, eisini vfsir býtið millum lærugreinirnar.
- 7) AT meta um útreiðslurnar f samband við stovnsetan av hesum útbúgvíngum, haruppf neyðugar flögur.
- 8) AT meta um rakstrarútreiðslurnar til hesar útbúgvingar.
- 9) AT meta um tørvin á og möguleikar fyrir at fáa lærarafólk til hesar útbúgvingar innan fiskiveiðu og fiskifdnað, ið nevndin metir eiga at vera í Føroyum.

TEY, ID ÆTLAÐ ERU AT VERA I NEVNDINI ERU:

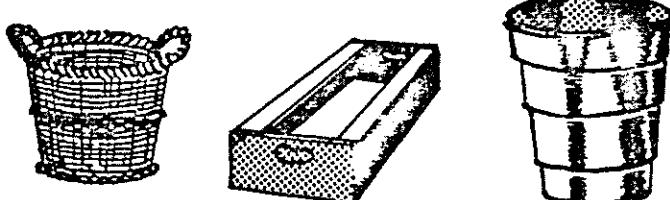
Gunvør Hoydal	sum umboð fyri studentaskúla og HF (formaður).
Oli Jacobsen	sum umboð fyri Fiskimannafelagið
Svend Thulesen	sum umboð fyri reiðarar og flakavirkni
Heðin Samuelsen	sum umboð fyri handilsskúlan
P. Kjartan Bærentsen	sum umboð fyri tekniska skúlan
Marjun Hanusardóttir	sum umboð fyri heilsufrøðina
Jógvan Hammer	sum umboð fyri Landsskúlafyrisingina
Niels á Velbastað	sum umboð fyri Landsskúlafyrisingina
Finnur Johansen	sum umboð fyri Landsskúlafyrisingina

TIL OMANFYRISTANDANDI VERÐA TYGUM TI HERVIÐ BIÐIN UM AT GERA SO VÆL
AT VERÐA LIMUR I UMRØDDU NEVND.

Skuldi tað av einari ella orsök íkki borið til at verið limur f hesi nevnd, verða tygum biðin um at gera so væl at siga frá tf til Landsskúlafyrisingina, Jónas Broncksgøta 27, 3800 Tórshavn, skjótast til ber og í seinsta lagi á syftunsøku í ár.

A jóansøku 1982

 Ludvig Petersen
 landsskúlastjóri

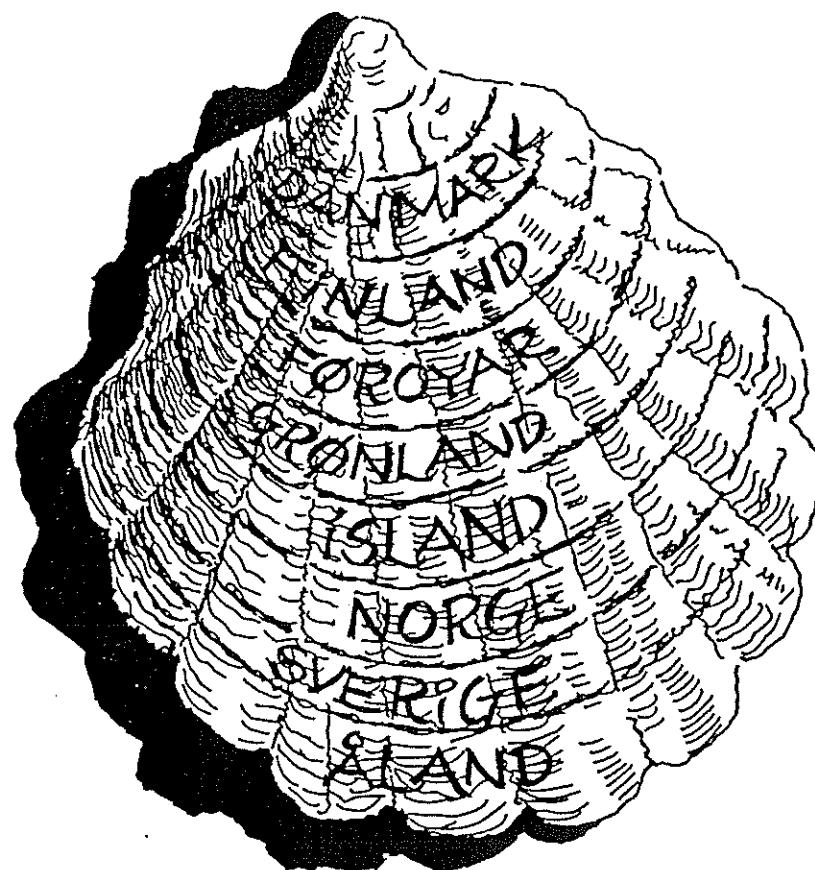
SKJAL nr. 5

fiskiðna ðarútbúgvingar í

NORDURLONDUM

A teimum næstu síðunum er eitt yvirlit yvir FISKIÐNADARÚTBÚGVINGAR I NORDUR LONDUM. Hetta er tikið úr "BETÆKNING VEDRØRENDE FISKEINDUSTRIUDDANNELSE I GRØNLAND" frá februar 1982. Upplýsingarnir eru fingnar úr bókini: "FISKERIUDDANNELSE OG FORSKNING I NORDEN - en kortlægning, redigeret af Gunvør Hoydal 1980".

Fiskeindustriuddannelser i de nordiske lande

Der skal først gives en kort oversigt over de fiskeindustri-uddannelser, der findes i de nordiske lande.

ISLAND

- 1) "Fiskvinnsluskólinn" i Island. Denne skole uddanner fiskeindustriarbejdere og fisketeknikere.
 - a: Fiskeriindustriarbejdere uddannes på 3 år og skal have fået tilstrækkelige grundkundskaber, både teoretiske og praktiske, til at være i stand til at påtage sig almindelig arbejdsledelse og kvalitetsbedømmelse.
 - b: Fisketeknikere uddannes på 4½ år og skal desuden være i stand til at påtage sig opsyn, arbejdstræning, forenkling af arbejdsgange, enkelte undersøgelses- og planlægningsopgaver, samt virksomhedsledelse (administration.)

Uddannelserne bygger på en 9-årig grunduddannelse. Den startede i 1971, men der er sket ændringer undervejs.

DANMARK

- 2) I juli 1981 blev der fremlagt et forslag om, at oprette en fiskeindustriuddannelse som en 2. dels specialiseringslinie under EFG's levnedsmiddeluddannelse. Formålet med undervisningen skulle være at give eleven kompetence i en række arbejdscipliner, som er beskrevet i "fagområdemålbeskrivelserne". En bredt anlagt velstruktureret faglig grunduddannelse ville gøre, at virksomhederne altid kunne have en fast grundstamme af faglærte, som kunne suppleres med ikke faglærte i fornødent omfang inden for fiskeindustrien. Som EFG-uddannelse er den opbygget med vekslende skole- og praktikophold. Optagelsesbetingelserne er således foreslået at være: Gennemført EFG-basisår inden for levnedsmiddelområdet. Derefter 2 års 2. dels uddannelse til EFG-fiskeindustri-assistent.

Men så vidt vides, bliver denne uddannelse ikke oprettet endnu.

Forslaget sigter på, at eleverne opnår en faglig kompetence, der ville gøre dem i stand til at videreuddanne sig til f.eks.: Levnedsmiddelassistent/tekniker, kontroltekniker o.s.v.

NORGE

Uddannelser ved "Statens fagskole for fiskeindustri i Vardø".

Uddannelsen er opbygget således:

1 års grundkursus, der både indeholder teori og praktik i nær tilknytning til hinanden. Dette grundkursus giver rettigheder til:

- a: Et systematisk praktikår, der afsluttes med et fagbevis.*
- b: 2 års almindeligt arbejde i fiskeindustrien, der afsluttes med et fagbevis.*
- c: erstatter det 3. år i næringsmiddelteknikkeruddannelsen i Trondheim.*
- d: erstatter del af praktik ved Tromsø Universitet.*
- e: at tage 1 års kursus i fiskeopdræt*
- f: at tage 1 års kursus i produktion og sortering af saltfisk og klipfisk.*
- g: at tage 1 års kursus i produktion og kontrol af frosne fiskevarer og skaldyr*
- h: at tage 1 års kursus i produktion af fiskemel og fiskeolier.*

Efter at have taget grundkurset + systematisk praktikår, kan man tage 1 års videregående kursus i arbejdslædelse og økonomi.

Efter dette kan man tage $\frac{1}{2}$ år med almene fag, og så gå videre på universitetet, hvis man vil den vej.

Skolen begyndte i 1938, og bygger på en 9-årig grundskole.

FINLAND

Det bør måske også nævnes, at man i Finland har oprettet en fiskerilinje i uddannelsen efter grundskolen. Den består af et basisår for alle, der uddanner inden for fiskeri. Derefter specialiserer man sig i 5 forskellige retninger. De 4 af dem tager 1 år efter basisåret, og en af dem varer 3 år efter. En af linjerne hedder: Fiskeforarbejdning og varer altså 2 år. Derefter kan man blive: Fagarbejder i fiskeforædlingsindustrien, fiskelager, fiskekryseri, fiskehandel. Efter praktik kan man blive fishesælger, fiskeopkøber og saltningsmester og røgerimester. Med videre uddannelse kan man blive arbejdslæder. Uddannelsen er helt ny og er placeret i Pargas i nye bygninger.

GRØNLANDOPBYGNING OG INDEHOLD AF FISKEINDUSTRIUDDANNELSEN

FORMÅL: "-At meddele de studerende ALMENE og FAGLIGE KUNDSKABER samt ALSIDIG PRAKTISK TRÆNING med henblik på at virke og deltage i udviklingen af den grønlandske fiskeindustri".
(fra "BETÆKNINGEN VEDR. FISKEINDUSTRIUDDANNELSEN 1982").

Dette formål søges opfyldt ved

- at give eleverne et bredt praktisk & teoretisk kendskab til de forskellige produkter og forarbejdningsformer i den grønlandske fiskeindustri, og ved
- at give eleverne en grundlæggende forståelse for den grønlandske fiskeindustris placering i det grønlandske samfund og de naturressourcer, den er baseret på, og ved
- at give eleverne baggrund for at vurdere industriens fremtidige udviklingsmuligheder, og evt. konsekvenser som følge af denne udvikling.

UDDANNELSEN:

Uddannelsen vil normalt være 2 år - sammensat af et praktisk/teoretisk basisår og et efterfølgende systematisk praktikår i fiskeindustrien.

1. år - er en blanding af teoretisk undervisning ved skolen og korte praktikperioder, hvor eleverne - efter instruktion - får mulighed for at udføre de forskellige arbejdsfunktioner ved et produktionsanlæg.

Eleverne lærer fx. hvordan en pladefryser betjenes, hvordan der saltes korrekt, hvordan de forskellige maskiner betjenes m.m. - samtidig med at der bliver undervist i, hvordan de enkelte dele af produktionen "hænger sammen", hvordan den evt. kan forbedres m.h.t. effektivitet, arbejdsmiljø m.v.

Den teoretiske undervisning omfatter: SAMFUNDSFAG, FISKE-RIBIOLOGI, FYSIK/KEMI, RÉGNING/MATEMATIK, ARBEJDSMILJØ, KOMMUNIKATION.

Teoriundervisningen skal dels støtte praktikperioderne, dels give en bredere baggrund for forståelsen af fiskeriet/fiskeindustrin som Grønlands hovederhverv og de muligheder, der ligger der.

Fx. ved at behandle emner som

- fabriksproduktion i forhold til bygdeproduktionen.
- KGH i forhold til de private andelselskaber.
- ressourcer og ressourceudnyttelse.
- kvotering m.v.

UNDREVNSFORMEN vil dels være traditionel klasseundervisning, dels projekt- og gruppearbejde på tværs af den almindelige fagopdeling.

UDDANNELSESBEVISET udstedes efter tilfredsstillende gennemført basisår, og giver ret til at fortsætte på det efterfølgende praktikår.

Der holdes ikke egentlig eksamen eller prøve efter 1.år.

2. år - skal eleven i praktik ved et produktionsanlæg. Praktikåret er systematisk - det vil sige, at skolen gennem aftaler med de enkelte virksomheder sikrer, at praktikanter får mulighed for at prøve flest mulige af de forskellige arbejdsområder i fiskeindustrien - herunder også praktisk kontrol, styring m.v.

Efter 2. år aflægges der en teoretisk og praktisk fagprøve, hvorefter der kan udstedes fagbevis for gennemført uddannelse.

VIDEREUDDANNELSE:

Da der er tale om en helt ny uddannelse, er mulighederne for videreuddannelse endnu ikke endeligt fastlagt. Aktuelt vil der være mulighed for videreuddannelse ved NIUERNE-MIK ILINIARFIK (HANDELSSKOLEN), og der arbejdes på at etablere videreuddannelse via-
- de øvrige brancheskoler i Grønland,
- fiskeri-/fiskeindustri-uddannelser i de øvrige nordiske lande,
- ligesom der ved en kommende brancheskole indenfor området sandsynligvis vil blive til-
- bud om videreuddannelse.

OPTAGELSESBETINGELSER:

- Folkeskolens 10. klasse,
 - andre forudsætninger, erhvervet gennem fx. erhvervsarbejde, samfundstjeneste o.lign., vil kunne erstatte de formelle krav til skoleuddannelse.
 - Undervisningen vil søges gennemført på grønlandsk.

HVOR? – HVOR MANGE? – HVORNÅR?

-Fiskeindustriuddannelsen er placeret ved den tidligere Teleskole i Qaqortoq (Julianeåb), hvor der er indrettet klasse- og faglokaler til den teoretiske del af undervisningen.

-Den praktiske undervisning/instruktion vil blive gennemført i samarbejde med andelsanlægget AVATOQ, men der vil samtidig blive mulighed for kortere praktikperioder ved mindre bygdeanlæg og ombord i fiskefartøjer.

For udenbys elever vil der være mulighed for indkvartering ved Teleskolen.

-I første omgang optages ca. 15 elever.

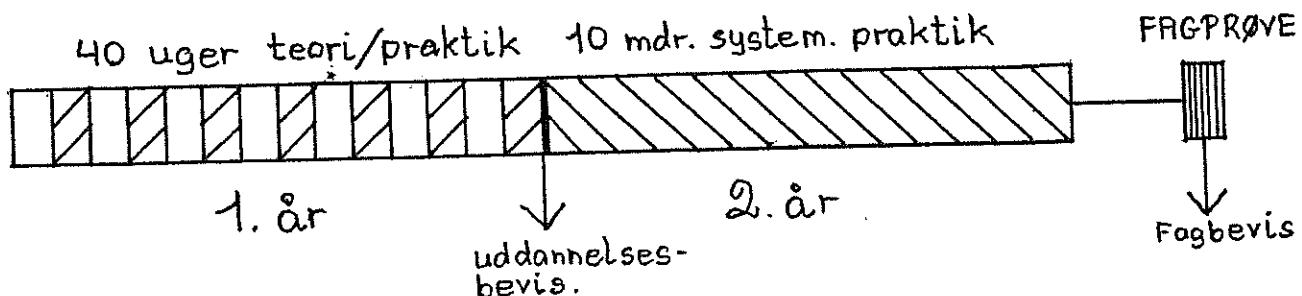
-1. hold elever starter august -83. Ansøgninger skal være afleveret til arbejdsmarkedskontoret senest 1. april 1983, hvorfra de videresendes til Nuernemik Iliniarfik.

Resende's *U. S. Waterfowl* 2000-2001

TEORETISK UNDERSVING:

ERHVERVSTEORI	IALT	180	timer
FISKERIBIOLOGI	IALT	120	timer
SAMFUNDSFAG M.V.	IALT	120	timer
FYSIK/KEMI	IALT	100	timer
REGNING/matematik	IALT	100	timer
ARBEJDSMILJØ	IALT	40	timer
KOMMUNIKATION	IALT	40	timer

UDDANNELSESMODEL:

ISLAND

FISKEINDUSTRIUDDANNELSENS OPBYGNING OG INDHOLD

Fiskvinnsluskólinn (Fiskeindustriens fagskole)

Fiskvinnsluskólinn, Trönuhreypi 8, Hefnafirði. Tel: 53544-53547.

Denne skole arbejder efter lov af 15. april 1971, og startede i efteråret 1971. Der uddannes elever på to trin:

- 1) **Fiskerifegegerbejder:** Skal kunne påtage sig almindelig arbejdslædelse og kvalitetskontrol i fiskeriindustrien.
- 2) **Fiskeritekniker:** Skal kunne påtage sig ledelse, planlægning, forsøgsarbejde, rationalisering og oplæring.

Fagene, der undervises i, kan opdeles i to grupper:

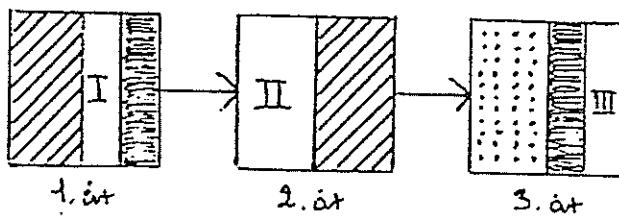
- 1) **Almene fag**, som eleverne tager i fjølbrautaskolen. Indtil 1977 foregik undervisningen af disse i Fiskvinnsluskólinn, men nu er det overgået til den almene videregående skole.
- 2) **Specialfag**, som tages på Fiskvinnsluskólinn.

Dertil kommer praktisk uddannelse.

Uddannelsestiden er fra 1½ til 4½ år alt efter, hvor langt man ønsker at gå, og hvilke kvalifikationer man har inden. Skolen har et egen lille fabrik til en del af den praktiske oplæring. Skolen har kapacitet til uddannelse af ca. 25 folk om året, og det kan nævnes, at en hel del færinger har fået eller er i uddannelse på skolen. De almene fag fra HF godskrives uden videre, og en del af praktikken kan tages i Føroyar, så her ses et eksempel på begyndende samarbejde.

FISKERI FAG ARBEJDER

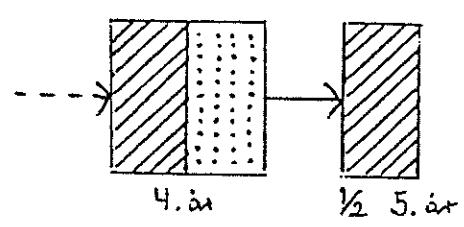
Forløb 1:
(elever med
9. års grundskole)
LÆNGSTE TID

Forløb 2:
(elever med
HF- eller gymnasium
+ 1 års praktik)
KORTESTE TID

FISKERITEKNIKÉR

i mellem disse
er der alle
mellemformer

→ ALMENE FAG (tages i et gymnasium-HF)

→ SPECIAL FAG (tages på fiskeindustriskolen)

→ ERHVERVSPRAKTIK (i fiskeindustrien)

→ PRAKTIK I, II, III (tages på fiskeindustriskolen)

Undervisningen.Indhold.

Almenfagene er følgende for de to trin: (En enhed sværer til 2 timer om ugen i et semester = 1 år).

Fag	Enheder	
	Fagarbejder	Tekniker
Matematik	9	15
Kemi	6	15
Fysik	3	9
Islandsk	6	6
Dansk	6	6
Engelsk	6	9
Tysk	-	6
Biologi	3	9
Bogføring	3	6
Samfundsfag	-	3
I alt	42 t.	84
	pruge i 1 år	
	42 t. pruge i 2 år	

Specialfagene for fagarbejderen er følgende:

Fag	Enheder
Fiskeindustrifag	4,5
Mikrobiologi	2
Marinbiologi	2,5
Produktionslære	3
Bygningslære	3
Matematik/statistik	2,5
I alt	17,5 × 2 = 35 t./uge i ½ år

Dertil kræves praktisk uddannelse i:

I: 10 uger: Frysning

II: 15 uger: Tørfisk, sild, ferskfisk, frysning, maskiner,
valgfag, arbejdslædelse i 2 uger.

III: 8 uger: Saltfiskeproduktion og kvalitetskontrol.

Og desuden skal fagarbejderen have 34 ugers praktik på arbejdspladsen.

Specialfagene for fiskeriteknikeren er følgende herudover:

Fag	Enheder
Mikrobiologi	5
Levnedsmiddelfag	2,5
Produktionsteknik	6,5
Selvstændig rapport	3,5
I alt	17,5 × 2 = 35 t./uge i ½ år

Ved at se på fagsammensætningen vil man savne fag, der har med det samfundsmæssige at gøre, men ellers må uddannelsen siges, at være ret ambisios. Men opdager man, at der er mangler ved uddannelsen, er det meget simpelt at tilføje andre fag eller oprette nye i fjelbrautasystemet.

Elevantal.

I alt er der uddannet ca. 110 elever fra skolen, hvoraf ca. 1/4 er teknikere. En statistik fra 1978 viser, hvad de indtil da 83 elever havde fået som arbejde eller andet efter faguddannelsen:

- Arbejdslædere i fiskeriindustrien	50
- Produktionsledelse i fiskeriindustrien	2
- Produktionskontrol i fiskeriindustrien	4
- Fiskeriteknikeruddannelse	4
- Universitetsuddannelse	3
- Andet (mest inden for fiskeriet)	20

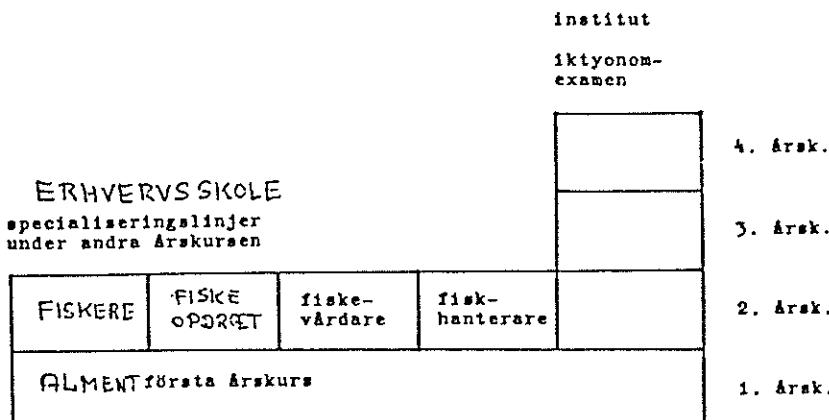
1/3 af eleverne er kvinder.

FINLAND

OPBYGNING AF FISKERIUDDANNELSERNE

I 1979 grundlagdes og startede den to-sprogede fiskerivedundervisningslæreanstalt i Pargas.

Undervisningen bygger på en 9-årig grundskole, og man skal være fyldt 17 år for at blive optaget.

Schema över den planerade fiskeriläroanstaltens årskurser och linjedelning. Den gemensamma första Årskursen planeras fullt utbyggd omfatta 80 eleverplatser, övriga "rutor" 16 platser med vissa anpassningsmöjligheter till rödande förhållanden. Undervisningen i fiskodling (andra årskurserna) skulle lokaliseras till statens centralfiskodling i Laukas.

I det første år, den såkaldte almene periode, er undervisningen fælles for alle. Det andet år differentieres undervisningen i forskellige linier, som man kan vælge. Der er 4 linier på skolniveau: Fiskar-linien, fiskodlingslinien, fiskevårds- og vattenskyddslinien, fiskförädlings- og marknadsförrings-linien. Disse uddannelser er i alt 2-årige. Dertil findes 1 linie på institutniveau, som efter i alt 4 år fører til iktyonom-eksamen. Med denne eksamen kan man gå videre til højere uddannelse.

UTBILDINGSYRKEN, UTBILDINGENS LANGO OG ANKNYTNING TIL ARBEITSLEVET:

1: FISKARE:
1 + 1 år	- utøvere av fiskaryret, - fiskare,
- befælhavare på fiskefartyg, - maskinist.
(de to sidste kræver videreuddannelse)
2: FISKODLARE
1 + 1 år	- fiskodlare, - fackarbetare, - skötare av
kläckningsanläggning, - skötare av utfodring,
- lagerförvaltare, - skötare av transporter,
- arbetsledare.
(De to sidste kræver arbejdserfaring)
3: FISKEVÅRDARE:
1 + 1 år	- fiskevårdare, - forskningsbiträde, - fiske-
vattenlaborant, - ødemarkstilsynsmand og
guide.
4: FISKHANTERARE:
1 + 1 år	- fackarbetare, - fiskförädlingsindustrin,
- fisklager, - fiskfryseri, - fiskhandel,
- försäljare, - uppköpare, - saltnings-
mästare, - rökningsmästare, - arbetsledare
(De 5 sidste kræver arbejdserfaring og det
sidste kræver videreuddannelse)
5: IKTYONOM:
1 + 3 år	- rådgivning og undervisning (kræver lærer-
uddannelse), - forskning, - planering,
- förvaltning, - företagsverksamhet.

Undervisningen omfatter 34 uger årligt fra 16.8 til 15.4. Det er i alt 1300 timer. Der indgår både teoretisk og praktisk undervisning. Perioden fra 16.4. til 15.8. kaldes praktikperioden. Da arrangerer skolen forskellige praktiske kurser, eller man deltager i erhvervslivet. Sommerferien er 4 uger.

På næste side ses en oversigt over undervisningen i den almen periode (fælles for alle) og 2. år (specialiseringsperiode) for fiskar-linien som eksempel. Der vises også en oversigt over, hvad man kan bruge uddannelserne til.

TIMEFORDDELING FOR UNDERSVISING PÅ FISKARLINIEN:

ALLMANNA ÄMNNEN	1. ÅR timer	2. ÅR timer	Ialt timer
Modermålet	68	68	136
Främmande språk	68	68	136
Matematik	68	34	102
Naturvetenskaper	136	34	170
Samhällslära	68	34	102
Gymnastik, hälsa	34	34	68
	442	272	714
YRKESAMNNEN			
Fiske	170	272	442
Fiskevård, vattenskydd	102	102	204
Fiskodling	85	68	153
Fiskhantering	85	102	187
Fiskeriekonomi	68	68	136
Navigation	68	136	204
Tekniska ämnen	272	272	544
	850	1020	1870
IALT	1292	1292	2584

Kommentarer til det finske system:

Selve opbygningen med et fælles basisår for alle retninger inden for fisheriuddannelse lyder som en udmarket idé, men er nok ikke brugelig her, idet man er begyndt på en anden måde med fiskerudannelse.

Desværre har vi ikke planerne for indholdet i fiskeforarbejdningelinjen og heller ikke materialet, men det kunne man skaffe, da man i Finland er kommet ret langt inden for visse områder af behandling af fisk, f. eks. med rygning og saltning og produktudvikling til konserveres og andet af små fisk som strømming (sild) og brisling. Her kunne vi tænke på lodden også. Ellers er det mest ferskvands-fisk, man fisker, men er kommet langt inden for området.

I forbindelse med videreuddannelse kunne deres iktyonom-linje være af interesse, da den på 3 år + basisår uddanner folk til arbejds-ledere, produktudvikling, rådgivning m.m. Indholdet i denne uddannelse har vi, og det viser et bredt spektrum inden for området, bl.a. også navigation, økonomi, maskinlære m.m.

DANMARK

OPBYGNING OG INDHOLD AF FORSLAG TIL FISKEINDUSTRIUDDANNELSE

Fiskeriuddannelse på det videregående niveau i Danmark findes ved seafarts- og skipperskolerne og udover det mest som kurser ved specialarbejdskolerne i regi af arbejdsministriets "brancheudvalg for uddannelse af specialarbejdere i fiskeriindustrien" og kurser afholdt i regi af direktoratet for seafartsuddannelsen. Disse vil blive beskrevet senere. Her skal kun kort EFG-uddannelserne omtales, selv om der ikke direkte findes fiskeriuddannelser under dem.

EFG: Folketinget vedtog i maj 1972 en lov om forsegsuddannelse på EFG-grundlag. EFG betyder: Erhvervsfaglige grunduddannelser. 2. juni 1977 blev et nyt forslag vedtaget som afløser af forsegsloven. Der var forslag fremme om, at EFG skulle afløse al erhvervsuddannelse, men det blev ikke vedtaget, således at der nu kører flere systemer samtidigt. EFG-uddannelserne dækker områderne inden for: HANDVÆRK OG INDUSTRI og HANDEL OG KONTOR og ønsker man en EFG-uddannelse inden for disse områder kan man vælge mellem 8 HOVEDERHVERVSOMRÅDER:

- 1: Bygge- og anlægsområdet
- 2: De grafiske fag
- 3: Handels- og kontorområdet
- 4: Jern- og metalområdet
- 5: Jordbruksområdet
- 6: Landtransportområdet
- 7: Levnedsmiddelområdet
- 8: Servicefagene

Det første år går eleverne sammen inden for det valgte hovedområde, og den største del af undervisningen foregår på en skole. Her har eleverne 3 slags fag: FÆLLESFAG, som omfatter en kerne af almene fag, RETNINGSFAG, som er specielle for hvert hovedområde, og dertil kan man vælge en del VALGFAG, som f.eks. kan være et HF-fag eller andet, som der er behov for.

Inden for levnedsmiddelområdet kan fiskeri komme ind.

I juli 1981 blev der fremlagt et forslag om at oprette en fiskeindustriuddannelse i Danmark. Så vidt vides, er dette forslag ikke blevet vedtaget, men vi kan alligevel skitsere det i denne forbindelse.

Man har tænkt sig den etableret som en 2.-dels fiskeindustriuddannelse under EFG-uddannelsens hovedområde: Levnedsmiddelområdet. Eleverne tager først det fælles basisår, som er på 40 uger. Derefter skulle de kunne vælge denne fiskeindustrielinie, som tager 2 år. I alt vil uddannelsen så komme til at være 3 år efter en 9-årig folkeskole.

Den overvejende del af fiskeindustriens arbejdere er ikke-faglærte, som er oplært i virksomheden, oftest med et meget specialiseret akkordområde. Der er tilbud om specialarbejderkurser. Sådanne arbejdere kan ikke sættes til arbejde i en anden afdeling, hvis der f.eks. er mangel på råvarer eller ordrer. Hvis man derimod fik en bredt anlagt velstruktureret faglig grunduddannelse, ville den kunne afhjælpe nogle af problemerne, da virksomhederne så ville have en fast stab af faglærte, som kunne suppleres med ikke-faglærte.

Formålet med uddannelsen er:

- at sætte den uddannede FISKEINDUSTRIASSISTENT i stand til at udføre de almindeligst forekommende praktiske arbejdsopgaver i håndarbejde, som finder sted i konsumfiskeindustriens virksomheder.
- at bibringe et bredt orienterende kendskab til samtlige fiskeindustriens forarbejdningssmetoder, konserveringsmetoder og opbevaringsmetoder.
- at bibringe den uddannede forudsætninger for at arbejde ansvarsbevidst - under hensyn til gældende regler og bestemmelser om - kvalitet og hygiejne i fiskeindustrivirksomheder.
- at give forudsætninger for med god faglig baggrund, såvel praktisk som teoretisk at kunne udføre almindelige forekomende opgaver og jobs på fiskeindustrier med forskellige fiskearter og hertil hørende hjælpestoffer, arbejdsredskaber og maskiner.
- at opnå forståelse af betydningen af udbytte af driftskontrol med hensyn til rentabel produktion - herunder også forståelse for råvarekvalitetens betydning for produktionsresultatet.

Uddannelsens opbygning:

Som andre EFG-uddannelser er den opbygget med vekslende skole- og praktikophold. Disse er fordelt på følgende måde:

- 1) Først basisåret (40 uger) inden for levnedsmiddelområdet.
- 2) Derefter 2 års 2. dels fiskeindustriuddannelse således:

1	2	3	4	5	6
1. PRAKTIK ca. 4 mdr.	1. SKOLE 5 uger	2. SKOLE 5 uger	2. PRAKTIK ca. 10 mdr.	3. SKOLE 10 uger	3. PRAKTIK 3 mdr.
medio JULI	medio NOV.	primo JAN.	FEB.	primo JAN.	medio MAR.

Indholdet er foreslægtet således i korte træk:

Obligatoriske fællesfag	4 lektioner pr. uge
Valgfrie fag	8 lektioner pr. uge
Retningsfag, teori/praktik	<u>28 lektioner pr. uge</u>
Ialt	40 lektioner pr. uge

Der bør lægges vægt på, at så meget som muligt af den retningsfaglige teori indlæres i praktiksituitioner under praktisk arbejde med fisken.

Derefter følger kort en beskrivelse af den retningsfaglige undervisning. Fællesfagsundervisning og valgfag er der ingen grund til at nævne her, da det jo ganske almindelige fag inden for alle områder i EFG.

1) Ca. 4 mdr. praktikperiode (1)

Eleven skal få kendskab til de væsentlige arbejdsfunktioner, så han lærer arbejdsvilkårene og praktisk arbejdskendskab. Er under vejledning af arbejdsledere.

2) 5 ugers skoleophold (1)

Generel introduktion af fiskeindustrien
Generel indlæring af fiskeproduktionshygiejne
Generel indlæring af kvalitet og økonomisk udbytte

3) 5 ugers skoleophold (2)

Specifik gennemgang af de 4 store produktionsarter i teori og praktik: Filé-, Saltfisk-, halv- og helkonserver og røgeribranchen.
Forædlede fiskeprodukter
Virksomhedsbesøg

4) 10 mdr. praktikperiode (2)

Eleven skal få praktisk håndelag og rutine. Indgår i en planlagt rotation i de enkelte afdelinger.

5) 10 ugers skoleophold (3)

Praktisk arbejde sideløbende med teori i alle produktionsformer. Dybtgående teori i kvalitetskontrol, produktudvikling og produktkontrol.

6) 3 mdr. praktikperiode (6)

Eleven indgår i virksomhedens produkt- og kvalitetskontrol funktioner som assistenter.

Fagområder:

- 1: Generel introduktion
- 2: Værktøjs- og maskinkendskab
- 3: Behandling af råfisk til videre forarbejdning
- 4: Fiskefiléproduktion
- 5: Produkt/kvalitet - kvalitetskontrol - lovgivning
- 6: Røgning - saltning/syrning - tørring
- 7: Fiskekonserveres
- 8: Opbevaring
- 9: Hygiejne og rengøring
- 10: Driftskontrol/produktudbytte

Kommentarer til det danske forslag:

Da det danske forslag ikke er vedtaget endnu, og da der er usikkerhed om, at det bliver vedtaget, er det ikke til at bruge direkte i Grønland. Det bygger på 1-års basisuddannelse, som ikke findes her i landet, men da forslaget er ret omfattende, kan man se på opbygningen og indholdet for at få evt. idéer. Også viser forslaget en vej til videreuddannelse, som man kan bruge til grønlandske elever.

Også her kræver forslaget, at skolen investerer i et eget produktionsanlæg.

NORGE

FISKERIINDUSTRIUDDANNELSENS OPBYGNING OG INDHOLD

I Norge er al undervisning og uddannelse efter grundskolen samlet i et fællessystem, som kaldes: Den videregående skole.

Ordningen bygger på to hovedprincipper:

- Efter afsluttet 9-årig grundskole skal alle have adgang til videregående opplæring.
- inden for rammerne af det undervisningstilbud, som den videregående skole giver, skal eleverne så langt det er muligt selv kunne vælge uddannelsesvej.

Uddannelserne (både erhverves- og gymnasieuddannelserne) er opbygget af 1- eller 2-årige grundkurser og videregående kurser I og II.

Også FISKERI-UDDANNELSERNE (fiskeri/fangst og fiskeindustri) er tilpasset dette nye system.

Fiskeindustriuddannelsen foregår først og fremmest i Vardø ved Statens Fagskole for Fiskeindustri, som startede i 1938 og derfor har en lang erfaring vedrørende uddannelsen. Undervisningen foregår også ved visse andre videregående skoler.

Fag- og timefordeling ved alle 1-årige grundkurser:

FÆLLES ALMENE FAG:

Norsk med samfundslære	2 timer i ugen
Kropsøvelser/svømning	2 - - -
Ialt til fælles almene fag	4 timer i ugen
<u>STUDIERETNINGSFAG</u>	<u>27-29 timer i ugen</u>
<u>VALGFAG</u>	<u>2- 4 - - -</u>
Ialt	35 timer i ugen

Studieretningsfagens for linien: FISKERIINDUSTRI er:

Praktisk arbejde og laboratorieøvelser med mikrobiologi	20 t.
Erhvervsteori, teknologi og forskrifter	4 t.
Erhvervsrettede naturfag: Fysik, kemi og fiskeribiologi	3 t.

På de næste to sider ses, hvorledes opbygningen af fiske-industri-uddannelsen ser ud:

- 1: Hovedprincippet
- 2: Mere detaljeret med de videregående kurser, der kan tilbydes nu, og som er planlagte.

Derefter ses indholdet i det 1-årige GRUNDKURSUS.

NB: DETTE VISES RET DETALJERET, DA DET EFTERFØLGENTE FORSLAG TIL EN GRØNLANDSK FISKEINDUSTRIUDDANNELSE FOR EN STOR DEL BYGGER PÅ DET NORSKE PRINCIP.

Fag- og timefordeling:

Der regnes med 38 effektive ugers undervisning.

PRAKTISK UNDERVISNING	pr. uge	ialt
Afdeling I: Førstehåndsbehandling	205 t.	
Afdeling II: Frysning og produktion af frosne fiskevarer	302 t.	
Afdeling III: Tørfisk, saltfisk, klipfisk, rygning	213 t.	
Afdeling IV: Tran, fiskeolier og mel	40 t.	20 t. 760 t.
<u>TEORETISK UNDERVISNING</u>		
Norsk m/samfundsfag	2 t.	75 t.
Kropsøvelser/svømning	2 t.	75 t.
Erhversteori (i forbindelse med praktik)	4 t.	150 t.
Erhvervsrettet fysik, kemi, fiskeribiologi	3 t.	120 t.
Matematik	2 t.	75 t.
<u>VALGFAG</u>		
Matematik, eller engelsk eller emner til at styrke de andre fag	2 t.	75 t.
Ialt:	35 t.	1330 t.

NB: Mikrobiologi og hygiejne hører under: Erhvervsteori/praktik.

Om fagstof og øvelser:

Praktisk oplæring skal foregå med tidsmæssige maskiner og udstyr, og undervisningen skal foregå i lokaler som tilfredsstiller forskrifternes bestemmelser og er godkendt af skolemyndighederne.

Der skal tages hensyn til beskyttelsesregler under praktisk undervisning og krav til hygiejne og renlighed.

Fagstoffet skal tilfredsstille kravene til fuldværdig faglig undervisning og bør opbygge interessen for videregående faglig uddannelse.

Naturgrundlaget for fiskeriet må fremhæves som afgørende faktor for norsk fiskerinæring.

Indholdet i fagene:

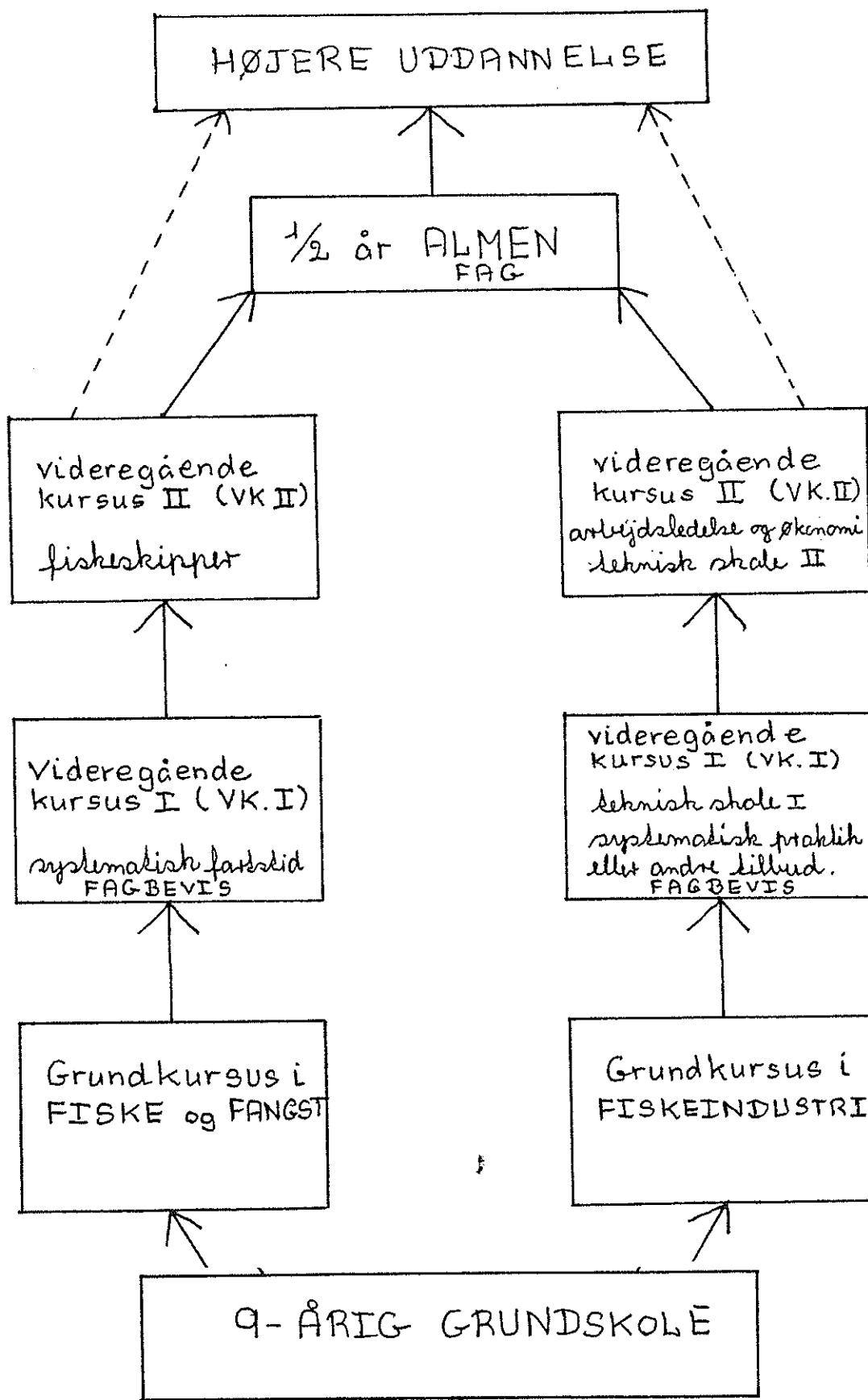
På de næste sider ses en oversigt over indholdet i fagene:

OVERSIGHT OVER LINIERNE:

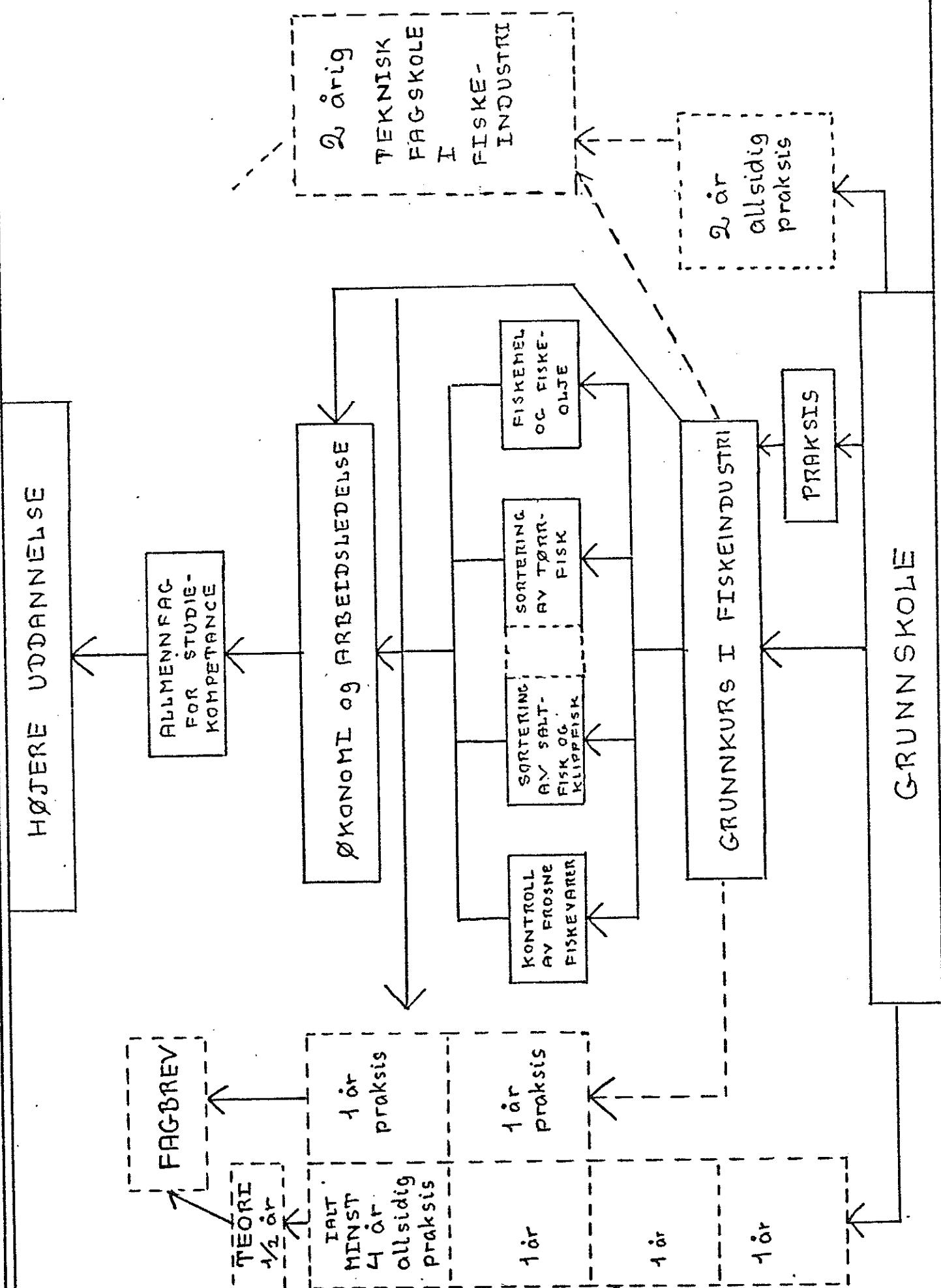
FISKE og FANGST + FISKEINDUSTRI under Studieretning: FISKERI- OG SØFARTSFAG.

Den nye struktur i det videregående skolesystem har fået en væsentlig indvirkning på den fiskerifaglige uddannelse i Norge.

En af de 8 studieretninger i den videregående skole hedder:
STUDIERETNING FOR FISKERI- OG SØFARTSFAG. Fiskeriafdelingen er delt i to linier: En for FISKE OG FANGST og en for FISKE-INDUSTRI:

8 IGANGSATTE og PLANLAGTE KURS I FISKEINDUSTRI FAG VED SFFV. (Vardø)

yvilit yvir tilfar, nevndin hevur fингið

BOD TIL NEVNDINA:

- A 1: Á jóansøku 1982: Tilnevning í nevnd.
 A 2: 10. sept. 1982: Fundarboð til 1. fund.
 A 3: 17. sept. 1982: Fundarfrágreiðing frá 1. fundi 16. sept. 82.
 A 4: 06. okt. 1982: Fundarfrágreiðing frá 2. fundi 05. okt. 82.
 A 5: 15. okt. 1982: Fundarfrágreiðing frá 3. fundi 14. okt. 82.
 A 6: 26. okt. 1982: "Invitasjon til konferanse om fakoplæring i fiskeindustrien".
 A 7: 05. nov. 1982: Boð um útsetan av fundi.
 A 8: 15. nov. 1982: Fundarfrágreiðing frá 4. fundi 11. nov. 82.
 A 9: 30. nov. 1982: Boð um fund 8. des. í Klaksvík.
 A10: 08. des. 1982: Boð um fund 13. des. í staðin fyrir 8. des.
 A11: 16. des. 1982: Fundarfrágreiðing frá 5. fundi 13. des. 82.
 A12: 18. jan. 1983: Fundarfrágreiðing frá 6. fundi 13. jan. 83
 A13: 07. feb. 1983: Boð um nevndarfund 22. febr. 83.
 A14: 23. feb. 1983: Fundarfrágreiðing frá 7. fundi 22. feb. 83.
 A15: 28. feb. 1983: Boð um nevndarfund 3. mars 83.
 A16: 04. mars 1983: Fundarfrágreiðing frá 8. fundi 03. mars 83.
 A17: 30. mars 1983: Fundarfrágreiðing frá 9. fundi 29. mars 83.
 A18: 14. apríl 1983: Fundarfrágreiðing frá 10. fundi 13. apríl 83.
 A19: 26. apríl 1983: Fundarfrágreiðing frá 11. fundi 21. apríl 83.
 A20: 04. mai 1983: Fundarfrágreiðing frá 12. fundi 03. mai 83.
 A21: 18. mai 1983: Fundarfrágreiðing frá 13. fundi 17. mai 83.
 A22: 08. sept. 1983: Boð um 14. nevndarfund 15. sept. 1983.

TILFAR UM FISKIVINNUÚTBÚGVING Í FØROYUM ÁDUR:

- B 1: Vinnulívsútbúgvingin í Føroyum (Ólavur Gregersen 1975) 04 síður
 B 2: Uppskot til sjómannsháskúlaskeið (Klaksvíkar Sjómannsskúli 18.2.72.
 B 3: Skrá fyrir skeiðið (Klaksvík 5.3. - 9.3.1972?)
 B 4: Útkast til álit frá Ídnaðarnevnd Landsstýrisins (1978?)
 B 5: Fundur á Fróðskaparsetrinum (1.3.1978)
 B 6: Fiskeriundervisning og industrien (Guttorm Djurhuus, seminar aug 78)
 B 7: Fiskeri og undervisning (Óli Jacobsen, seminar aug. 78)
 B 8: Uppskot frá Tekniska Skúla um fiskivinnuútbúgving (1981)

YMISKT:

- C 1: Normalplan for FHS-basisuddannelsen (Føroya Handilsskúli 11.11.82)
 C 2: Uppskot til vallærugreinabólkár í 10. flokki (11.11.82)
 C 3: Erhvevsuddannelserne er stadig stedbørn í uddannelsessystemet (jan. 82)
 C 4: Tilnevning í nevnd (um sjómannsútbúgving) 30. des. 82.
 C 5: Bræv frá Tekniska Skúla til Landsskúlafyrisingina (22. okt. 82)

UM FISKIVINNUÚTBÚGVINGAR:

- D 1: "Fiskeriuddannelse og -forskning i Norden" (Gunvør Hoydal 1980)
 D 2: Betænkning vedrørende fiskeindustriuddannelse i Grønland (G. Hoydal 1982)
 D 3: Kanningarferð í Norður-Noreg (Jógvan Hammer og Gunvør Hoydal, 1982)
 D 4: Islands fiskeindustriskole (Bjørn Dagbjartsson, seminar, aug 78)
 D 5: Notat om: Fagbevis for fiskeforedlingsarbejdere (Vardø, sept. 78)
 D 6: Slagteriskolen i Roskilde (Levnedsmiddelområdet)
 D 7: Arbeidsmåter (grunnkurs i fiskeindustri i Norge)
 D 8: Felles grunnkurs i fiskeindustrifag og fiske/fangstfag (Noreg)
 D 9: Yvilit yvir tilfar um fiskivinnuútbúgvingar í Noreg.

SKJAL NR. 6

tilfar um fiskivinnuútbúgving í noreg

1.	Fagplan for "grunnkurs i fiskeindustrifag".	33 síður.
2.	Fagplan for videregående kurs I: "Produktion og kontroll av frosne fiskeprodukter".	24 síður.
3.	Fagplan for videregående kurs I: "Produktion av fiskemel og fiskeolje".	27 síður.
4.	Fagplan for videregående kurs I: "Produktion og sortering av tørrfisk".	35 síður.
5.	Fagplan for videregående kurs I: "Fiskeopdrett".	25 síður.
6.	Fagplan for videregående kurs II: "Bedriftsøkonomi og arbeidsledelse".	37 síður.
<hr/>		
7.	Yrkesoplæring for voksne: "Kurs i fisketilvirkning" (Undervisningspakke: 8 kurs).	32 síður.
<hr/>		
8.	Generalplan for Statens Fagskole for Fiskeindustri, Vardø.	72 síður.
9.	Indstilling om utdanning for fiskeindustrien ("Jørgensen-utvalget").	65 síður.
10.	Notat om "fagbevis for fiskeforedlingsarbeidere".	15 síður.
11.	Forslag til registreringsbok. Systematisk praksisår.	12 síður.
<hr/>		
12.	"Utredning for båtgruppå" (forsøksrådet for skoleverket).	61 síður.
13.	"65 fots oplæringsfartøy for fiskeriundervisninga i Finnmark".	44 síður.
14.	A/S Finmark Utbyggingsselskap: "Etablering av produktutviklingsstiftelse".	22 síður.
15.	A/S Finmark Utbyggingsselskap: "Organisert produktutvikling".	39 síður.
<hr/>		
16.	Fagplan for grunnkurs i fiskeri: "Fiske og fangst" for elever uten praksis.	61 síður.
17.	Rapport om videregående kurs I: "Systematisk fartstid".	7 síður.
18.	Fagplan for videregående kurs II: "Fiskeskipperlinje".	86 síður.
19.	Tilpasningskurs for kystskippere av 1. klasse.	37 síður.
<hr/>		
20.	Forkurs til fiskerikandidatstudiet.	5 síður.
<hr/>		
21.	Fagplan for "Norges Hermetikkfagskole" i Stavanger – 2-årig teknisk fagskole – Næringsmiddelteknisk linje.	58 síður.
22.	"Teknisk fagskole". Indstilling fra Utvalg for Teknisk Fagskole".	72 síður.
<hr/>		

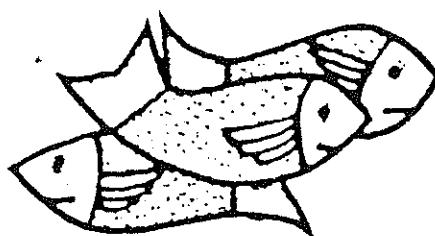
ORÐALISTI

ÁSTØDI,	teori,
ÁSTØDILIG, -UR	teoretisk
ALISFRØDI	fysik, naturlære
ALLÝSING	definition
ARBEIDSSTØDUR	arbejdsstillinger
ARBEIDSTØKNI	arbejdsteknik
ARBEIDSUMHVØRVI	arbejdsmiljø
BAKSTØDI	baggrund
BÚSKAPUR	økonomi
BYGNADUR	struktur
DYGD	kvalitet
DYGDARKRØV	kvalitetskrav
DYGDARMETARI	kvalitetskontrollør
DYGDARMETING	kvalitetskontrol
DYGDARSKILJING	kvalitetssortering
DYGDARTAP	kvalitetstab
EFTIRMETING	evaluering
EINDARVIÐGERD	enhedsoperation
EIRDØMI	ir
EVNAFRØDI	kemi
FARMYND	kurve
FARSTRIKA	kurve
FÍGGJARSTØÐA	status
FISKIFRØDI	fiskeribiologi
FJØLBROYTT	alsidigt
FRAMLEIÐSLUBÚSKAPUR	produktionsøkonomi
FRØDIMÁL	faqsproq

GÓÐSKA	kvalitet
GÓÐSKING	forædling
GONGDARTALVA	float sheet
GOYMSLUBÚSKAPUR	lagerøkonomi
GREININGARLYKIL	bestemmelsesnøgle
HAGFRØDI	statistik
HALDGÓÐSKA	holdbarhed
HEIMILDARGEVANDI	kompetencegivende
ÍKAST HÁTTURIN	bidragsmetoden
ÍLØGUR	investeringer
KYKNULÆRA	cellelære
LÝSING	definition
LÍVEVNAFRØDI	biokemi
LÍVFRØDI	biologi
LÍVRUNNIN	organisk
LÍVSBRØGD	livsytringer
LÍVSVIRKISFRØDI	fysiologi
LØGUR	vædske
MÁLFØRI	kompetence
MÁLFØRUR	kompetent
MÝL	molekyle
MÝLSK LÍVFRØDI	molekylær biologi
ÓLÍVRUNNIN	uorganisk
ROYNDARHØLI	øvelseslokale
SAMFELAGSFRØDI	sociologi
SAMSKIFTI	kommunikation
SAMSKIPAN	organisation
SMÁVERUÁLOP	bakterieangreb
SMÁVERULÍVFRØDI	mikrobiologi
SKEIÐBUNDNA SKIPANIN	periodiske system
SÓTTREINSA	desinficere
SÓTTREINSINGAREVNÍ	desinfektionsmidler

STARVSLIG	praktisk
STARVSLÆRA	praktik
STARVSSTOVA	laboratorium
STARVSTOVUROYNDIR	laboratorieøvelser
STARVSVENJING	praktik - øvelse
STØDI	niveau
STØDDFRØDI	matematik
TEPRIR FAKTORAR	knappe faktorer
TØKNI	teknik
UMHVØRVI	miljø
ÚRDRÄTTUR	biprodukt
ÚRNÝTSLA	udnyttelse
ÚRTØKA	udbytte
VIRKISBÚSKAPUR	virksomhedsøkonomi
VISTFRØDI	økologi
VØRUMENNING	produktudvikling
YRKISASTØDI	fagteori
YRKISBRÆV	fagbrev
YRKISLIG	faglig
YRKISMÅL	fagsprog
YRKISPRÓGV	fagbevis
YRKISROYND	fagprøve
YRKISRÄTTAD	erhvervsrettet
YRKISSTARVSLÆRA	erhvervspraktik

oooooooooooooooooooooooooooooooooooo

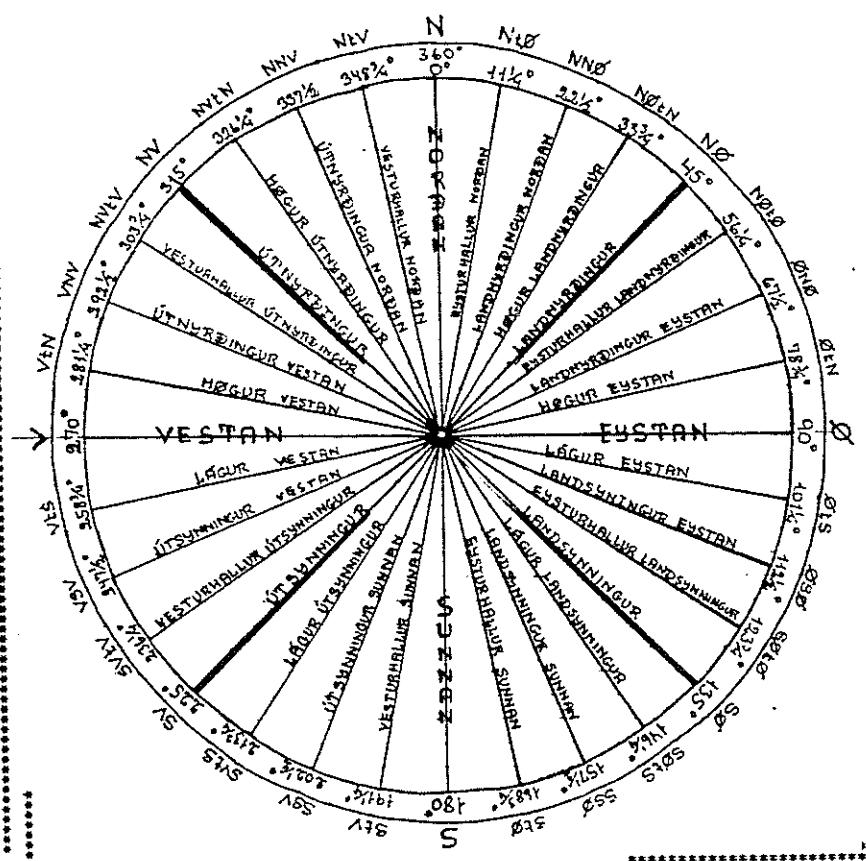
ÁLIT

VIDVIKJANDI

FISKIVINNUÚTBÚGVING

foroyar

sept. 1983

navsuiaut

aperísagungma
sôk agdlagtartunga,
sôk pitsiortartunga,
sôk taigdliortartunga,
tauva kûgssuak kákavta ivnaisigut
kapugdlune kûgtuartok
orniguk, sikiðfigûk aperiugdlo:
»suna pivdlugûna kûgtuarpit?«
imatutdlo akisagujátit:
»kákarsúp matuma kânut
majuardluit
tagpavanilo nipaítuartume
puilassok pikialártok
autdlakâviga,
imekarfiga,
nukekarfíga aperísavat:
»suna pivdlugûna puilajuarpit?«

Moses Olsen

Forklaringen

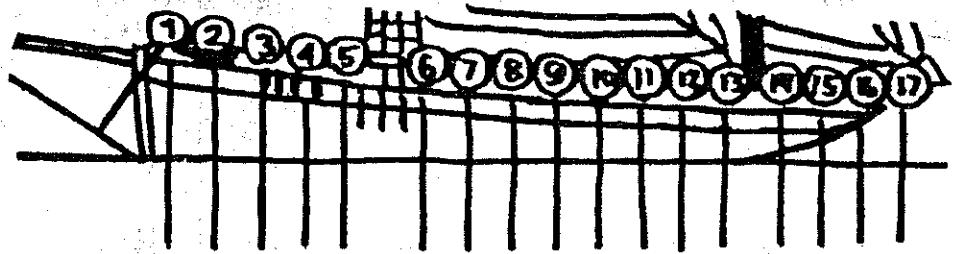
Agter du at spørge mig,
hvorfor jeg skriver,
hvorfor jeg laver viser,
hvorfor jeg skriver digte,
så gå hen til den store elv,
som fossende og stærk styrter ned
ad den stejle fjeldside,
bøj dit hoved ned mod elven
og spørg den:
»Hvorfor fosser du evigt afsted?«
Og elven vil svare dig således:
»Gå op på toppen af dette kæmpefjeld:
deroppe,
i den evige stilhed og ro,
finder du den rislende kilde,
hvorfra jeg stammer,
hvorfra jeg får mit vand,
hvorfra jeg får min kraft og styrke.
Gå op og spørg denne kilde:
Hvorfor vælder du evig rislende op?«

greiningin

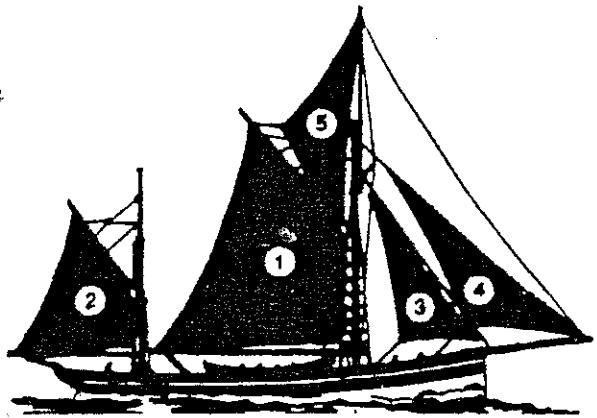
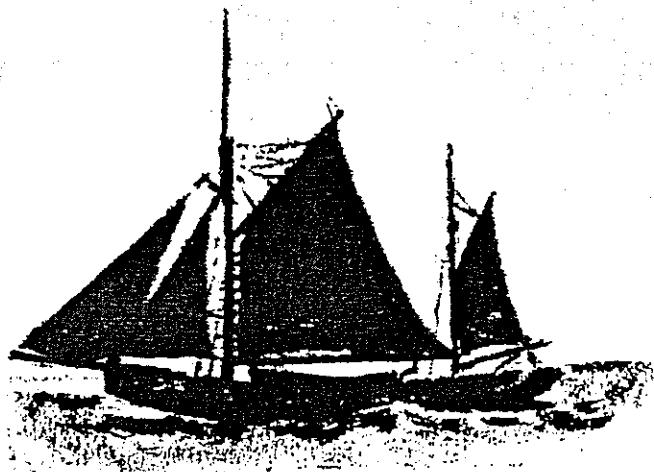
Etlar tú at spryja meg,
hví eg skrivi,
hví eg geri vísur,
hví eg skrivi yrkingar,
so gakk tær fram at stóránni,
sum fossandi og treyst stoytir seg oman
eftir brøttu fjallasiðuni,
níg teg niður móti ánni
og spryr hana:
"Hví fert tú fossandi avstað uttan steðg?"
Og áin fer at svara tær:
"Far upp á tindin á hesum risafjalli;
haruppi
í ævinligari kvirru og rógv
finnur tú tutlandi kelduna,
sum eg komi úr,
hagan vatnið kemur í meg,
hagan eg fái mátt míni og megi.
Far niðan og spryr kelduna:
"Hví vellir tú tutlandi upp uttan íhald?"

MOSES OLSEN

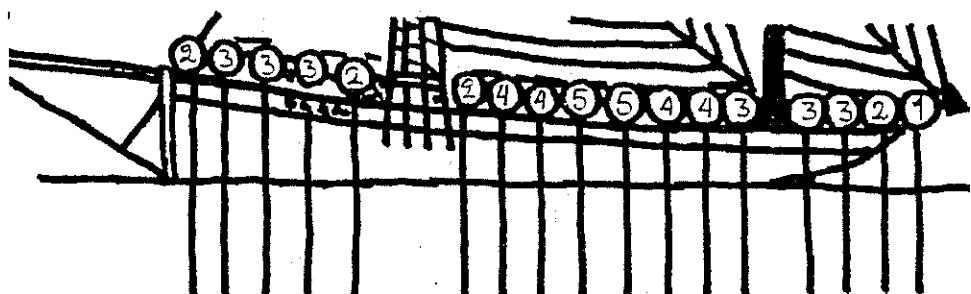
enduryrkta eftir danskari týðing:
Karsten Hoydal 1982

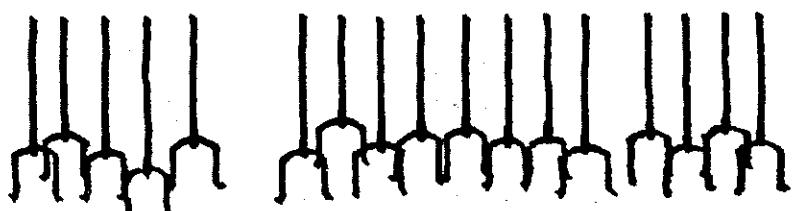
1) fremsti 2) næstfremsti 3) mitt 4) annar framman fyri
stórvantið 5) framman fyri stórvantið 6) aftan fyri stórvantið
7) annar aftan fyri stórvantið 8) triði aftan fyri stórvantið
9) framman fyri kongin 10) við kongin 11) aftan fyri kongin
12) annar framman fyri mesanin 13) framman fyri mesanin 14) aftan
fyri mesanin 15) omoar aftan fyri mesanin 16) næstaftasti
17) aftasti.

1: Stórseglið 2: Mesanurin 3: Fokkan 4: Klyvarin
5: Toppseglið

Myndin sýnir, hvussu menn mettu tey ymisku plássini at
standa við. Nr 1 er tað besta og nr 5 tey vánaligastu.

Úr bóklinginum:
"SLUPPLÍVID" av
Jóan Pauli Joensen
Tórshavn 1972